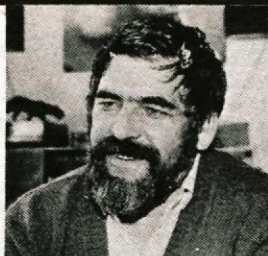

Odprte strani

Emil Milan Pintar
Skupščina kot gverila
in mlin

Kršitve v narodnem parku

Bled, 19. julija - Od petdesetih prijav za kršitve v Triglavskem narodnem parku, kolikor jih je letos poslal inšpektor sodniku za prekrške, do danes ni bila obravnavana niti ena. To je le eden od številnih podatkov o nemoči inšpektorjev, komunalnih redarjev in naravovarstvenih nadzornikov, ki poleg policajev skrbijo za neoskrbenost Triglavskega narodnega parka. V vseh devetih letih, kolikor obstajata park in zakon o njem, različnih ponavljajočih se kršitev niso uspeli zajeti, če izvajamo divja taborjenja, ki so več ali manj izkoreninjena predvsem po zaslugi policije.

Osvetčanje, opozarjanje, svetovanje ljudem, društvom, gozdarjem ne zaleže dosti. Izletniki se vozarijo, kjer se jim zljubi, teptajo travo, puščajo odpadke, uničujejo naravo z množičnimi "ekshibicijskimi" pohodi in prireditvami. Seveda bi bilo najenostavneje, če bi celoten nadzor prevzeli policaji, ki se jih ljudje zlasti po uveljavitvi novih kazni - še kolikor toliko bojijo. A takšna rešitev ni niti mogoča niti dobra. Denar od kazni se mora vračati Triglavskemu narodnemu parku, da bo posledice ljudske nespameti in malomarnosti lahko popravil. Seveda pa mora biti agresivnejši, ko daje pobude za spremembo Zakona o Triglavskem narodnem parku in v devetih letih le enkrat popravi kazni, ki so danes več kot smešne. Ne nazadnje tudi občine, ki segajo na območje parka, lahko postavijo svoja pravila; dajo parkovnim nadzornikom, redarjem in inšpektorjem več pooblastil in predpišejo višje kazni za kršitve. Najbolje bi bilo, da bi podobno kot za področje lova in ribolova ob kaznih predpisale tudi odškodnino za povzročeno škodo. Več na 3. strani. ● H. Jelovčan

Novi predsednik gospodarske zbornice je Tomaž Košir

Ljubljana, 17. julija - Na torkovi prvi seji upravnega odbora republiške gospodarske zbornice so izvolili novega predsednika, ki je zamenjal dosedanjega predsednika zbornice, Marka Bulca. To je Tomaž Košir, dosednji podpredsednik GZS in nekdanji direktor žirovske Alpine.

Kot je po izvolitvi povedal Tomaž Košir, je naloga slovenske gospodarske zbornice, da uspešno zastopa interese gospodarstva. Zbornica pa se bo prav gotovo zavzemala za tako imenovano odprto gospodarstvo, ki bo odprto tudi za druge po Jugoslaviji.

Nekateri tuji partnerji so nezadovoljni zaradi pravne negotovosti pri poslovanju z našo državo, zato je upravni odbor poudaril, da bi morala slovenska vlada dati jasno zagotovilo, da pri spreminjanju zakonodaje na področju ekonomskih odnosov s tujino poslovni partnerji ne bodo postavljani v slabši položaj, kot so ga imeli ob sklenitvi pogodbe. V razpravi so ugotavljali, da je bila odločitev glede moratorija pri sejni gozdov premalo domišljena. Glede popraviljanja starih krivic na premoženjskem področju pa so menili, da se tega ne gre lotevati s fizičnim vračanjem odvzetega premoženja, pač pa z drugimi oblikami odškodnine, predvsem vrednostnimi papirji.

Po novem statutu sestavljajo upravni odbor slovenske zbornice predsedniki odborov sekcij, strokovnih združenj v sekcijah industrije in predsedniki odborov območnih zbornic, po položaju pa so člani upravnega

odбора tudi zbornični predsednik, podpredsedniki in generalni sekretar. Tako so novi člani v upravnem odboru z Gorenjskega: Franc Bajt, direktor Lip Bled in predsednik odbora strokovnega združenja lesarstva, Franc Grašič, predsednik PO Peko Tržič in predsednik odbora strokovnega združenja usnjarsko predelovalne industrije, Dušan Novak, direktor GG Bled in predsednik Splošnega združenja Gozdarstva, Jakob Piskernik, direktor Merkurja iz Kranja in predsednik odbora območne enote Kranj ter Drago Štefe, direktor Elektro Gorenjska in predsednik odbora sekcije za energetiko. ● V. Stanovnik

Ob 22. juliju - Dnevu vstaje

Devetinsitideset let mineva od dne, ko je po razglasitvi Glavnega poveljstva partizanskih čet Slovenije, da se na slovenskem ozemlju začnejo oborožena vstaja, pod Šmarno goro počil prvi partizanski strel. Sledila so štiri leta osvobodilnega boja proti okupatorju, proti fašizmu in nacizmu, ki je v sebi nosil in objubil tudi revolucionarno spremembo za povojni čas. Saj so bila težka prva povojna leta, toda zgradili smo novo domovino, ogromno ustvarili in z veseljem praznovali obletnice zgodovinskih prelomnic, ki so bili tolikšnega pomena za ves naš narod. Danes so slovenski partizani, ki so se borili skupaj z veliko antifašistično skupnostjo narodov in držav ob vsem, kar jih zadeva, prizadeti, zaskrbljeni, razžaljeni. Najhujše od vsega so potvarjanja in izkrivljanja najslavnejšega obdobja naše zgodovine - narodnoosvobodilnega boja. Pa vendar zgodovina govori svoje, če si druga stran še tako prizadeva, da bi vse skupaj izničila, oblatila, povzdignila svoje. Partizani so bili partizani, borili so se za svoj narod, beli in domobranci so se borili na strani okupatorja. Tako bo ostalo zapisano v zgodovini. Vsaka vojna zahteva žrtve, naša jih je zahtevala prav zaradi razklanosti v narodu še več, veliko preveč.

Letošnji praznik ob dnevu vstaje ne bo praznovan tako, kot smo bili vajeni doslej. Za marsikoga bo grenak, turoben dan. A vendar, borci, ne dajte se! Pokonci glavo in bodite ponosni na svoj doprinos k zmagi. V slovenski zgodovini bodo vaša imena zapisana z velikimi črkami. Tole zdaj je le prehodno obdobje. Saj prihajajo mladi rodovi, neobremenjeni, ki bodo zgodovino drugače, pošteno obravnavali, cenili, kot jo mora ceniti vsak zaveden Slovenec. Na Pokljuki se bomo srečali v nedeljo, če druge ne. Sredi poključskih smrek in jas se bo glasila partizanska pesem, takšna, kot jo imate radi. ● D. Dolenc

Duh časa

"Tisti, ki radi rabijo besedo takoj ali besedo hitri postopek, z mojim ekspozejem ne bodo zadovoljni, ker takoj lahko naredimo zelo malo, hitro pa tudi ne prav veliko. Nekatere poteze so nam prinesle škodo, ker smo šli preveč hitro. Bodimo samokritični!" je v svojem ekspozeju o programskih usmeritvah vlade dejal njen predsednik Lojze Peterle in tudi priznal, da je vlada ob vsem dobrem, kar je storila v nekaj mesecih vladanja, naredila tudi nekaj napak. Delegati, predvsem opozicijski, so sicer z odobravanjem sprejeli njegovo kritičnost in priznanje, da mu besedi hitri postopek nista ljubi, tudi v nenormalnih razmerah, o katerih je govoril, ne, vendar je bila prav vlada tista, ki je za dvodnevno sejo republiške skupščine dala največ predlogov za razširitev dnevnega reda in za njihovo sprejetje po hitrem postopku. Časi so resda nenormalni, razmere so navsezadnje lahko tudi takšne, da jih neformalno lahko imenujemo izredne, toda čas za strpno, premišljeno in argumentirano razpravo bi si kljub "teži dneva in časa" morali vzeti, pa naj se potem v takšni razpravi izkaže, ali so vladni predlogi dobri ali ne. Zmerna hitrost je dobra za učinkovitost vlade, pretirana (s predlogi zakonov na skupščinske klopi na dan zasedanja) vzbuja dvome o namenih, daje pečat revolucionarnosti...

Med zakoni, ki naj bi jih poslanci sprejeli po hitrem postopku, naj bi bil tudi zakon o podr-

žavljenju sredstev javnega obveščanja, ki naj bi nekdanjim SZDL-jevim glasilom po kratkem času strankarske neodvisnosti dal novega ustanovitelja - izvršne svete občin, mest in republike in novim ustanoviteljem omogočil vpliv pri imenovanju direktorja, glavnega in odgovornega urednika. Čeprav je republiški sekretar za informiranje zatrjeval, da vlada predlaga zakon samo za prehodno obdobje in dokler se ne rešijo lastninska vprašanja, je nesporno, da gre za poskus podreditve medijev aktualni politični oblasti (izvršnim svetom, ne pa skupščinam), za to, da se težko pridobljena novinarska samostojnost omaja in da se "tradicija SZDL in prejšnje oblasti" nadaljuje v drugačni obliki tudi v časih, za katere smo sicer rekli, da so že demokratični. Če nekateri v novinarskih hišah ne razumejo (ali če hočete - ne razumemo) "duha časa", kar naj bi bil tudi v skupščinski razpravi razpoznavni argument za sprejetje zakona, pa bi morali biti tudi toliko človeško tolerantni in razumevajoči do objektivnega dejstva, da je "duh časa", v katerem s(m)o živeli, vplival tudi na novinarje in jih odvisno predvsem od njihovih osebnostnih značilnosti tudi oblikoval. "Duha (tega) časa", ki naj bi se zavedno ali nezavedno zasidral v nas, novinarjih, pa tudi ni mogoče izničiti z zakoni, dekreti; še najboljši zdravnik za rane, ki naj bi jih po mnenju nove oblasti podedovali od starih časov, je čas, tudi čas strpnosti. ● C. Zaplotnik

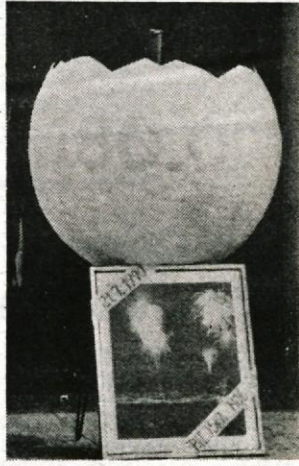
Konec tedna vrsta turističnih, kulturnih in športnih prireditev

Jubilejno jajce na Blejski noči

Kranj, 19. julija - Ta konec tedna bo na Gorenjskem vrsta prireditev, vse pa naj bi popestrile počitniške dni tistim, ki smo te dni doma in tudi turistom. Najzanimivejša in vsa leta tudi dobro obiskana prireditev bo Blejska noč, ki bo v soboto, 21. julija. Na jezero bo zaplavalo 18 tisoč lučk v jajčnih lupinicah, prižgali pa bodo tudi jubilejno, 180 tisoče jajce, veliko več kot meter. Po vsem Bledu bo igrala glasba, poskrbljeno pa bo tako za ljubitelje domače, kot zabavne glasbe. Ob 22. uri bo ognjemet, s čudovitim slapom z gradu.

Tudi program tradicionalne planšarske noči na Jezerskem v soboto bo zanimiv tako za otroke, kot starejše obiskovalce. Prireditev se bo začela že popoldne z nastopi folklornih skupin, glavna atrakcija pa bo originalno fantovsko vasovanje, ki ga pripravljajo člani

KUD Jezersko, ko se bo znočilo. Okoli 23. ure bodo domači jezerski zanesenjaki izvedli veličasten ognjemet, za ples pa bo igral ansambel Bled. V Škofji Loki se ta konec tedna začnejo škofjeloški poletni večeri, v Kranju pa bo danes večer ljudskih pesmi in viž.

Prav tako danes zvečer bo pred knjižnico v Radovljici večer s predicami in kulturno skupino.

Kolesarji se že pripravljajo za Maraton Franja, ki se bo ob 8. uri začel v Tacnu, proga pa bo potekala tudi mimo Gorenje vasi in Škofje Loke. Privrženci teka se bodo v soboto popoldne zbrali na teku okrog Bohinjskega jezera, starejši tenisači pa na Odprtem prvenstvu Kranja v tenisu za veterane. ● V. Stanovnik, Slika: G. Sinik

Mladi Elanovci:

Rešiti moramo tovarno

Begunje, 19. julija - V torek in sredo so se na sestanku v Elanu samoiniciativno zbrali Elanovi mladi strokovnjaki. Zakaj?

Mladi so predvsem poudarili, da nikakor ne zaupajo sedanjemu vodstvu in resno dvomijo, da je sposobno rešiti tovarno. Boli jih predvsem to, da delavci v Elanu ne dobijo takoj vseh informacij o tem, kaj se dogaja. Po mnenju nekaterih delavski svet ne »vleče pravih potez« in že izgublja podporo delavcev. Zato prihaja tudi do uganjanj in dezinformacij, do nezadovoljstva in apatije, še posebej, ker se hitro približuje 29. september, ko se napoveduje stečaj.

Mladi delavci z visoko- in višješolsko izobrazbo so prepričani, da je v Elanu dovolj znanja in sposobnosti in da bi ob sodelovanju upnikov lahko rešili tovarno in ustvarjali dobiček. Zato so se najprej domenili, da se organizirajo po skupinah, ki naj bi pripravile program za posamezne sektorje, posamezniki iz teh skupin pa naj bi se ob podpori vse skupine mladih strokovnjakov prijavili na razpise za vodilna in vodstvena mesta.

Naslednji dan so poročali, da so se skupine formirale, prijavil pa se je en sam kandidat, ki bi bil voljan kandidirati. Zmenili so se, da se bodo kljub vsemu prizadevno vključevali v razreševanje problematike, zahtevali pogovor s poslovnim odborom in po svojih najboljših močeh profesionalno sodelovali pri sprejemanju takih proizvodnih programov, ki bi dolgoročno prinašali dobiček, delavcem Elana pa kruh... ● D. Sedej

d.o.o. KRANJ
AVTOŠOLA
Begunjska 10
tel. 064 26245

DEL. ČAS: OD 11. - 13. IN OD 16. - 18. URE

Zdravstvo v šok sobi

Ljubljana, 16. julija - Na posvetu ministrice za zdravstvo varstvo dr. Katje Boh z direktorji slovenskih zdravstvenih organizacij, so slednji od vlade zahtevali, naj zagotovi dodatna sredstva za zdravstvo, oziroma prevzame odgovornost za zmanjševanje dogovorjenih programov v zdravstvu, redukcijo zaposlenosti in omejevanje pravic uporabnikov.

Če bi hoteli obdržati zdajšnjo raven zdravstvenega varstva, bi potrebovali 10,5 milijarde dinarjev, vlada pa jim je namenila poldrugo manj, kar pomeni, da je zdravstvo »prekratko« za dva meseca. Direktorji zdravstvenih ustanov so od vlade terjali bodisi manjkajoči denar bodisi odgovornost za morebitne ukrepe racionalizacije. (več na strani 4) ● D. Ž.

O primeru Strmole, bo razpravljala skuščina

V prvi razpravi na skupščinskem zasedanju poslanec Roman Jakič predlagal vladi in ustreznim skupščinskim telesom, da "ocenijo ravnanje in odgovornost Vitodraga Pukla in dr. Rajka Pirnata zaradi nesprejemljivega in nevarnega pritiska na neodvisnost sodstva in osebno integriteto predsednice vrhovnega sodišča". V primeru ugotovitve o resničnosti javnosti znanih dejstev je zahteval razrešitev obeh funkcionarjev.

Poslanci zbora združenega dela so z 39 glasovi za in s 23 glasovi proti sprejeli predlog poslanca Jakiča, da pred koncem zasedanja v okviru dnevnega reda razpravljajo o postopkih v zvezi z morebitno razrešitvijo Francke Strmole-Hlastec s funkcije predsednice vrhovnega sodišča republike Slovenije. Do zaključka redakcije se razprava še ni začela.

Primer Strmole je od sobote, ko je bila javnost prvič seznanjena o prepričanju predsednice vrhovnega sodišča, naj odstopi s funkcije, dobil velik odmev in je prerasel v problem s politično, pravno in moralno razsežnostjo.

V ponedeljek je zaradi zakonsko neutemeljenega razloga za razrešitev in zaradi nezakonitega postopka protestiralo sodniško društvo. V torek je na tiskovni konferenci Francka Strmole-Hlastec povedala, da ne bo sprejela pobude za odstop, ker je razlog zanj (zdravstvene težave) neresničen, pravi razlog za razrešitev (njeno nekdanje članstvo v CK ZKS) pa nima zakonske podlage. Razložila je, da je vsebina njene funkcije upravljanje dela sodišča, pri sojenju pa je tako po zakonu kot v praksi predsednik sodišča izenačen z drugimi sodniki. Povedala je tudi, da bi njen pristane na odstop pomenil dopustitev neposrednega napada na neodvisnost sodstva in hkrati nezvestostno lastnemu dolgoletnemu prizadevanju in dosežkom na področju uveljavitve samostojnosti sodstva.

V torek se je sestal tudi sodni svet, poseben skupščinski organ, ki je po zakonu pristojen za presojo utemeljenosti razlogov za razrešitev in za dokončni predlog o razrešitvi, vendar se je le informiral o dogajanju. Dr. Rajko Pirnat je sveto zagotovil, da se uradni postopek za razrešitev ni začel, razložil pa je tudi že svoje razumevanje zakonskih določil o odgovornosti sodnikov in predsednika sodišča, ki ga je predstavil javnosti na tiskovni konferenci šele naslednji dan. Gre za novo tolmačenje, povsem drugačno od dosedanjega. Na tiskovni konferenci v sredo popoldne, ki je sledila pobudam v skupščini za ugotavljanje njune odgovornosti, sta Vitodrag Pukl, podpredsednik skupščine in dr. Rajko Pirnat, republiški sekretar za pravosodje, utemeljila svoje ravnanje v primeru Strmole: Vitodrag Pukl je navedel Demosovo stališče, da je edino strokovnost in ne politična opredelitev merilo za zasedbo funkcij sodnikov, da pa nekatere funkcije zahtevajo izredno in posebno strokovnost ter da je v moderni državi mesto predsednika vrhovnega sodišča rezervirano za izrednega strokovnjaka, doktorja ali profesorja pravnih znanosti. Za sedanjega predsednico vrhovnega sodišča pa so ocenili, da je bila na funkcijo izvoljena pretežno zaradi politične pripadnosti in ne strokovnosti. Dr. Rajko Pirnat pa je v zvezi s postopkom za razrešitev izjavil, da se ne strinja s tolmačenjem zakona, po katerem naj bi bili razrešitveni razlogi in postopek za predsednika sodišča v celoti enaki kot za sodnika, kar je takole utemeljil: Predsednik sodišča združuje sodno in upravno funkcijo. Medtem ko za svoje sojenje ne odgovarja, je za vodenje sodišča odgovoren skupščini, kar bi lahko označili kot politično odgovornost funkcionarja. Iz tega izhaja, da je s svoje upravne funkcije lahko razrešen tudi izven zakonsko določenih razlogov za razrešitev sodnika, o čemer pa odloča skupščina. V primeru take razrešitve pa mora predsednik še vedno obdržati svojo sodniško funkcijo.

Na tiskovni konferenci je bilo iz poka razgovora z novinarji razvidno, da se postopek za razrešitev predsednice vrhovnega sodišča ni začel, da pa ni izključeno, da bo o tem govora spet jeseni. Zaradi sklepa zbora združenega dela o uvrstitvi primera Strmole na svoj dnevni red bo o njem govora že v četrtek. ● T. Jurjevec

40. Gorenjski sejem v Kranju Priprave že končane

Kranj, 18. julija - V tem tednu so zaključili sprejemanje prijav za 40. Gorenjski sejem, ki bo od 10. do 19. avgusta 1990. Več kot 30 tisoč kvadratnih metrov prostora, ki je že v celoti razprodan, bo zapolnilo več kot 600 razstavljalcev.

Skoraj 500-letna tradicija kranjskega sejma se iz leta v leto potrjuje, saj prireditelji privlačijo nove razstavljalce in tudi nove obiskovalce. Odražajo se že prvi tržni učinki ter usklajevanje med ponudbo in povpraševanjem. Razstavljalci se namreč vse bolj zavedajo, da bodo kupca privabile le ugodne cene, obenem pa tudi to, da je vse razstavljeno blago moč kupiti in celo dostaviti večje artikle kupcu na dom. Letošnji, 40. sejem bo torej moral postati tudi sejem popustov oziroma ponudba blaga po nizkih cenah. ● S. Saje

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanovitelj in izdajatelj ČP Glas, Kranj, tisk ČGP Delo Ljubljana, TOZD TČR Ljubljana

Predsednica časopisnega sveta Kristina Kobal

Naročnina za III. trimesečje je 120,00 din

Gorenjski glas urejamo in pišemo: Stefan Zargl (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (v. d. odgovorne urednica), Vilma Stanovnik (sport, turizem, poslovne informacije), Danica Dolenc (za dom in družino, zanimivosti, Tržič), Danica Zavrl Zlebir (socialna politika, gorenjski kraji in ljudje), Andrej Zalar (gorenjski kraji in ljudje, komunalne dejavnosti), Lea Mencinger (kultura), Helena Jelovčan (izobraževanje, iz šolskih klopi, kronika, Škofja Loka), Cveto Zaplotnik (kmetijstvo, Radovljica), Darinka Sedej (razvedrilo, Jesenice), Stojan Saje (družbene organizacije, ekologija), Vile Bešter (notranja politika, kultura), Jože Košnjek (notranja politika, sport), Marija Volčjak (gospodarstvo), Gorazd Šinik (fotografija), Igor Pokorn (oblikovanje), Ivo Sekine in Mirjana Draksler (tehnično urejanje) in Marjeta Volčič (lektoriranje).

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1, Kranj

Tekoči račun pri SDK: 51500-603-31999

Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, uredništvo 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, računovodstvo, naročnine 28-463, mali oglasi 27-960.

Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

Ali bo zdaj Elan v Begunjah njihova Sevnica?

Mladi strokovnjaki o usodi Elana

Begunje, 19. julija - Povsem spontano so se v Elanu zbrali mladi delavci z višjo in visoko šolo in ostro nasprotovali temu, da sedanje Elanovo vodstvo ostane na svojih mestih. Združenje švedskih bank bo kupilo le ime, saj v tovarno v Begunjah noče vlagati. Neokolonialen odnos.

Mladi Elanovci, ki predstavljajo del kolektiva z visoko in višjo izobrazbo, so se minuli torek in sredo sestali iz več vzrokov. Na sestanek so povabili tudi v.d. predsednika poslovnega odbora Vinka Bogataja, vendar je bil službeno odsoten.

Kaj so dejali mladi delavci Elana?

Slabših gospodarjev ne moremo dobiti

»Ne moremo mimo dejstva, da se v Elanu ne ukrepa ustrezno, da se manipulira še naprej in da se skrivajo informacije. Čemu zaprti sestanki delavskega sveta? Naša želja je, da se delavcem predstavi realno stanje in odločno nasprotujemo prodaji in prenosu Elana v tujino. Prepričani smo, da potrebujemo novo, sposobno vodstvo, kajti tem ljudem ne zaupamo več. Priča smo poskusom izsiljevanja in vzbujanju vtisa, da so nezamenljivi. Slabše gospodarje bomo zares težko dobili! Elan naj pred stečajem rešujejo sposobni ljudje, ne pa sedanje vodstvo!

Mag. Miran Lakota je nato predstavil rezultate ankete, ki so jo napravili decembra lani med mladimi strokovnjaki. Vsako poslovanje bi se nad tako ključnimi rezultati ankete resno zamislilo, gospodu Urošu Aljančiču, so dejali na sestanku, pa se ni zdelo vredno, da bi kaj ukrenil.

Iz ankete je razvidno, da mladi ugotavljajo, da v Elanu povsod primanjkuje znanja, da je edini način napredovanja v tem kolektivu od pripravnika do rednega dela, da je cenjena »vrlina« pokornost, da je podjetje slabo organizirano, da se rešujejo posledice in ne vzroki. Nove ideje so kot bob ob ste. Anketiranci so izkazali vso apatijo in nezaupanje.

Firma v tujini, v Begunjah le obrat?

Na sestanku so nekajkrat poudarili, da je sedanje vodstvo kompromitirano, zato nima nobene moralne pravice, da ostane in naprej vodi Elan. »Če bodo ostali, si ni treba delati nobenih utvar: odstranili bodo vse, ki so jih pri njihovem delu ovirali...«

Najbolj pa mlade strokovnjake boli, da naj bi Elan odprodali preko švicarskega združenja bank. To združenje nima nobenega interesa, da bi v Begunje investiralo, je pa seveda zainteresirano, da si v tujini kupi Elanovo ime. Vsi dolgovi pa bodo v Jugoslaviji ostali. Vodstvo Elana naj bi se torej preselilo v tujino, v Begunjah pa bi ostali obrati, ki so ekološko vprašljivi in nekateri celo življenjsko nevarni. Neokolonialen odnos torej.

Na minuli seji delavskega sveta je namreč neki delavec vprašal Bogataja, kaj prodaja Švicarjem pomeni. »Mar to pomeni,« je vprašal delavec, »da bomo zdaj mi v Begunjah naša Sevnica?« (V Sevnici je obrat, kjer jim izdelujejo smuči). In odgovor ni mogel biti drugačen kot »Da!«

Na sestanku so menili, da delavski svet ne vleče pravih potez in izgublja podporo delavcev (referendum, ki je minuli teden propadel). Nato pa so mladi strokovnjaki precej časa žolčno razpravljali, kako naj bi se najbolj smotno organizirali, se prijavili na razpise za vsa vodstvena delovna mesta in tudi za predsednika poslovnega odbora. Na prvem sestanku v torek je obveljalo, da se bodo odpovedali vsem dopustom in v skupinah, ki naj bi jih vodili koordinatori, pripravili profit-

ne programe za posamezne sektorje. V skupine so povabili prav vse Elanovce, saj so vabili izobesili na table po obratih. Za vsemi programi in posameznimi kandidati pa bo stala vsa skupina, ki se je tako spontano zbrala na sestanku.

Tovarno želimo rešiti

Z novimi programi naj bi do 29. septembra prepričali upnike, da so delavci v Elanu z vloženim kapitalom sposobni sami reševati tovarno.

Sestanek so naslednji dan nadaljevali v veliko mirnejšem in spravljenem tonu. Ko so ugotovili, da se je posameznim koordinatorskim javil samo en kandidat, ki bi se bil pripravljen prijaviti na razpis za vodstveno delovno mesto, so nazadnje sklenili, da se bodo vključevali v sedanji management in zahtevali, da se njihova mnenja upoštevajo. Kar pa seveda še ne pomeni, da osebo, no zaupajo posameznim vodilnim delavcem: želijo le rešiti tovarno. Zahtevali bodo tudi pogovor s posameznimi člani poslovnega odbora. Na drugem sestanku so dobili še pojasnilo, da ne gre za odprodajo Elana švicarskim bankam, ampak da je v Elanu predstavnik ene izmed švicarskih bank, ki poskuša oceniti, koliko je Elan vreden. ● D. Sedej

BPT trenutno deblokirana

Odmor za dramo

Tržič, julija - Koliko nečloveških naporov je potrebnih, da se danes obdrži nad vodo tekstilna tovarna, najbolj zgovorno kaže prav primer BPT Tržič, katerega vodstvo že dve leti bije boj za obstanek, boj s trgov, s prestrukturiranjem, z iskanjem vseh možnih virov financiranja, da vendarle obdrži delovna mesta tržiškim tekstilcem, jim daje kruh, čeprav tenak in grenak in ne nazadnje, da tudi ohrani stoletno tradicijo tekstilstva v tem gorenjskem mestecu. V petek, 13. julija, so vendarle izplačali delavcem juljske plače, da so ti lahko šli na kolektivni dopust, v sredo, 18. julija, 60. dan bančne blokade, pa uspeli dobiti še manjkajoče 4 milijone DEM za deblokado bančnega računa, kajti sicer bi ta dan BPT prišla v stečaj. Denar sta posodili LB Gorenjska banka Kranj in Abanka, garancijo pa je v ponedeljek, 16. julija, dal tržiški izvršni svet. BPT je torej trenutno rešena, kakšna bo pa njena nadaljnja usoda, bomo videli prve dni avgusta. Vodstvo vidi rešitev le v tujem partnerju in odločnem prestrukturiranju proizvodnje.

"Vsi zaposleni v BPT Tržič smo pred ključno odločitvijo, kaj bo z našo tovarno in ohranitvijo približno 800 delovnih mest," je v svojem poročilu zapisala Marija Lončar, v.d. direktor tovarne. "Vedeti moramo, da delovna mesta ne dajejo kruh samo nam danes, temveč so osnova za obstanek in razvoj, kar pomeni tudi kruh za generacije, ki prihajajo za nami. Vodstvo podjetja je dve leti iskalo izhod za tovarno, kateri je vseskozi grozil stečaj, ki pa bi, če bi do njega prišlo, pomenilo za to tovarno likvidacijo. V izredno težkih okoliščinah, tako zunanjih kot notranjih, podjetju tudi po 2 letih sanacije niso zagotovljene možnosti za ustvaritev pogojev, ki bi dajali normalne rezultate poslovanja."

Svojo rešitev so in še vedno vidijo le v trgu. V jesenskih in zim-

skih mesecih, ko se posteljnina, njihov najboljši in najbolj cenjeni artikel, najbolj prodaja, so iztržili povprečno po 15 milijonov dinarjev mesečno, kar je zadostovalo za najnujnejše. (Da bi lahko normalno delali, bi potrebovali 21 milijonov mesečno.) Meseci april, maj in junij pa so dali slabo realizacijo, niso imeli tudi kemikalij, zato je bila proizvodnja okrnjena in težave so spet izbruhnile na dan z vso silo. Iz meseca v mesec so se težavo spravili skupaj denar za osebne dohodke - plače delavcev se gibljejo od 2.000 do 3.500 din - regresov za letne dopuste pa še niso mogli izplačati. Glavna skrb je bila deblokada bančnega računa, kajti po 60 dneh blokade je tu avtomatično stečaj, če dolgovi ne bi bili poravnani. Vprašljivih je bilo 7 milijonov DEM. Po vsestranskih

naporih je vodstvu uspelo spraviti skupaj 3, za 4 milijone pa so za premostitev prosili obe banki, LB Gorenjsko banko in Abanko; z garancijo tržiškega izvršnega sveta sta banki posodili denar in 18. julija je SDK BPT po dveh mesecih deblokiral.

Trenutno je torej BPT rešena, kakšna bo njena nadaljnja usoda, pa bomo izvedeli prve dni avgusta. Trajno rešitev vodstvo vidi le v tujem partnerju. Najresneje teko dogovori z italijansko tekstilno firmo Cottone iz Torina, ki je pripravljena financirati BPT - triletni kapital bi bilo v njegovih rokah - in po močnem prestrukturiranju tovarne zagotavljati do 350 delavcem. To bi bil seveda daljši proces, ne rez čez noč. Pred dvema letoma je BPT imela še 1200 delavcev, danes jih ima še 870, skupaj z obratom v Velikih Laščah. Nobenega niso odpustili in tudi v prihodnje računajo, da se bodo kadrovske zadeve reševale brez odpuščenja, pač pa s prekvalifikacijami, z nadaljnjim upokojevanjem, nekaj pa bi jih šlo tudi v druge delovne organizacije. Modernizacija, ki jo predvideva italijanski partner bo zahtevala nove profile delavcev.

Medtem ko danes BPT izdeluje le stoodstotno bombažne izdelke, bo novi program prinesel tudi mešanice.

Nujna bo kapitalizacija podjetja, ki pa bo zahtevala novo organizacijo podjetja po tržno - tehnološko zaključenih programih, kot obračunskih enotah, ki bi se kasneje transformirale v podjetja. Tako predvidevajo, da bi bila v prihodnje tri podjetja in sicer Tekstil, Konfekcija in Elektranje. Vodil jih bo upravni odbor, ki bo imel ves nadzor in pričačujejo, da se bo odgovornost in aktivnost delavcev v tovarni močno povečala. Velika ovira, da take organiziranosti še en morejo izpeljati, je njihov informacijski sistem, ki ga šele postavljajo.

Upanje, da se bo problem BPT ugodno rešil, je prav v njenih ljudeh, ki se znajo odreči, v delstvu, da je tekstilna industrija vendarle perspektivna, saj ima tu stoletno tradicijo, njihovi proizvodi pa dosegajo visoko ceno na svetovnem trgu, saj jih priporočajo hoteli svetovnega slovesa, kot so Hyatt in Intercontinental, ki so že opremljeni z njihovimi posteljinami in prti. Še naprej bodo ostali pri tem programu, vse sile usmerili v trženje, kajti zalog imajo dovolj, da pokrijejo ves deficit, dovolj je tudi medfaze in dokončne proizvodnje, skupno za okrog 14 milijonov DEM. Uporni, kot so, bodo zagotovo uspeli. To, da jim banke dosedaj niso veliko pomagale, je zanje dodaten plus, je na izredni seji izvršnega sveta v ponedeljek ugotavljala v.d. direktorica Lončarjeva, kajti s tem, da jim niso pomagali, so jim največ pomagali. Danes se znajo boriti, postavljati na svoje noge. ● D. Dolenc

Kam s turistično takso?

Denar naj ostane v kraju

Bled, Bohinj, Kranjska Gora, 18. julija - Te dni je delo v turističnih društvih razburkala vest o osnutku novega zakona o turistični taksi. Tako so na razširjeni seji Turistične zveze Slovenije prejšnji teden v Portorožu poudarili, da so si v Sloveniji vsa leta prizadevali, da turistična taksa ne bi bila proračunski vir dohodka, ampak bi bila v kraju namenjena predvsem turizmu in z njim povezanimi dejavnostmi. Na odzive iz turističnih društev pa je v Delu (18. julija) že odgovoril republiški sekretar za turizem in gostinstvo Ingo Paš, ki je poudaril, da je osnutek zakona o turistični taksi neaktualen in da je bil pripravljen že pred časom, ko so republiški komite za turizem vodili še drugi funkcionarji.

O tem kaj menijo o porabi turistične takse smo povprašali tajnike nekaterih gorenjskih turističnih društev.

Marko Potočnik, Bled: "Denar, ki ga v našem društvu dobivamo od turistične takse, je, vsaj mi-

slim, dobro naložen. Namenjen je urejanju kraja, pripravljanju prireditev, plakatov, informiranja... skratka vsemu, kar se dogaja na Bledu. Naše turistično društvo je imelo pred leti vrsto objektov, od otoka do gradu, potem

je to prevzela nova organizacija, mi pa smo postali izvajalci, ki dobivamo denar tudi od turistične takse. Zato so nas predlogi o novem načinu delitve turistične takse prizadeli, saj bi s tem naša dejavnost zamrla, gost, ki da denar za turistično takso pa od tega tudi kaj pričakuje. Nič ga ne briga, kaj ima od njegovega denarja država, zanj je pomembno, kakšen je kraj, kjer je na počitnicah, kako je urejen in kaj se v kraju dogaja."

Marjan Malej, Bohinj: "Če bi izgubili sredstva od turistične takse lahko praktično zapremo vrata

našega turističnega društva. Ne predstavljam si, kakšen bi bil Bohinj, če ne bi nihče skrbel za ureditev kraja. Kolikor vem, naj bi po novem predlogu denar od turistične takse namenili agenciji, ki bi skrbela za promocijo turizma, le nekaj bi ga dobili nazaj turistični kraji. Mislim, da je taka agencija seveda potrebna, da naj se naj denar zbere kje drugje, sredstva turistične takse pa naj ostanejo za ureditev kraja."

Andrej Kolenc, Kranjska Gora: "Naše turistično društvo dobiva del sredstev tudi od menjalnice, trgovine, v našem imamo nekaj objektov... vendar pa je denar zbran s turistično takso nujno potreben za urejanje Kranjske Gore in za urešničevanje naših programov. Vsak drug predlog o delitvi turistične takse je zato za nesprejemljiv." ● V. Stanovnik

Seja republiške skupščine

Prvi dan več o dnevnem redu kot o vsebini

Lojze Peterle: "Ker razmere niso normalne, namesto normalnega programa ponujamo le programske usmeritve."

Ljubljana, 18. julija - Poslanci slovenske skupščine naj bi na seji v sredo in v četrtek obravnavali okrog štirideset točk dnevnega reda. Prvi dan niso prišli daleč, največ časa so namenili določitvi dnevnega reda, predvsem pa vprašanju, ali uvrstiti na dnevni red dodatnih več točk, ki jih je v glavnem predlagala republiška vlada, številne zakone pa naj bi sprejeli kar po hitrem postopku. Precej poslancev, predvsem iz vrst opozicije, je nasprotovalo takšnemu delu skupščine. Jože Školč (ZSMS - Liberalna stranka) je, na primer, predlagal, da bi zavrnili vse predlagane razširitve dnevnega reda, Jože Smole (socialistična stranka) je menil, da to vodi k degradaciji skupščine. Mnenja so bila kajpak tudi drugačna, tako je Ciril Kolešnik (Slovenski krščanski demokrati) dejal, da je izhodišče za izredne postopke v izrednem stanju,

Andrej Capuder (Slovenski krščanski demokrati) pa je dodal, da sta takšno stanje vzpostavila gospoda, katerih podobni visita na steni v skupščinski dvorani (Kardelj in Tito)... Zbori so okrog štirih popoldne le določili dnevni red, zbor občine je sprejel vse predloge za razširitev, še najmanj pa zbor združenega dela, že pri določitvi dnevnega reda pa je bila, denimo, precej burna razprava o predlogu zakona o podzavljenju sredstev javnega obveščanja in o vplivu oblasti na imenovanje urednikov ter o predlogu, da bi nekdanjim družbenopolitičnim organizacijam po hitrem postopku vzeli premoženje. Na skupnem zasedanju so poslanci poslušali govor Milana Kučana o predlogu, da se začne postopek za novo slovensko ustavo, in ekspozice Lojzeta Peterle o programskih usmeritvah nove vlade.

vpliv s soglasjem na imenovanje poslovnih organov, glavnih in odgovornih urednikov. V obrazložitvi predloga med drugim piše, da je s preobrazbo SZDL v eno od političnih strank in odpravo njenih pravic na področju javnega obveščanja nastala praznina, in da je zato treba v prehodnem obdobju, do sprejema novega zakona o javnem obveščanju, določiti nosilca ustanovitelskih pravic.

Čeprav je republiški sekretar za informiranje Stane Stančič dokazoval, da naj bi s sprejetjem zakona preprečili predvsem odtujevanje družbene lastnine in rešili lastninska vprašanja, da pa ne gre za cenzuro, podzavljenje tiska in omejevanje novinarske svobode, so poslanci iz vrst opozicije, opozarjali predvsem na to. Mile Šetinc je dejal, da je vsebina zakona prvorazredni škandal, sprejetje zakona po hitrem po-

stopku pa "sramota brez prime- re". Gre za zakon, ki nas vrača v osemdeseta leta in po katerem naj bi vsa sredstva javnega obveščanja, z izjemo Mladine in radia Student, postala vladni mediji. Franci Pivec je menil, da bi se s tem zakonom znašli na ravni Vojvodine in le korak od Koso- va. Franco Juri je predlog ocenil kot "novo revolucionarno de- janje nove vlade", s katerim hoče oblast zamašiti usta novinarjem. Sonja Lokar je vprašala Janeza Janšo, kako kot član vlade dopu- sti oblikovanje takšnega zakona, ki bi "novinarjem lomil hrbet". Vika Potočnik je ocenila, da je glavni cilj zakona, znebiti se ne- poslušnosti.

Nekateri poslanci so menili tudi drugače in poudarjali, da je treba ob zamenjavi oblasti zame- njati tudi kadre, ki ne morejo sle- diti "duhu časa"...

Milan Kučan

Nova ustava naj bo ustava so- dobne suverene države

Republiška skupščina je prvi dan dvodnevne seje sprejela predlog predsedstva republike Slovenije, da se začne postopek za sprejem nove republiške ustave. Predlog je na skupnem zasedanju pojasnil predsednik predsedstva Milan Kučan, ki je med drugim dejal:

● Slovenska ustava naj bo ustava sodobne države; ustava, za katero želimo, da bi bila po svojem smislu trajnejši in trdnjši pravi dokument, ki naj izrazi duha časa in mesto Slovencev in Slovenije v procesih sodobne Evrope. Za te procese je značilna vse večja prepletenost in poveza- nost življenja na vseh področjih, tržna opredelitev v gospodar- skem in pluralizem v političnem življenju, demokratizacija, vse- stransko sodelovanje, zmanjšanje oborožitve... Ob tem, ko vidimo sebe v prihodnji Evropi, se ne smemo prepuščati nekritični ev- foriji, da je za našo uspešnost in dobro počutje v njej dovolj zgolj naša volja, naša deklarirana sta- lišča. V prihodnji Evropi bo vsak narod, tudi slovenski, vreden in upoštevan samo toliko, kolikor bo v njeno skupno življenje la- hko prispeval in kaj ponudil tudi drugim.

● Z ustavo želimo prekiniti z vsemi tistimi, v preteklih letih vztrajno in s težavo spoznavnimi in priznavanimi ideološkimi za- blodami in napakami. Zlasti z nelastninskim konceptom druž- bene lastnine in z njim povezano dogovorno ekonomijo, s poskusi nadomeščanja človeka in njego- vih pravic ter svobod kot izho- dišča družbene ureditve in vira oblasti z modelom vodilnega raz- reda in ene partije, s podreja- njem nacionalnega interesa raz- rednemu ter z birokratsko poli- tično - partijsko organizacijo družbe in države...

● Temeljnimi pravicam in svo- bodam dajemo prednost pred sed- stva velik pomen. Ustavopravni akti morajo upoštevati te pravice in svobode kot objektivno dej- stvo in jih pravno izraziti, zato, da bodo v družbi in državi učin- kovito varovane tudi s pravnimi sredstvi, še posebej pred kršitva- mi organov oblasti.

● Velja naj načelo deregulacije. To pomeni, da naj bo dovoljeno vse, kar ni v nasprotju z ustavno zagotovljenimi pravicami in svo- bodami in ustavno določenimi splošnimi družbenimi interesi ter zakonsko ureditvijo, ki na tem temelji.

● Očitna je potreba po ustavno zagotovljeni avtonomiji gospo- darstva pred samovoljnim inter- vencionizmom politike v poslo- vne, razvojne in kadrovske odlo- čitve podjetij. Ta samovolja, sku-

šnjava predpostaviti kriterij poli- tične pripadnosti ljudi njihovi strokovnosti, presojaati koristnost podjetniških usmeritev s kratko- ročnega političnega vidika, je ostala navzoča v naši zavesti in v družbeni praksi.

● Bistvena sestavina pravnega reda so tudi ustavnopravni teme- lji za proces preobrazbe in lastni- njenja družbene lastnine. Mode- li, ki se zdaj oblikujejo, morajo preprečiti, da bo ta lastnina pod- cenjena in da bo prehajala celo pospeševano v tuje roke. V druž- beni lastnini se akumulirano delo mnogih generacij Slovencev in predstavlja zdaj največji del slo- venskega narodnega bogastva.

Neodgovorna in nepremišljena razprodaja bi nas lahko postavila v kolonialni položaj, kajti dekla- rirana politična suverenost brez realnega gospodarskega temelja ni še nikakršno zagotovilo nacio- nalne suverenosti in svobode.

● S sprejetjem predloga za pri- pravo republiške ustave bomo na demokratičen način nadaljevali graditev slovenske državnosti. Počnimo to tudi vnaprej tako, da ne bomo z uveljavljanjem naše volje preprečevali tudi drugim narodom v Jugoslaviji, da si poiš- čejo rešitve, ki so za njih spre- jemljive, pa tudi tako, da se bo razplet krize in prehod v novo stanje dogajal po demokratični poti, s pogovori in s konkretnimi predlogi ter s ponudbo drugim. Treba je priznati, da zdaj takšne konkretne ponudbe ni... Pripra- viti jo moramo sami ali skupaj s tistimi, ki zase želijo in realno lahko uveljavijo enak, konfed- ralni položaj v skupnosti, kar je, na podlagi zdaj znanih stališč, re- alno vsaj še za republiko Hrva- ško. ZL ● Ne izgubljamno ener- gije za to, da vedno znova uvelja- vljamo tisto, česar nam nihče več ne oporeka. Ukvarjamo se raje z razmisleki o tem, kako uveljaviti demokratična razmerja z drugi- mi... Če po vseh demokratičnih prizadevanjih ne bomo imeli druge izbire kot ločitev, potem moramo to opraviti tako, da bo tudi svetu jasno in tudi zanj pre- pričljivo, da druge izbire nismo imeli. Razmere v Jugoslaviji so že nekaj časa take, da takšno rav- nanje, ki je izraz naše odgovor- nosti tudi do drugih in do med- narodne javnosti, naravnost zah- teva.

državnega predsedstva, da naj slovenska skupščina ne sprejme programskih usmeritev republi- ške vlade, pa tudi grožnja, da bo z vsemi razpoložljivimi sredstvi ščitilo ustavnost in zakonitost; nenormalno je, da se na Kosovu ukinja legitimna in legalna oblast...

Lojze Peterle je dejal, da zdaj ni čas za pogajanja o promilih in o tem, da bi se vsakdo videl o programu, ampak čas za pogovor o strategiji za preživetje. Ker se razmere zelo hitro spreminjajo, bi bilo od vlade neodgovorno, če bi šla v detajle in če bi program "opremila" z natančnimi izvedbe- nimi roki. Izvršni svet ponuja za- to le programske usmeritve, ki pa so po Peterletovem mnenju pri- pravljene tako široko, da omogo- čajo dovolj maneverskega prostora za sprotne prilaganje izzi- vom oz. teži dneva. Če bi v pro- gram zapisali samo temeljno usmeritev - uresničitev državne suverenosti, bi bilo že to dovolj. Vlada pripravlja predlog za kon- federativno ureditev Jugoslavije, sicer pa se povsem tehnično pri- pravljata tudi na možnost, da do konfederalnega razpleta ne bi prišlo oz. bi prišlo celo do nasil-

nega urejanja razmer v Jugosla- viji.

"Temelj gospodarske preo- brazbe, za katero si vlada priza- deva, bo lastninjenje," je dejal Lojze Peterle in poudaril, da gre za izjemno zapleten proces, ki naj bi ga vlada usmerjala tako, da bi omogočal postopnost in po- pravke. Vlada se ne zavzema za splošno podzavljenje, tudi zato ne, ker nekatera podjetja, kljub temu da so družbena, uspešno go- spodarijo, ker bi nastal močan državni gospodarski aparat z ne- znanimi posledicami in ker je tu- di družbena lastnina različnega porekla. Vlada predlaga decen- tralizirano privatizacijo družbene lastnine, torej brez nacionalizaci- je oz. neposredno preobrazbo družbenih podjetij v delniške družbe.

Peterle je tudi dejal, da slo- venski izvršni svet vztrajno za- hteva od zvezne vlade, da zato, ker ne more popraviti napake pri do- ločitvi razmerja med marko in dinarjem (vezana je na dogovor z Mednarodnim denarnim sklado- m), uporabi za zaščito izvozne- ga gospodarstva devizne rezerve; zahteva pa tudi to, da naj zmanj- ša proračun in restriktivnost de- narne politike.

Zakon o varovanju premoženja nekdanjih družbenopolitičnih organizacij

DPO-jev ni več, torej ni več tudi lastnikov premoženja

Drugi zakon, ki naj bi ga tudi naknadno uvrstili na dnevni red skupščinske seje in je veliko pri- speval k temu, da so zbori šele popoldne in po precej dolgi raz- pravi sprejeli dnevni red, je bil zakon o varovanju družbenega premoženja bivših družbenopolitičnih organizacij, ki je pravza- prav nadomestil že pred sejo umaknjeni predlog zakona o pre- nosu nepremičnin bivših družbe- nopolitičnih organizacij med sredstva družbenopolitičnih skup- nosti.

Predlog novega zakona izhaja iz tega, da so nekdanje družbeno- politične organizacije (ZK, SZDL, ZSMS in Zveza sindika- tov) prenehale obstajati z dnem, ko so se preoblikovale in se skladno z določbami zakona o političnem združevanju vpisale v register novih političnih organi- zacij, da premoženje, ki zdaj ni- ma zakonitega upravljalca (last- nika), ne more ostati nikogaršnje in da naj z dnem vpisa v register

preide med sredstva družbeno- političnih skupnosti.

Na predlog zakona, proti nje- govemu uvrstitvi na dnevni red in sprejetju po hitrem postopku so najostreje reagirali prenovitelji. Ciril Ribičič je dejal, da gre za za- kon, ki bi ga povsod po svetu ko- rektna pravna teorija ocenila za čisto nacionalizacijo, za revolu- cionarni dekret brez ustavne in druge podlage, za državno tatvi- no z državnim aktom... Če kdo misli, da si premoženje protipra- vno lastimo, naj to dokaže v sod- nem postopku. Dr. Rajko Pirnat, republiški sekretar za pravosodje, je v imenu predlagatelja pojasnil, da je glavni cilj zakona zavarova- nje družbenega premoženja; de- jal pa je tudi, da stranke, ki so se razglasile za naslednice prejšnjih družbenopolitičnih organizacij, dobivajo precejšnja sredstva iz premoženja, medtem ko morajo nove organizacije najemati pro- store za drag denar. ● C. Zaplo- tnik

Zakon o podzavljenju sredstev javnega obveščanja

Izvršni sveti ustanovitelji časopisov?

Izvršni svet je predlagal, da bi zbori republiške skupščine uvrstili na dnevni red in po hitrem po- stopku sprejeli tudi predlog zaka- na, ki ima sicer zelo dolg naziv (predlog zakona o dopolnitvah zakona o spremembah določb za- kona, ki določajo pooblastila in naloge družbenopolitičnih orga- nizacij), v skupščinskih klopeh pa je že dobil oznako kot zakon o podzavljenju sredstev javnega obveščanja. Družbenopolitični

zbor in zbor občin sta predlog uvrstila na dnevni red, zbor zdu- ženega dela pa ne, in naj bi o njem razpravljala proti koncu se- je. Bistvo predloga je, da usta- noviteljske pravice in obveznosti do informativno - političnih časo- pisov, katerih ustanovitelj je bila republiška, občinska ali mestna organizacija SZDL, prenaša na izvršne svete družbenopolitičnih skupnosti, ki naj bi kot ustano- vitelji tudi zagotavljali ustrezen

Mnenja o programu slovenske vlade oziroma o krčenju pro- računa družbenih dejavnosti.

Kultura se nenehno rešuje

V gorenjskih kulturnih ustanovah razmišljanje, da za programe ni dovolj denarja, ni nekaj novega, celo nasprotno, nenehno se je treba ubadati s te- žavami preživetja.

V radovljiski občini pravzaprav nenehno rešujejo kulturo, ki se iz sanacijskih programov pravzaprav že leta ni izklopala. Novi obeti, da utegne za financiranje kulturnih dejavnosti pritekati še manj denarja kot doslej, silijo le še v ponovno krčenje sredstev in s tem tudi progra- mov.

"Najhušega - zapiranja kulturnih ustanov - muzejev, galerij, knjiž- nic - se seveda še ni bati. Prej bo treba narediti vse, da se kaj takega ne bi zgodilo," je povedal Andrej Sodja z Zavoda za planiranje razvojne občine. "Za zdaj si kulturne ustanove pomagajo tudi z lastnim dohod- kom, vendar se od vpisnin, vstopnin in podobnega zbere bolj malo de- narja; amaterska kultura pa se že zdaj v večji meri vzdržuje sama. Ne- kaj se bo dalo še prihraniti z združevanjem tako imenovanih tehničnih služb pri kulturnih ustanovah, kako pa bo z zaposlovanjem v prihod- nje, pa je seveda veliko vprašanje."

Podobne skrbi imajo tudi v kulturnih ustanovah, ki se sicer v celo- ti financirajo iz republiških sredstev. Tako v Gorenjskem muzeju Kranj že zdaj v sredini leta ugotavljajo, da jim za odobrene programe dela in ob nepovečanih cenah že zdaj zmanjkuje okoli 30 odstotkov sredstev. "Trenutno sicer vse planirane akcije potekajo po programu, nobene razstave, ne raziskovanja še nismo odpovedali," je dejal Tone Miklavčič, v.d. ravnatelj Gorenjskega muzeja Kranj. "Toda skrbi nas druga polovica leta: republiški sekretariat za kulturo smo že opozorili na hitro slabšanje stanja, v katerem osebni dohodi ki zaostajajo za 26 od- stotkov, govori pa se o ponovnem zmanjševanju sredstev za kulturno dejavnost. Nesmisel je tudi, da na dotacijo, ki jo kot kulturna ustanova dobimo, spet vrnemo družbi v obliki dajatev več, kot pa smo prejeli. Znašli smo se v stanju, ko kulturi ni več kaj vzeti, ali pa bo treba drasti- čno poseči v programe." ● L. M.

Kako uveljavljati dobre pedagoške zamisli?

Kranj, 19. julija - Kako komentira pripranje pipe denarja za šolstvo, smo vprašali ravnatelja srednje tekstilne in obutvene šole v Kranju Lojzeta Ra- kovca.

Dejal je, da v rokah nima še nobenega uradnega dokumenta, kako bo v prihodnje z denarjem za šolstvo, da pa je po telefonu zvedel, da bo dotacija, ki jo srednje šole dobivajo iz republiške blagajne, ta mesec nižja za pet odstotkov. Pomeni, da bi zmanjkalo denarja za neto plače, saj bodo občinski prispevki nižani šele z avgustom. Tudi sicer naj bi plače v šolstvu poslej mirovale. Zaenkrat se učitelji še ne pritožujejo, vprašanje pa je, kaj se bo dogajalo s plačami v gospodarstvu. Doslej so v šolstvu nekako sledili njihovim rasti. Nekateri spremembe se v republi- ki pripravljajo tudi v samem načinu financiranja pedagoškega dela, vendar konkretnih rešitev še ni.

»Neuradno se govori tudi o zmanjšanju amortizacije, čeprav jo že par let dobivamo samo za opremo, za nepremičnine ne,« je povedal Lojze Ra- kovec. »Pomeni, da stavb ne moremo normalno vzdrževati. Nekaj denarja za to pričakujemo po pogovoru na občinskem izvršnem svetu, ki ga je za krajnske srednje šole dobil od republiškega sekretariata, seveda pa je re- zerviran le za najbolj pereča popravila streh, inštalacij. Materialni stroški se priznavajo na normirane površine glede na število oddelkov. V naši šoli imamo okrog 30 odstotkov več površin od normiranih.«

Zdravstvo bo postalo še manj dostopno
Dr. Drago Petrič, vodja območne enote Republiške uprave za zdrav- stveno varstvo v Kranju: »Zdaj bolj kot kdajkoli kaže, da se bo zdrav- stvo razsulo. Resda mu to napovedujemo že nekaj let, toda doslej je fi- nančni primanjkljaj vselej reševala inflacija. Poslej pa bodo potrebni zelo ostri ukrepi, da bo zdravstvo preživel. Le plače, denimo, bi mora- le biti razpolovljene, da bi leto zmogli z okrnjenimi sredstvi zaradi zmanjšane proračuna. Plače v zdravstvu so zdaj zadovoljive, toda to je le navidežno, kajti zanje zdravstvena uprava da 30 odstotkov manj denarja, kot jih potem zdravstvene organizacije izplačajo. Zaradi tega se utegnejo v drugi polovici leta pojaviti velike težave. Sicer pa je eden od trenutnih ukrepov v zdravstvu višja participacija. Res je bilo govora o razširitvi kroga plačnikov na vse, razen socialno ogroženih, vendar je za kaj takega treba spremeniti zakon.«
Edgar Vončina, direktor Gorenjskega zdravstvenega centra: »Doslej se je v zdravstvu vselej nekako našel denar za premoščanje stalnih gmo- tnihtev. Zdaj tega ni pričakovati, zato bomo morali v zdravstvu rea- girati z racionalizacijo: v dopustih ne bomo več odpirali rezervnih am- bulant, da bi nadomestili one na dopustu, bojimo se celo, da nekaterih tudi jeseni ne bi več odprli. Ker bodo manjše zmogljivosti, bo manjša tudi dostopnost zdravstva, povečale se bodo čakalne dobe. V bolnišni- cah bomo odlagali naročene, neurgentne operacije. Zmanjševali bomo zaposlenost, in sicer tako, da ne bomo nadomeščali upokojenih delav- cev, razen na vitalnih delovnih mestih. Ljudje doslej niso občutili krize v zdravstvu, zdaj pa jo bodo, čeprav jim formalne pravice do zdravstve- nega varstva ne bodo kratene.« ● D. Z.

Lojze Peterle

Privatizacija družbene lastnine brez podzavljenja

"Če bi bile pri nas razmere nor- malne, bi danes zastopal norma- len program neke normalne vla- de, normalen pa bi bil tudi ekspo- ze. Ker pa razmere niso normal- ne, tudi ekspozice ni normalen in namesto normalnega programa ponujamo le programske usmeri- tve," je na začetku uvodnega go- vora o programskih usmeritvah

vlade dejal Lojze Peterle in v na- daljevanju nanizal še več nenor- malnih dejstev.

Nenormalno je, da smo prvi dan svojega vladanja dobili na mizo sporočilo o 225 podjetjih pred stečajem; nenormalno je vladati v okoliščinah, ko je zaka- nodaja pisana na kožo nekomu drugemu; nenormalen je predlog

DELAJSKI ODVETNIK ODGOVARJA

Odgovornost direktorja
zaradi kršenja delavskih pravic

Vprašanje:

Delavec lahko za vsako resnejšo kršitev delovnih obveznosti leti na cesto, kaj pa se lahko zgodi direktorju, ki s svojimi ravnarji in odločitvami krši pravice delavcev?

Odgovor:

Direktor je po zakonu odgovoren za zakonitost dela v podjetju, kar pomeni, da tudi sam krši svoje obveznosti, če odločitve iz svoje pristojnosti (npr. o posamičnih pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev) sprejema v nasprotju z veljavnimi predpisi, delovnopravnimi pogodbami in splošnimi akti. V primerih, ko direktor ali drug vodilni delavec v tem smislu huje ali pogosto krši pravice delavcev, pridejo za uresničevanje njegove odgovornosti v poštev predvsem postopki za:

- ugotavljanje disciplinske odgovornosti
- ugotavljanje kazenske odgovornosti oziroma odgovornosti za prekršek ali
- razrešitev.

Nekatere primere disciplinske odgovornosti vodilnih delavcev določa že zakon o delovnih razmerjih. Tako se jim npr. izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja za kršitev dolžnosti, ki se nanašajo na nezakonito razpolaganje s sredstvi, nesmotno in neodgovorno uporabo sredstev, opustitev dolžnih dejanj v zvezi z varstvom pri delu, zlorabo položaja ali preko- račitev pooblastil itd.

Prav tako poslovodni organ ali pooblaščen delavec, ki ne izvrši pravnomočne sodne odločbe v 15 dneh od vročitve, po zakonu stori hujo kršitev delovnih obveznosti, za katero se izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja. O disciplinski odgovornosti poslovodnega organa odloča organ, ki ga je imenoval.

Kazenski zakon določa celo vrsto kaznivih dejanj odgovornih delavcev v podjetjih, ki pridejo v poštev v kontekstu uresničevanja odgovornosti za kršenje delavskih pravic. Gre zlasti za kazniva dejanja zoper samoupravljanje in kazniva dejanja zoper delovno razmerje in socialno varnost. Zakon o delovnih razmerjih in nekateri drugi predpisi s tega področja pa med kazenskimi določbami urejajo tudi kršitve, za katere se organizacije in odgovorni posamezniki kaznujejo za prekršek.

Direktor oziroma poslovodni odbor družbenega podjetja je med drugim lahko tudi razrešen pred potekom časa, za katerega je bil imenovan, če so bile zaradi sklepa ali akta, ki ga je predlagal, kršene pravice delavcev ali družbena lastnina.

Zakonskih možnosti za »discipliniranje« neodgovornih direktorjev in drugih vodilnih delavcev je torej na razpolago več kot dovolj. Žal pa je premalo tistih, ki bi si upali in znali te možnosti uporabiti v praksi. Verjetno bo v ta namen potrebno predvsem zagotoviti, da bo sindikat čimprej postal res pravi sindikat.

Vodja pravne službe pri Svetu
kranjskih sindikatov:
Mato Gostiša

VESTI

Srečanje škofjeloških upokojencev

Društvo upokojencev Gorenja vas vabi vse upokojence na družabno srečanje, ki bo 28. julija v Javorjah nad Poljanami. Začelo se bo ob 10. uri. Aktivni gorenjevaški upokojenci so poleg družabnega srečanja pripravili tudi spored z ogledom kulturnih znamenitosti. Vsi škofjeloški upokojenci so prisrčno vabljeni, zaželeno pa je predhodna prijava na področnih društvih upokojencev do 25. julija.

Dva izleta invalidov

Društvo invalidov iz Kranja avgusta organizira dvojne izlete. 7. avgusta se bodo odpravili v Borovlje, od 17. do 19. avgusta pa vabi svoje člane v Tuheljske toplice. Prijave sprejemajo v društveni pisarni v Kranju na Begunjski 10.

Pohod na Triglav

Planinska sekcija pri Društvu upokojencev Kranj prireja za svoje člane - planince dvodnevni pohod na Triglav, in sicer 14. in 15. avgusta. Začetek pohoda je na Rudnem polju, potem pa pojejo mimo Vodnikove kočice na Kredarico in od tod naslednjega dne na vrh Triglava. Oprema naj bo planinska, pohodnikom pa priporočajo tudi dobro kondicijsko pripravljenost. Pohod vodijo izkušeni gorski vodniki. Avtobusni prevoz bo organiziran in regresiran. Odhod bo v torek, 14. avgusta, ob 5. uri zjutraj izpred kina Center. Prijave sprejema društvo upokojencev vsak ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. ure, do vključno 10. avgusta, na Tomšičevi 4.

Naklanski gasilci praznujejo

Te dni praznuje Gasilsko društvo Naklo 80-letnico svojega delovanja. To je pomemben jubilej za krajevno skupnost Naklo, saj s tem jubilejem tudi krajevna skupnost praznuje svoj krajevni praznik.

Gasilsko društvo je ustanovilo le nekaj mož zaradi splošnih požarnih nevarnosti. Sprva je gostovalo v Zadrugi mlekarji, leta 1913 pa so gasilci zgradili skromen gasilski dom ob Stari cesti, ki pa so ga čez nekaj let prodali in v letih 1938 in 1939 zgradili novega, ki še danes krasi vas Naklo in samo krajevno skupnost. Gasilsko društvo se je v letih okrepilo in ima danes sodobno gasilsko brizgalno, cisterno in končno nov gasilski avtomobil.

Naklanski gasilci so bili vedno požrtvovalni in znani po svoji discipliniranosti ter organizacijski sposobnosti. V tem prazničnem tednu se gasilci pripravljajo na veliko slovesnost, saj bodo s pomočjo prispevkov krajanov, podjetij in same krajeve skupnosti dobili nov gasilski avtomobil. V soboto, 21. julija, bo ob 17.30 uri srečanje gasilk gasilskih društev občinske gasilske zveze Kranj in prijateljske povezave z gasilskimi društvom Teharje pri Celju, v nadaljevanju pa veselica, na kateri bo igral TRIO 3. V nedeljo, 22. julija, bo ob 15.30 uri slavnostna izročitev gasilskega avtomobila društvu. Gasilec ga bo izročil pokrovitelj Gradbinec SGP Trzica. Avtomobilu bosta botrovala Marija Marinšek in Roman Markič iz Naklega. Nato bo za zabavo skrbel ansambel Slovenija. ● Mirko Poličar

Višje participacije za zdravstvo

Ljubo zdravje bo spet dražje

Od začetka avgusta dalje bodo začele v zdravstvu veljati nove cene doplačil zdravstvenih storitev.

Participacije, kakor jih imenujemo, se tokrat ne zvišujejo linerano kot poprej, temveč se zneski posameznih doplačil povečujejo v različnih odstotkih. Naj omenimo še to, da se ob tokratnem povečanju omenjenih doplačil v ničemer ne spreminja seznam zavarovancev, ki so participacije oproščeni, čeprav je bilo pred podražitvijo resno govora tudi o možnosti, da bi krog plačnikov razširili, oziroma participacije oprostili samo socialno ogrožene.

Razlog za povečanje participacije je veliko pomanjkanje sredstev za zdravstvo. To si mora v obdobju, ko mu manjka za 12 odstotkov sredstev, na katera je računalo za dejavnost v tem letu, in ko mu dodatno breme nalaga razbremenjevanje gospodarstva, v večji meri pomagati samo. Za slabo zdravstveno stanje zdravstva pa je še več vzrokov, med njimi tudi iz prejšnjega leta preneseni primanjkljaji. Vse kaže, da so tudi potrebe ljudi po zdravstvu v kriznih časih večje, česar pa zaradi finančne krize v zdravstvu ne bodo več mogli obvladovati. Prav gotovo bo zdravstvo poleg višje participacije (mimogrede povedano: ta prinese le 2 do 3 odstotke denarja, ki je potrebno zdravstvu) potrebno tudi drugih ukrepov, ki bodo uskladili med seboj potrebe in možnosti.

Vrnimo se k participaciji. Najbolj se povečuje za prvi zdravnikov obisk na domu, z 21 na 100 dinarjev. Za specialistične preglede s 16,80 na 100 dinarjev, za prevoze z reševalnim avtomobilom od 14,40 na 60 dinarjev, za nekatere ortopedske pripomočke in za del zobozdravstvenega varstva. Doplačila za posamezne diagnostične in terapevtske po-

stopke pa se uvajajo na novo. Tokrat omenimo le cene za nekaj osnovnih zdravstvenih storitev. Višje participacije ljudi še niso razburile, vsaj sodeč po naši anketi, utegnejo pa jih že čez mesec dni, ko bodo odštevali precej višje zneske za iste (nič kvalitetnejše) storitve. Kakor nam je dejal eden od sobesednikov, ki pa se ni hotel predstaviti, naj bo zdravstvo le drago, toda tudi boljše.

Mitar Ilić: »Pri zdravniku ni ravno drago, prvič sem plačal 8,50 dinarjev, potem pa dvakrat pol manj in še v lekar-

ni za zdravila. Odveč je zato, ker socialno in zdravstveno varstvo plačujemo že pri plačah.«

Zvonka Krevselj: »Kot študentka nisem plačnica zdravstvenih storitev. Ostali pa bodo najbrž

kar težko plačevali višje zneske. Slišala sem za možnost, da

bi zdravstvene storitve doplačevali vsi, tudi otroci in študentje, in ne zdi se mi prav. Mogoče zato, ker smo od malega navajeni na oprostitev.«

Zora Štros: »Zelo malo hodim k zdravniku, vsakih osem let,

zato se ne jezim na cene zdravstvenih storitev. Zdaj zaradi hrbtnice obiskujem ortopeda: pri specialistu odštejem 16,80 dinarjev. Ne zdi se mi veliko.«

Nada Vukić, fizioterapevtka: »Participacija zdravstvu vrže

zelo malo denarja, zdravstvene delavce pa nas zelo moti nenehen opravke z denarjem. Nič ne bi imela proti, če bi se doplačevanje ukinilo.«

Stefan Plejić: »O doplačilu za zdravnike in zdravila ne razmišljam veliko, plačam pač, kolikor mi gre. Kot invalid in

kronični bolnik sem plačevanja deloma oproščen. Nazadnje sem pri zdravniku plačal 10 dinarjev.« ● D. Z. Žlebir, Foto: G. Šinik

Mici

Ko smo konec junija pisali o 83-letni Orehovčanki, ki je, še vsa poskočna, sama obirala visoko češnje, so nas poklicali iz Žirov, češ kaj to, pri nas v Poliksu imamo Mici, ki je stara 74 let, pa je kos vsaki mlajši sodelavki.

Seveda nam radovednost ni dala, da ne bi šli pogledat, kdo in kakšna je ta Mici, ki še v pozni jeseni vztraja za tovarniškim strojem. Kaj jo tako žene, da vsako jutro vstaja ob petih, gara po osem ur v podjetju, popoldne pa - kot vsaka gospodinja - še doma? Kako to, da mesta ne prepusti mlajšim, sama pa v miru uživa sadove minulih let?

Mici smo našli za strojem, ko je s hitrimi gibi spenjala kartonske škatle za obutev. Če ne bi vedeli, koliko je stara, bi ji prisodili petdeset let, morda kakšno leto več. Ne veliko.

Žal se ni dala premotiti, pregovoriti, da bi kaj več povedala o sebi, o svojem življenju in delu. V časopis pa ne, je bila trmasta, čeprav smo poskušali na vse načine. Tako redka zanimivost, pa nič, pot zastoj?

Po ovinkih smo o Mici vendarle marsikaj zvedeli. Delo-

vna doba se ji je začela šteti šele pri petdesetih, ko je prišla v Poliks. Prej je bila doma. Če bi torej sama želela, bi lahko šla v pokoj, v podjetju nimajo nobene formalne osnove, da bi jo podili. Ko je bila na preventivnem zdravniškem pregledu, je zdravnik dejal, da je bolj zdrava kot vse druge, mlajše delavke.

Pohvalili so njeno pridnost. Normo krepko presega. Zanj ni nič nenavadnega, da začne pred šestimi zjutraj, nikoli se tudi ne pritožuje, če je treba potegniti kakšno uro čez drugo, ko se delavnik običajno neha in gredo druge delavke rade domov. Tovarna je njeno življenje.

Dobili smo občutek, da se boji, če bi ji ga hoteli vzeti. Najbrž zato tudi ni bila bolj zgovorna. Dandanes pač mlade že čakajo v vrsti. Morda je naš dober namen, da jo predstavimo kot nekaj posebnega, razumela kot pritisek, naj bi se jim vendarle umaknila?

Tudi starost je lahko lepa, smo zapisali v nadnaslov. Mici je najbrž lepo za tovarniškim strojem, kjer se počuti koristno. Očitno sodi v tisto vrsto žena, ki tečejo kot ruska ura. Dokler gre, deluje brezhibno, ko se ustavi, je ne popravi noben urar več. ● H. Jelovčan

storitev	prej	od avgusta dalje
prvi pregled pri zdravniku v osnovnem zdravstvu	8,60	20,00
ponovni pregled pri zdravniku v osnovnem zdravstvu, vendar za največ tri preglede	4,30	10,00
prvi pregled pri specialistu, tudi zobozdravniku	16,80	100,00
ponovni obisk pri specialistu, vendar za največ tri po prvem	6,10	50,00
slikanje zob	3,40	10,00
zalivka na eni ploskvi	7,70	30,00
zalivka na dveh ploskvah	10,20	30,00
zalivka na treh ali več ploskvah ali dograjevanje zobne krone z obročkom, oziroma nadzidkom	20,60	30,00
čiščenje zobnega kamna	0,90	50,00
popolna zobna proteza	179,50	600,00
delna proteza	222,50	700,00
zahtevnejša delna proteza	240,70	800,00
vlita kovinska proteza	375,50	1.000,00
zahtevnejša vlita proteza	503,40	1.500,00
reševalni prevoz	14,40	60,00
nenujni prevoz	80 % polne cene a največ 62,30	80,00
oskrbni dan v bolnišnici	12,50	50,00
oskrbni dan v zdravilišču		50 % hotelskega dela cene oskrbnega dne
medicinske storitve v bolnišnici (in zdravilišču)	41,70	100,00

Povišanje pokojnin

Izplačilo v dveh delih

Ljubljana, 16. julija - Pokojnine se bodo za ta mesec sicer povišale za tri odstotke (toliko so se namreč povečale povprečne plače od aprila do maja), toda izplačali jih bodo v dveh delih. Konec julija bodo upokojenci dobili pokojnino, sredi avgusta pa še poračun in junijsko povišico.

Za izplačilo v dveh delih so se pri Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja odločili zato, ker so ob polletju ugotovili 325,7 milijona primanjkljaja. Veliko podjetij jim prispevke plačuje z zamudo, ker imajo blokirane žiro račune, zato se je zaostrijo tudi finančno stanje v SPIZ. Za izplačilo pokojninskih prejemkov bi potrebovali 1.615 milijonov, toda toliko denarja konec mese-

ca ne bo imela, posojil pa po zakonu ne sme najeti. Zato so se odločili za kompromis v obliki dvakratnega izplačila, kar je vsekakor bolje, kot če bi del pokojnin izplačali kasneje. Praksa dvakratnih izplačil pri SPIZ ni nič novega. Ko so se prvič zatekli k tej metodi premoščanja primanjkljaja v skupnosti, so bili upokojenci bolj prikrajšani kot zdaj, kajti kasnejše izplačilo v drugem de-

Znesek, ki ga bodo prejeli konec meseca, bo za del upokojencev celo nekaj nižji (za 3,22 odstotka), ker jim bodo odtegnili republiški solidarnostni prispevek za naravne nesreče. Tega prispevajo delavci z enodnevnim zaslužkom, upokojenec pa odtegnejo drobec pokojnine, razen tistim, ki prejemajo najnižjo pokojnino za polno pokojninsko dobo (julija znaša 3.375 dinarjev) ali manj.

lu jim je prizadela tedanja inflacija.

Hkrati s pokojninami bodo višji tudi drugi pokojninski prejemki: oba dodatka za pomoč in postrežbo (z veljavnostjo od 1. maja), kmečke preživnine, pa tudi kmečka starostna pokojnina in dodatki za telesno okvaro. Slednja dva prejemka sta za tri odstotke višja od 1. julija dalje.

● D. Z. Žlebir

edino rafinirano rastlinsko
Olje
CEKIN

Znova Planšarski muzej v Stari fužini

ČAS JE PREHITEL PLANŠARSTVO

Stara Fužina - Te dni se v spodnjih prostorih nekdanje sirarne, kjer so včasih celih 92 let - od 1893 do 1967 izdelovali sir, končujejo tesarska dela na rekonstrukciji planšarskega stanu s planine Zajamniki, ki bo poslej v tem znova oživilenem in obnovljenem Planšarskem muzeju predstavljal del še vedno žive, a vendarle zamirajoče planšarske kulture v Bohinju. Vsa dela naj bi bila končana do 4. avgusta, ko bodo muzej, za katerega bo tako kot že poprej skrbel Gorenjski muzej Kranj, znova po dveh letih odprli.

Originalni planšarski stan pa ne bo edina vsebinska dopolnitev prejšnje zbirke, ki jo je Gorenjski muzej umaknil iz nekdanje sirarne v Stari Fužini, da bi stavbo lahko Alpdom v celoti obnovil. Zbirka v Planšarskem muzeju je bila namreč vsa leta in to že od leta 1975, ko so spodnje prostore preuredili v muzej planšarstva, izpostavljena kvarnemu vplivu vlage, ki je silila iz sten. Zdaj je vodno zajetje, brez katerega nekdanja sirarna ni mogla obstajati, urejeno in naj ne bi več ogrožalo v štirih spodnjih prostorih (zgornji so preurejeni v stanovanj) razstavljene planšarske zbirke. Sem sodi tudi prikaz sirarske proizvodnje, obnovljena sta zato tudi oba kotla za sir, predstavljena je planšarska kultura z bivalnimi predmeti, oblačili, v vitrinah pa je zelo veliko fotografskega gradiva - okoli 140 fotografij - in drugih dokumentov. Za novo bogatejšo muzejsko zbirko je ob pomoči konzervatorke Marjance Jeglič, muzejskega fotografa Draga Holynskega in drugih sodelavcev poskrbela kustosinja Gorenjskega muzeja Kranj Anka Novak.

Predmeti planšarske kulture hitro izginjajo in propadajo. Dolga leta, čeli dve desetletji ste proučevali planšarstvo v Bohinju. Je še kaj ostalo tega blaga kot dopolnilo obnovljene zbirke za muzej v Stari Fužini?

"Predmeti res hitro izginjajo. Lani smo bili dogovorjeni za stara planšarska oblačila v Bohinju, toda ljudje so jih, ker so pač bila stara, prej sežgali, preden smo jih prišli iskat. No, v tolažbo so mi drug odstopili značilno planšarsko obleko, ki jo je še lani nosila najstarejša majerica 80-letna Kuharjeva Micka, ki je poleti še vedno v planini. Njena obleka bo poslej v Planšarskem muzeju v Stari Fužini."

Da bi muzej ostal, so si v Bohinju in tudi v Radovljici zelo prizadevali. Pa vendar je trajalo petnajst let, da so lahko prostore uredili tako, da muzejska zbirka poslej ne bo več propadala. Predmetov planšarske kulture pa je verjetno zbranih več, kot jih bo na ogled?

Bundrov stan na planini Laz. Foto: D. Holynski, 1975

Denar za obnovo stavbe stare sirarne v Stari Fužini je prispevala radovljjska občina, znaten delež pa je primaknila tudi bivša republiška kulturna skupnost. Od avgusta dalje bo Planšarski muzej odprt vsak dan, razen ponedeljka, med 10. in 12. ter med 16. in 18. uro.

"Ko je bil v Stari Fužini leta 1971 odprt Planšarski muzej, je Gorenjski muzej vanj postavil zbirko, ki je bila le del velike muzejske zbirke Planšarska kultura na Gorenjskem. Treba pa jo je bilo še dopolnjevati, kar smo v Gorenjskem muzeju seveda delali vsa kasnejša leta. Ob tem proučevanju planšarstva je med drugim nastala arhitektonska dokumentacija na planšarskih zgradbah, po mojem scenariju in v realizaciji Naška Križnarja je nastal tudi dokumentarni film o bohinjski planšariji in še več drugih raziskav. Publikacija ob razstavi v Stari Fužini - upam, da bo nared tja do konca leta."

Bomo kmalu značilne planšarske stave, poletna domovanja planšarjev v planinah, lahko gledali le še na fotografijah?

"Kdor vsaj malo pozna bohinjske planine, se bo strinjal s tem, da planšarska arhitektura izginja, v izvirni podobi je skoraj ni več. Tudi če jih obnavljamo, je vse bolj podobno vikendu z alpskimi značilnostmi, planšarski stan pa to ni. Mineva tudi izdelovanje sira na planinah. Zdaj sicer pasejo živino še na 24 planinah, sirijo pa le še na planini Laz, Zajamnikih in Krstenici. Na teh treh planinah in na Ovčarji so tudi edini planšarji, ki že najmanj desetletje vsako pomlad prihajajo v planino. No, sir, skuto delajo tudi na drugih planinah in navadno vsega sproti prodajo planincem. Včasih pa je bilo treba sir peš pritočiti v dolino, zavrt v značilen prt, zavezan preko glave je sir težil nosača vso dolgo pot v dolino. Danes pa imajo na nekaterih planinah že molzne stroje, majerica na Krstenici se z domačimi v dolini pogovarja po "voki - tokiju", do planin so narejene poti za motorni promet. Včasih je šlo s samotežnimi sanmi, danes pa z avtom, mopedom."

Tudi s planšarijo se mladi sploh ne ukvarjajo, mar ne?

"Najstarejša majerica je še vedno živahna in delovna. Kuharjeva Micka, ki pri svojih osemdesetih letih zdaj skrbi le še za eno mlekarico, ostalo pa je jalova živina. Tudi ostali planšarji v planinah niso dosti mlajši. Še najmlajša je majerica na Krstenici, okoli petdeset let ima."

Na ponovni razcvet planšarstva v bohinjskih planinah najbrž ni več misliti?

"To gotovo ne. V petdesetih letih je sicer bohinjsko planšarstvo še doseglo raven izpred druge svetovne vojne - mislim na število živine. Kar več kot 200 planšarjev je skrbelo za živino na visokih in nizkih planinah - danes jih je le še okoli 20. Vzrokov za nazadovanje planšarstva je gotovo zelo veliko, nekaj je k temu prispeval tudi gozdni zakon, in tudi drugi posegi družbe niso pomagali ohranjati planšarstva, prej nasprotno. Stanovi na visokih planinah se zdaj oddajajo v najem turistom, toda na nižje ležečih planinah pa se z melioracijami vendarle izboljšujejo pogoji paše. Začelo se je na Javorniku, sledile bodo še druge planine. Na teh bi kazalo posodobiti planšarske obrate, drugod bodo verjetno pasli le jalovo živino."

Agonija tradicionalnega planšarstva pa vendarle ne napreduje tako hitro, da ne bi našli še kje pravega bohinjskega sira?

"Bohinjski sir, po švicarskem receptu za ementalec so ga začeli izdelovati v Bohinju od leta 1873 naprej, seveda še delajo na že prej omenjenih treh planinah - Laz, Krstenica, Zajamniki. Na drugih planinah pa običajno delajo trapist. Sicer se ni bati, da bi ta pravadna značilnost bohinjskih planin - izdelovanje sira, zamrlo že v naslednjih nekaj letih. Je pa gotovo res, da to pomembno poglavje iz gorenjske ljudske kulture - planšarstvo počasi in nezadržno pojenjuje. Stoletja stara podoba nam blede pred očmi, jo zato skušamo zadržati v spominu na muzejski način - z razstavo." ● Lea Mencinger

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ - V galeriji Prešernove hiše je na ogled razstava *Starejša generacija slovenskih slikarjev* v zbirkah Gorenjskega muzeja. V galeriji Mestne hiše razstavlja akad. slikar *Hua Quing*. V galeriji Lipa v Mestni hiši razstavlja akad. slikarka *Alenka Pirman*.

V galeriji Globus se z novimi deli predstavlja akad. slikar *Henrik Marchel*.

Na dvorišču gradu Kieselstein bo danes, v petek, ob 20. uri *Večer ljudskih pesmi in viž*. Če bo vreme slabo, bo prireditev v Prešernovem gledališču.

VRBA - Prešernova hiša je odprta vsak dan, razen ponedeljka, od 9. do 16. ure.

DOSLOVČE - Finžgarjeva hiša je odprta v petek, soboto in nedeljo od 9.30 do 17. ure.

RADOVLJICA - V galeriji Šivčeve hiše je na ogled razstava slik *Joa Sagbergerja*.

Danes, v petek, ob 20. uri bo na dvorišču pred radovljiško knjižnico *večer s predicami in folklorno skupino* KUD Triglav Srednja vas v Bohinju.

V prostorih Ljubljanske banke razstavlja akad. slikar Albin Polajnar.

BLED - V cerkvi na blejskem otoku bo v ponedeljek, 23. julija, ob 20. uri koncert, nastopila bosta *Tomaž Lorenc* - violina in *Jerko Novak* - kitara.

ŠKOFJA LOKA - V Groharjevi galeriji na Mestnem trgu danes, v petek, ob 20. uri odpirajo razstavo slik *Jasne Kozar* - *Hutheesing*.

Zbirke Loškega muzeja so na ogled vsak dan, razen ponedeljka, od 9. do 17. ure.

TRŽIČ - V Paviljonu NOB je na ogled razstavo *Stalna galerijska zbirka*.

V Kurnikovi hiši je na ogled razstava o delu koroškega bukvnika *Andreja Šustra Drabosnjaka*.

ŠKOFJELOŠKI POLETNI VEČERI

Škofja Loka - V okviru škofjeloških poletnih prireditev, ki jih julija, avgusta in septembra pripravljata ZKO Škofja Loka in Turistično društvo Škofja Loka bo danes, v petek, ob 20. uri v atriju Starega farova (SDK) na loškem Mestnem trgu gledališko - lutkovna predstava za otroke in odrasle v izvedbi Gledališča dveh (Alja Tkačeva in Nina Skrbinek). Predstava z naslovom *KLOŠAR* ali kaj si je želelo slamnato Strašilo je nastala marca letos po dramatisaciji Zlate vejice Madame D'Aulnoy. V glavnih in vseh ostalih vlogah nastopata Alja Tkačev in Nina Skrbinek, tudi animacija lutk je njuno delo, prav tako režija; ostali sodelavci Slavko Hočevar, Jerneja Jambrek, Urban Koder in drugi.

Med ostalimi prireditvami, ki se bodo v naslednjih tednih zvrstile v okviru škofjeloških poletnih večerih, velja omeniti: nastop folklorne skupine iz Heerlena na Nizozemskem, koncert stare glasbe s Klemenom Ramovšem, plesni nastop Eve Maurer in večer z diapozitivi Janija Klemenčiča, koncert Novega ljubljanskega pihalnega tria, večer slovenskih podoknic in večer šansonov z Iztokom Mlakarjem.

POLETNA AKADEMIJA ZA STARO GLASBO

Radovljica - Konec tega meseca, točneje 29. julija, se v organizaciji Društva ljubiteljev stare glasbe Radovljica začne tradicionalna, že osma mednarodna poletna akademija za staro glasbo. Ljubitelji stare glasbe bodo lahko izpopolnjevali svoje znanje v štirih razredih: baročno petje pri Nigelu Rogersu, kljunasto flavto pri Klemenu Ramovšu, baročno prečno flavto pri Andreasu Kröperju in čembalo pri Lucy Hallman Russel. Študenti poletne akademije za staro glasbo bodo svoje znanje predstavili tudi na zaključnem koncertu 4. avgusta v radovljiški graščini.

Sloviti evropski glasbeniki, ki že vrsto let sodelujejo na mednarodni poletni akademiji za staro glasbo v Radovljici, bodo v tem času imeli tudi vrsto koncertov v radovljiški cerkvi in graščini v okviru glasbene prireditve Festival Radovljica 1990 in tudi na blejskem otoku ter na gradu v okviru prireditve Bled Antiqua 1990. Med nastopajočimi velja posebej omeniti nastop ansambla za staro glasbo "415 International" z mednarodno zasedbo. ● L. M.

ČLOVEŠKI LIKI IN KRAJINA

Hotavlje - V gostilni Lipan je te dni na ogled razstava likovnih del slikarja Martina Goričanca iz Virmaš.

V slikarski tematiki so kljub razvoju novejši umetnosti še vedno vse pazljivosti vredni človeški liki in krajina. Mirno in zbrano se k področju krajine obrača Martin Goričanec, ki se poglablja v svet tradicionalnega krajinarstva v akvarelni tehniki opirajoči se na vzornika Ljuba Ravnikarja iz Kranja, specialista v gvašu in virtuozu v akvarelu. Na podlagi vzornika zdaj Martin Goričanec s svojim delom že dolgo prerašča s svojo izjemno tehniko akvarelnega slikanja tisto amatersko raven, ki ga obdaja in iz katerega je izšel. V njegovem slikarstvu je namreč prav krajina tista, ki pritegne pozornost in zanimanje. Čeprav ohranja nekoliko arhaičen pogled na panoramske vedute in na intimne izseke iz narave, opažamo, da je krajina v Goričančevem slikarstvu predmet resnih in premišljenih raziskav.

Martin Goričanec je spričo razmer postal in ostal krajinar, čeprav nekaj tihožitij in drugačnih slik te trditve ne ovrže. Ostal je krajinar, spremljevalec svetlobnih pojavov v barvno spremenljivi prirodi. Vedute z razprostranjenjo ravnico posejano s kozolci, vasmimi, drevjem ali one slike, v katerih se avtor približa predmetu obravnave - vasi, posamezni hiši ali celo drevesu in podobnim mikavnim motivom, so zahtevale socialne razliknosti v načinu slikanja. Toda Goričanec vedno podredi svoje barvno slikarstvo motivu in je verodostojen interpret resničnosti. Celo dokumentarno vrednost zna vdihniti liki, ki predmet slikanja podaja s prefinjeno in ostro risbo. Čeprav jo, to je pokrajino ali detajl v njej, včasih skoraj do zadnjem podrobnosti opiše, Goričanec vendar z vsem svojim znanjem poustvarja lepoto narave v vseh letnih časih. Njegov slikarski jezik pa postaja vse bolj gibčen, da mu ne uide nobena subtilna tančica krajinskega izraza, ko slika tipičnost naše pokrajine. ● Andrej Pavlovec

Festival IDRIART Bled

UMETNOST JE MOST MED RAZLIČNOSTMI

Bled - Čez dobrih deset dni - 31. julija - se bo po enoletnem premoru na Bledu znova začel festival Idriart, ena od sedmih letošnjih festivalskih prireditev, ki jih ta ženevska institucija za povezovanje med ljudmi s pomočjo umetnosti organizira na vseh kontinentih.

Letošnja otvoritev festivalskih dogajanj je predstavljena na blejski otok, kjer bo v torek, 31. julija, ob 17. uri festival odprl slovenski minister za kulturo dr. Andrej Capuder. Otvoritveno slovesnost bodo polepšali še Slovenski madrigalisti s prof. Janezom Boletom. Festival se bo praktično začel le nekaj kasneje, ob 19. uri v cerkvi na otoku s koncertom Slovenskih madrigalistov ter nastopom violinista in predsednika Idriarta Mihe Pogačnika ter čembalistke Elise Freixo. Koncertni program bodo ponovili še ob 20.30.

Glasbene prireditve se bodo vrstile vse dni tja do 5. avgusta vedno ob 12. uri v Festivalni dvorani in ob 19.30 v župni cerkvi ali v Festivalni dvorani, če ni v programu drugače določeno. Izjema bo tudi sredo, 3. avgusta, ko bo izlet na Jošta nad Kranjem s piknikom in koncertom ob 16. uri v cerkvi. Organizatorji bodo za koncert na Jošta pripeljali tudi čembalo, tako da bodo poslušalci lahko uživali ob muziciranju Mihe Pogačnika in čembalistke Freixo in ob Bachovih sonatah. Glasbeno prireditev bo zaključil nastop ansambla Mire Omerzel - Terlep na starih slovenskih ljudskih glasbilih.

Med tako imenovanimi opoldanskimi koncerti velja omeniti nastop tria ARTI in matinejo pianistke Diedre Irons. Večernih glasbenih dogodkov se bo gotovo poleg udeležencev festivala udeležilo tudi veliko drugih ljubiteljev glasbe. Opozoriti velja na koncert v blejski župni cerkvi 1. avgusta ob 19.30, ko bo nastopil APZ France Prešeren Kranj in Deželni mladinski orkester severnega Porenja - Westfalije. Naslednji večer bo v Festivalni dvorani koncert violonista Mihe Pogačnika in pianistke Diedre Irons, nastopil pa bo tudi sloviti pantomimik Jomi iz Francije. Glasbeno dogajanje bo v soboto, 4. avgusta, nadaljeval trio Lorenz, naslednji dan pa bo koncertno dogajanje sklenil nastop Deželnega mladinskega orkestra iz ZRN s solistom violinistom Miho Pogačnikom.

Domači in tuji udeleženci festivala - organizatorji jih pričakujejo med 400 in 500, pa vsake prihajajo na Idriart tudi zaradi zanimivih tečajev, delavnic in seminarjev z najrazličnejših področij, ki bodo na sporedu vsako dopoldne in popoldne. Med najbolj zanimivimi bo gotovo vse dni potekajoče glasbeno predavanje Ekologija poslušanja glasbe (Pogačnik, Irons, Szekely). Ob 10.30 pa se bodo večinoma v osnovni šoli začeli tečaji, delavnice in predavanja priznanih evropskih strokovnjakov o euritmiji, notranjem razvoju, boleznih otrok, obiskana bosta gotovo tečaja champillske zdravstvene pedagogike in waldorfske pedagogike, zanimiva bosta tečaja znane Marie Thun o biodinamičnem kmetijstvu in Matthiasa Thuna o čebelarstvu ter predavanja o zgodovini in kulturnih posebnostih pri nas, kar bo posebej zanimivo za tuje udeležence.

Organizatorji še sprejema prijave na naslov: Odbor festivala Idriart, 64000 Kranj, p.p. 80. Pavšalne vstopnice za vse koncerte, predstave, predavanja in izlet veljajo 420 din, posamezne vstopnice za koncerte pa bodo v predprodaji pri agenciji Globtour Bled. Prevod na predavanjih je zagotovljen, prav tako varstvo otrok v bližnjem vrtcu. ● L. M.

TV SPORED

PETEK

20. julija
9.00 TV mozaik
9.00 Spored za otroke in mlade
9.30 Delfin Flipper
9.55 Boj za obstanek
10.50 E. Waugh: Vnovič v Brides-headu, angleška nadaljevanka
11.45 Video strani
15.55 Poletna noč, ponovitev
18.00 TV dnevnik
18.05 Poslovne informacije
18.10 TV mozaik
Safari v mestu: Zatočišče v parku, angleška poljudnoznanstvena serija
18.40 Spored za otroke in mlade, Pet prijatelj, angleška nanizanka
19.05 EP Video strani
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
19.50 Vreme
19.54 Zrcalo tedna
20.15 Rumena reka, japonsko-kitajska dokumentarna nadaljevanka
21.10 Zakon v Los Angelesu, ameriška nanizanka
21.55 TV dnevnik
22.15 EP Video strani
22.20 Poletna noč
Dragi John, ameriška nadaljevanka
Dokler se ne snideva spet, novozelandska nadaljevanka
Zločini stoletja, ameriška nanizanka
0.25 Video strani

2. program TV Ljubljana
16.00 Satelitski programi - poskusni prenosi
18.50 Števerjan 90
19.30 TV dnevnik
20.00 Recital Marjane Lipovšek ob 80-letnici Marijana Lipovšča
21.00 Vprašajte ZIS
22.00 Balkansko prvenstvo
23.30 Satelitski programi - poskusni prenosi

TV Zagreb
9.50 TV koledar
10.00 Angleščina, ponovitev
10.30 Risanka
11.00 Poročila
11.05 Poletni program
14.35 Izobraževalni program
15.35 TV dnevnik
15.50 Program plus, ponovitev
18.00 TV dnevnik
18.20 Številke in črke
18.40 Poročila za goste iz tujine
18.45 Noro, norejšje, norišnica, humoristična serija
19.30 TV dnevnik
20.00 V Cityju, angleška nadaljevanka
21.00 Klub 10
21.45 TV dnevnik
22.05 Kronika dubrovniških političnih prireditev
23.05 Poročila za goste iz tujine
23.10 Program plus, nočni program
1.20 Extra program plus
1.50 Poročila

SOBOTA

21. julija
8.50 Video strani
9.00 Spored za otroke in mlade
Radovedni Taček: Tekmovanje
9.15 Zlata ptica: Mačka in miš
9.20 Moja družina in ostale živali, angleška serija
9.50 Čudežna leta, ameriška nanizanka
10.20 Zgodbe iz šoljke
15.45 Video strani
15.55 Poletna noč
18.00 TV dnevnik
18.05 Poslovne informacije
18.10 Iz tujih kuhinj
18.40 Spored za otroke in mlade: Cvetlične zgodbe
19.10 Risanka
19.20 TV okno
19.30 TV dnevnik
19.54 Utrip
20.15 Žrebanje 3 x 3
20.20 Zvezda je rojena, ameriški film
22.50 TV dnevnik
23.15 Poletna noč
Dragi John, ameriška nadaljevanka
Dokler se ne snideva spet, amer. nad.
Rožnata nanizanka, franc. nanizanka
1.20 Video strani

2. program TV Ljubljana
17.00 Satelitski programi
19.00 Kako biti skupaj, oddaja TV TG
19.30 TV dnevnik
20.00 Pavarotti, Domingo, Carreras, posnetek koncerta iz Rima
22.15 Balkansko prvenstvo v plavanju, posnetek iz Skopja
23.35 Satelitski programi - poskusni prenosi

TV Zagreb
9.20 TV koledar
9.30 Čebelica Maja, risanka
9.55 Program plus, ponovitev
12.15 Vrtnice so za bogate, ameriška nadaljevanka
13.05 Svetnik, ameriška nanizanka
14.40 Ciklus filmov po delih M. Twaina: Življenje na Mississippiju
16.30 Sedmi čut
16.40 TV dnevnik
17.25 Hrvški pisatelji na ekranu - M. Krleža, Aretje, 2. del
18.30 Dokumentarna oddaja
19.15 Risanka
20.00 Igrani film
21.35 Slovesna otvoritev 25. mednarodne »Smotre folklor«
23.40 Poročila za goste iz tujine
23.45 Program plus, nočni program
2.25 Poročila

NEDELJA

22. julija
9.40 Video strani
9.50 Živ žav
11.05 Zgodbe iz mest: Mostar
11.35 Domači ansambl: Ansambel Jožeta Burnika
12.00 Kmetijska oddaja TV SA
13.00 Video strani
15.55 Praški Panoptikum, češkoslovaška nanizanka
17.10 Zgodba o Colditzu, ameriški film
18.45 F. Majnik: Moji konji
19.00 Risanka
19.30 TV Dnevnik 2
19.50 Vreme
20.05 Mile Popovski: Vikend za mrličje, nadaljevanka TV Skopje
20.50 Zdravo
22.35 TV dnevnik
22.55 Video strani

2. program TV Ljubljana
10.00 Oddaja za JLA
17.00 Satelitski programi
19.30 TV dnevnik
20.00 Te presenetljive živali: Tiger na nočnem potepu, angleška dokumentarna serija
20.30 Kot potovanja - mesta mostov, Mostar
21.00 Ciao Italija 90, ponovitev
22.00 Športni pregled

1. program TV Zagreb
9.30 Poročila
9.35 Tarzan, risana serija
10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke
11.00 Kmetijska oddaja
12.00 Divertimento in ES
13.00 Nevarni zaliv, kanadska nadaljevanka
14.00 Poročila
14.05 Nedeljsko popoldne
16.05 Custeajevu ponovno odkrivanje sveta, angleška dokumentarna serija
17.00 Drsaj, kanadski film
18.45 Tarzan, risana serija
19.10 TV Sreča
19.30 TV dnevnik
20.00 Vrnitev Arsena Lupina, francoska nanizanka
21.05 Skupina Memorija
21.35 TV dnevnik
22.00 Športni pregled
22.30 Informativna oddaja za goste iz tujine
22.30 Program plus, nočni program
0.45 Poročila

PONEDELJEK

23. julija
9.00 Spored za otroke in mlade, el Peroci: Nina in Ivo
9.15 Alice in njena družina, ameriška nanizanka
9.30 Utrip
10.00 Mladinski pevski festival Celje 81
10.30 Video strani
14.05 Video strani
14.15 Zdravo, ponovitev
15.55 Poletna noč, ponovitev
18.00 TV dnevnik
18.10 TV mozaik
18.40 Spored za otroke in mlade
18.40 Radovedni Taček: Medved
18.55 Cvetlične zgodbe
19.10 Risanka
19.20 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.50 Vreme

20.00 Ko se dečki bojujejo, drama TV BG
22.15 Poletna noč
Dragi John, ameriška nadaljevanka
Dokler se ne snideva spet, ameriška nad.
Zločini stoletja, ameriška nanizanka
0.45 Video strani

2. program TV Ljubljana
17.00 Satelitski programi
19.00 Stare obrti, izobraževalna oddaja TV Sarajevo
19.30 TV dnevnik
20.00 Kavarna
20.55 Po sledih napredka
21.20 Igre brez meja
23.00 Izseljenci v južni Ameriki

1. program TV Zagreb
9.50 TV koledar
10.00 Angleščina, ponovitev
10.30 Risanka
11.05 Poletni program
12.35 Poletno popoldne
12.55 Ko zazvoni telefon, ameriški film
13.45 Zasledovanje orla, izobraževalna oddaja
15.15 Goranove zgodbe
16.00 Nočni program, ponovitev

18.00 Poročila
18.10 TV koledar
18.20 Številke in črke
18.40 Risanka
18.45 Dokumentarna oddaja o revoluciji
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik 2
20.05 Moč nade, TV drama
21.30 Zunanja politika
22.00 TV dnevnik 3
22.20 Poročila za goste iz tujine
22.25 Program plus
Traffic, serijski film
Humoristična serija
Hitra proga
0.35 Poročila

TOREK

24. julija
9.00 Mozaik, spored za otroke in mlade
15.45 Video strani
15.55 Poletna noč, ponovitev
18.00 TV dnevnik 1
18.05 Poslovne informacije
18.10 Spored za otroke in mlade
19.05 EP video strani
19.10 Risanka
19.20 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.50 Vreme
20.00 Zadeva Franchise, angleška nadaljevanka
20.50 Koncert orkestra iz Ligniana
21.45 TV dnevnik
22.10 Poletna noč
Dragi John, ameriška nadaljevanka
Dokler se ne snideva spet nad.
Zločini stoletja, ameriška nanizanka
0.15 Video strani

2. program TV Ljubljana
17.00 Satelitski programi

19.00 Folklorni ansambel La Capuliero
19.30 TV dnevnik
19.55 Marjanca '90
21.20 Ohridsko poletje
22.10 Žrebanje lota
22.05 Satelitski programi - poskusni prenosi

1. program TV Zagreb

9.50 TV koledar
10.30 Risanka
11.00 Poročila
11.05 Poletni program
14.30 Voda in življenje
15.05 Pisani svet
15.50 Program plus
18.00 Poročila
18.10 TV koledar
18.20 Številke in črke
18.40 Poročila za goste iz tujine
18.45 Znanost
19.15 Risanka
19.30 TV Dnevnik
20.00 Žrebanje lota
20.05 Moja poslednja sanja, francoska nadaljevanka
21.10 Kontaktni magazin
22.10 TV dnevnik 3
22.30 Poročila za goste iz tujine
22.35 Program plus
Nadaljujmo s smehom, humoristična serija
Hitra proga
0.50 Poročila

SREDA

25. julija
9.00 Spored za otroke in mlade
15.45 Video strani
15.55 Poletna noč, ponovitev nadaljevanek
18.00 TV Dnevnik 1
18.10 TV Mozaik
18.35 Spored za otroke in mlade
19.10 Risanka
19.20 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.50 Vreme
20.00 Film tedna: Dva filma za gorš, ameriški film
21.50 TV dnevnik
22.15 Poletna noč
Dragi John, ameriška nadaljevanka
Upor obešencev, španska nadaljevanka
Zgodba o Rock'n rollu, ameriška nanizanka
0.20 Video strani

2. program TV Ljubljana
17.00 Satelitski programi - poskusni prenosi
19.15 Iz tujih kuhinj: Pakistan, izobraževalna oddaja
19.30 TV dnevnik
20.00 Furmansk praznik, ponovitev
21.30 Svet poroča

1. program TV Zagreb
9.50 TV Koledar
10.30 Risanka
11.05 Poletni program
12.30 Poletno popoldne
Da hitreje mine čas: Arena - junak leta
13.10 Poletni program, Elizabetin dvor, serijski film
14.30 Izobraževalna oddaja

15.00 Benjie, Zax in mali princ, otroška serija
15.30 Poročila
15.50 Program plus, ponovitev
18.00 TV dnevnik
18.05 TV koledar
18.20 Številke in črke, kviz
18.40 Poročila za goste iz tujine
18.45 Morje, Plavi program
19.15 Risanka
19.30 TV Dnevnik 2
20.00 Žalostni Babilon, Italijanski film
22.20 Poročila za goste iz tujine
22.25 Program plus
0.25 Poročila

ČETRTEK

26. julija
9.00 Spored za otroke in mlade: Grizli Adams
9.25 Zakon v Los Angelesu, 7. del ameriške nanizanke
15.45 Video strani
15.55 Poletna noč, ponovitev
18.00 TV Dnevnik 1
18.10 TV mozaik
18.40 Spored za otroke in mlade
Čudežna leta, ameriška nanizanka
19.10 Risanka
19.20 TV okno
19.30 TV Dnevnik 2
19.50 Vreme
20.05 E. Waugh: Vnovič v Brides-headu, angleška nadaljevanka
21.20 Reportaža Kompas
21.45 TV dnevnik 3
22.10 Poletna noč
0.15 Video strani

2. program TV Ljubljana
17.00 Satelitski programi - poskusni prenosi
19.30 TV dnevnik
20.00 Boj za obstanek
20.25 Napadalnost in razdiralnost - Družina in nasilje izobraževalna oddaja
20.55 Regionalni program TV Ljubljana

1. program TV Zagreb
9.50 TV koledar
10.30 Risanka
11.00 Poročila
11.05 Poletni program
Koncert skupine Dixieland
11.35 Poletno popoldne
14.30 Živeti skupaj
15.00 Družba Pere Kvržice, otroška serija

15.30 Poročila
15.50 Program plus, ponovitev
18.00 Poročila
18.10 TV Koledar
18.20 Številke in črke
18.40 Poročila za goste iz tujine
18.45 Ekološki kompas
19.30 TV Dnevnik 2
20.00 Spekter, politični magazin
21.50 Varošarije: zabavnoglasb. oddaja
22.00 TV dnevnik
22.25 Program plus
0.35 Poročila

MIHA NAGLIČ

Življenje in delo ljudskega poslanca Antona Peternela - Igorja

Za kmeta in za komunizem

Tega so bili deležni še zlasti od vodij na nižji ravni, v mnogih primerih pa tudi od najvišjih funkcionarjev novih strank in zvez, vključenih v DEMOS. Povsem jasno je, da v takem razpoloženju udeleženci NOB nismo imeli in nimamo razloga, da bi brezpogojno zaupali v resnicoljubnost in pošteno namene tistih, ki so se tedaj pripravljali na prevzem oblasti.

Ker so naši nekdanji politični voditelji, pa tudi sedanja vodstva, molčali, kar je povzročalo nejevoljo in kritiko večine udeležencev NOB, sem na več pristojnih mestih predlagal in se zavzemal, da bi se te naloge poverile skupini, v kateri bi bili moralno in družbeno neoporečni politiki, ter s politiko neobremenjeni, objektivni in resnicoljubni gospodarstveniki, finančniki in zgodovinarji. Ta skupina naj bi temeljito proučila in analizirala obdobje narodnoosvobodilnega boja ter obdobje poveljne obnove in izgradnje gospodarstva. Ta naj bi na podlagi svojih dognanj in ugotovitev sestavila poročilo, v katerem bi prikazala dosežene uspehe in rezultate, posebej za prvih 25 poveljnih let, v katerem je bila glavna ustvarjalna sila borčevska in v njo zrastle medvojna generacija, in posebej za naslednje 20-letno obdobje. Prav tako bi morala prikazati in opisati ugotovljene slabosti, napake in nepravilnosti ter zablode, vključno s policijskim »terorjem« iz posameznih obdobj, vseh tudi obdobje NOB.

Na podlagi takega političnega poročila bi bilo mogoče javnosti prikazati in pojasniti resnico o posameznih dogodkih s priznanjem storjenih napak in zablod, ter hkrati zavrniti klevete in polresnice, s katerimi je tedanja opozicija, sedaj vladajoča stran, zavajala javnost, še zlasti mladino. Prepričan sem, da bi bil v tem primeru rezultat volitev precej drugačen. To se žal zaradi premajhne zavzetosti, dejal bi, zaradi popolne defenzive naših političnih vodstev ni zgodilo. Seveda je še zmeraj čas in tudi potreba,

da se ta analiza naredi in prebivalstvu pove dejansko in čisto resnico brez prikrivanja česar koli, tudi morebitnih krivic in nedolžnih žrtev.

Zato sem bil zelo vesel in prijetno presenečen, ko sem v Nedeljskem dnevniku z dne 4. februarja 1990 bral, kako o tem misli in povojno obdobje ocenjuje gospod Tone Bohinc, sedanjji župnik v Ratečah pri Škofji Loki. Ta je imel intervju z novinarko Marjano Vovčino in se z njo pogovarjal o spreobrnjenosti (to je nekdanjih komunistov, ki so prešli na drugo stran). Ta je na ugotovitev, da je sedanje življenje izredno hitro, torej da živimo hitro in da je v zvezi s tem nastala nekakšna praznina, ki jo je vse bolj čutili, in na vprašanje, kaj misli o tem, odgovoril: »Tudi pri nas smo v določenem obdobju, zlasti po letu 1960, doživeli izredno nategel, hiter ekonomski razvoj. V nekem smislu celo prenašal. To, za kar je Zahodna Evropa potrebovala skoraj sto let, smo mi doživeli v dvajsetih letih. Vsega tega ni bilo lahko prebaviti... Blaginja, ki smo jo takrat doživljali, je bila v ekonomskem smislu dobra, toda človek, ki se nikakor ne more zadovoljiti samo z gmotnimi dobrinami in tehničnim napredkom, je ob tem postajal in ostal še bolj prazen.«

Ne morem razumeti, zakaj te resnice niso znali ali upali povedati tudi drugi poklicani, predvsem iz vrst nekdanjih in sedanjih političnih vodstev, ki bi seveda morali ob tem priznati svoje zablode in napake. Mnoga podtikanja in neresnice, s katerimi se je zavajala javnost, bi morali pojasniti in o tem povedati stvarno resnico tudi poštenu in resnicoljubni zgodovinarji in gospodarstveniki, zlasti taki, ki so se že doslej ukvarjali s temi vprašanji in zadevami. Torej gre zamera tudi njim.

V zadnjem času se pogosto sliši, da so bile te volitve prve svobodne in res demokratične volitve na Slovenskem, pri čemer neka-

teri dodajajo: po petdesetih letih. Vi ste leta 1938 že imeli volilno pravico. Ste volili? Kako se spominjate teh »predzadnjih« svobodnih volitev?

V zvezi z Vašim vprašanjem naj najprej omenim, da smo tudi ob volitvah, ki so bile po osvoboditvi poleti in jeseni 1945 v krajevne in okrajne ljudske odbore ter v Vezno ustavodajno skupščino (dne 11. 11. 1945), govorili o prvih svobodnih volitvah na Slovenskem in mislim, da povsem upravičeno glede na volitve v stari Jugoslaviji. Znano je, da je ob teh volitvah za posamezne funkcije večinoma bilo kandidiranih po več delegatov. Tisti, ki niso hoteli voliti nobenega od njih in ki niso imeli možnosti izraziti svoje volje s tem, da se volitev niso udeležili ali pa so svoj glas oddali s kroglico v »črno skrinjico«. Pri tem naj pripomnim, da je bil kljub »policijskemu terorju in političnemu nasilju« (kot danes opisujejo tedanje »svinčene« čase) na primer izvoljen (morda že na prvih, vsekakor pa na drugih poveljnih volitvah v tedanji občini Zmencev v okraju Škofja Loka za predsednika Krajevnega ljudskega odbora (KLO) nekdanji domibranec Blaž Habjan, po domače Muretov iz Sopotnice (ali morda od sv. Florjana nad Zmencev). Znano mi je, da je bilo takih primerov v Sloveniji kar precej.

Stranke v prvi Jugoslaviji

Preden opišem volitve iz 1938 (če se prav spominjam so bile novembra), naj povem še nekaj o strankarski parlamentarni demokraciji v predvojni Jugoslaviji. O tej je netočno (namenoma ali pa zaradi nepoznavanja takratnih razmer) marca 1990 v Delu pisal neki novinar, o katerem sodim, da se ukvarja s proučevanjem zgodovine, ker bi sicer o tem ne mogel pisati. Ta je takratno strankarsko parlamentarno demokracijo v stari Jugoslaviji zelo povečeval, češ da je bilo v tako zasramovani in zasmehovani stari Jugoslaviji od združitve Srbov, Hrvatov in Slovencev v Kraljevino SHS do njenega razpada aprila 1941 več demokracije kot kadarkoli od osvoboditve dalje v novi Demokratični federativni Jugoslaviji (DFJ) oziroma v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji (FLRJ) in potem v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji (SFRJ) vse do sedaj.

RADIO

PETEK, 20. julija:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 9.05 Glasbena matinea - 11.05 Petkovo srečanje + glasba - 12.00 Poročila - na današnji dan - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.00 Od melodije do melodije + EP - 17.00 Studio ob 17.00 in glasba - 18.05 Vodomet melodij - 19.00 Radijski dnevnik - 19.45 Z instrumentalnimi ansambli - 20.30-23.00 Slovenscem po svetu - 23.05 Literarni nočno - 23.15-4.30 Nočni program - glasba

SOBOTA, 21. julija:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Pionirski tednik - 9.05 Jezikovni pogovori - 10.05 Kulturna panorama - 11.05 Prizma optimizma - 12.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 14.40 Radijski Merkurček + EP - 15.30 Dogodki in odmevi - 15.55 Zaba - 16.00 Od melodije do melodije + EP - 17.00 Teden - 18.05 Znano in prišlo - 19.45 Z instrumentalnimi ansambli - 20.00 Koncert iz naših krajev - 22.00 Zrcalo dneva - 22.30 Večeri slovenskih skladateljev zabavne glasbe - 23.05 Literarni nočno - 23.15-5.00 Nočni program - glasba

NEDELJA, 22. julija:

Prvi program

5.00-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Radijska igra za otroke - 9.05 Se pomnite, tovariši - 10.05 Nedeljski matinea - 11.03-16.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 16.00 Lotrca doma - 17.30 Humoreska tega tedna - 18.05 Priključene operne melodije - 19.00 Radijski dnevnik - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.00 Zrcalo dneva - 23.05 Literarni nočno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

PONEDELJEK, 23. julija:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 7.00 Druga jutranja kronika - 8.05 Glasbena lepilnica - 10.00 Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Izbrali smo... 12.30 Kmetijski nasveti - 14.20 Mladi na glasbenih revijah in tekmovalnih - 15.15 Radio danes, radio jutri - 15.55 Zaba - 17.00 Studio ob 17. in glasba - 18.05 Pihalne godbe vam igrajo - 20.00 Sotočja (prenos iz studia Radia Maribor) - 21.05 Zaplešite z nami - 23.05 Literarni nočno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

TOREK, 24. julija:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - 10.00 Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba - 11.05 Danes smo izbrali - 12.10 Pojemo in godemo - 12.30 Kmetijski nasveti - 14.02 Znanje za jutri - 17.00 Znano in prišlo - 18.05 Za ljubitelje lahke glasbe - 19.45 Z instrumentalnimi ansambli - 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi - 20.35 Minute za ... - 22.00 Zrcalo dneva - 23.05 Literarni nočno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

SREDA, 25. julija:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Za knjižne molje - 9.05 Glasbena matinea - 10.00 Dopoldanski dnevnik: informacije, go-

spodarstvo, glasba - 12.10 Pojemo in godemo - 14.05 Mehurčki - 15.55 Zabavna glasba - 17.00 Studio ob 17. in glasba - 18.30 Na ljudsko temo - 19.00 Radijski dnevnik - 20.00 Zborovska glasba po želji poslušalcev - 21.05 S knjižnega trga - 23.05 Literarni nočno - 23.15-4.30 Nočni program - glasba

ČETRTEK, 26. julija:

Prvi program

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Radijska šola za višjo stopnjo - 9.05 Glasbena matinea - 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Domača glasba - 14.05 Jezikovna oddaja - 14.25 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti - 15.55 Zabavna glasba - 18.05 Minute z Big bandom RTV Ljubljana - 18.30 Zborovska glasba - 19.45 Z instrumentalnimi ansambli - 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov - 21.05 Literarni večer - 22.20 Iz naših sporedov - 23.05 Literarni nočno - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

KINO

KRANJ CENTER

20. julija amer. krim. film RDEČA VROČICA ob 17. in 19. uri 21. julija franc. barv. kom. GADJE MATURIRAJ ob 17. in 19. uri, prem. amer. barv. shrli. MOJA SESEDA JE VAMPIRKA ob 21. uri 22. julija amer. barv. kom. DVOJČKA ob 17. in 19. uri, predprem. amer. krim. film POLICAJ POD KONTROLO ob 21. uri 23. julija amer. krim. kom. POLICIJSKA AKADEMIJA VI. ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. PRIVLAČNOST ob 21. uri 24. julija amer. krim. film MOŽ NA BE-

GU ob 17. in 19. uri, prem. amer. trde erot. ONA TO DELA NAJBOLJŠE ob 21. uri 25. julija amer. barv. kom. ZALJUBLJENI POROTNIK ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. ONA TO DELA NAJBOLJŠE ob 21. uri 26. julija amer. pust. film BATMAN ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. ONA TO DELA NAJBOLJŠE ob 21. uri

LETNI KINO: Grad Kieselstein

20. julija predprem. amer. krim. film POLICAJ POD KONTROLO ob 21.30 uri

ZELEZAR

20. julija hongkon. krim. film KUNG FU FANTJE ob 18. uri, prem. angl. fant. kom. PUSTOLOVŠČINE BARONA MÜNCHAUSNA ob 20. uri 21. julija angl. fant. kom. PUSTOLOVŠČINE BARONA MÜNCHAUSNA ob 17. in 19. uri, prem. amer. trde erot. RAZPOSAJENA DAMA ob 21.15 uri 22. julija angl. fant. kom. PUSTOLOVŠČINE BARONA MÜNCHAUSNA ob 17. in 19. uri, prem. amer. fant. kom. VELIKI ob 21. uri 23. julija predprem. amer. krim. film POLICAJ POD KONTROLO ob 18. in 20. uri 24. julija Ni kinopredstav! 25. julija amer. krim. film RDEČA VROČICA ob 18. uri, amer. trda erot. PRIVLAČNOST ob 20. uri 26. julija amer. fant. kom. VELIKI ob 18. in 20. uri

KOMENDA

20. julija amer. krim. melodrama STARI GRINGO ob 20. uri

ČEŠNICA

20. julija amer. barv. kom. DVOJČKA ob 20. uri

LAZE

20. julija amer. ital. krim. kom. BUD SPENCER V AKCIJI ob 20. uri

KRANJSKA GORA

20. julija amer. krim. film MOŽ NA BEGU ob 18. uri

DUPLICA

21. julija prem. amer. krim. melod. STARI GRINGO ob 17. in 19. uri, predprem. amer. krim. film POLICAJ POD KONTROLO ob 21. uri 22. julija prem. amer. barv. shrli. MOJA SESEDA JE VAMPIRKA ob 17. in 19. uri, prem. amer. trde erot. ONA TO DELA NAJBOLJŠE ob 21. uri 24. julija amer. shrli. MOJA SESEDA JE VAMPIRKA ob 20. uri 25. julija amer. kom. DVOJČKA ob 18. uri, predprem. amer. trde erot. RAZPOSAJENA DAMA ob 20. uri 26. julija amer. krim. kom. POLICIJSKA AKADEMIJA V. ob 20. uri

DOVJE

22. julija amer. barv. krim. film MOŽ NA BEGU ob 19.30 uri

ŽELEZNIKI

20. julija amer. črna kom. VOJNA ZAKONCEV ROSE ob 19. uri 21. julija amer. trda erot. NEUNIČLJIVI LJUBIMEC ob 20.30 uri 22. julija amer. trill. MORJE LJUBEZNI ob 19. uri 25. julija amer. drama ROJEN 4. JULIJA ob 20.30 uri

POLJANE

20. julija amer. trda erot. NEUNIČLJIVI LJUBIMEC ob 20. uri 22. julija amer. krim. film TATTOVI PORSČEJEV ob 18. uri

ŠKOFJA LOKA

20. julija amer. thrill. MORJE LJUBEZNI ob 18.30 in 20.30 uri 21. julija amer. črna kom. VOJNA ZAKONCEV ROSE ob 18.30 in 20.30 uri 22. julija amer. črna kom. VOJNA ZAKONCEV ROSE ob 18.30 in 20.30 uri 24. julija amer. trda erot. VONJ GOLEGA TELES ob 20.30 uri 25. julija amer. trda erot. VONJ GOLEGA TELES ob 20.30 uri 26. julija amer. kom. PORKYJEVE VRA-GOLJE ob 20.30 uri

RADOVLJICA

20. julija amer. krim. film BEBA DINOZAVER ob 20. uri 21. julija amer. krim. film BEBA DINOZAVER ob 18. uri, amer. grozlj. KNEZ TEME ob 20. uri 22. julija amer. zab. film POLICIJSKA AKADEMIJA ob 18. uri, amer. grozlj. KNEZ TEME ob 20. uri 23. julija Ni predstav! 24. julija amer. krim. film BEBA DINOZAVER ob 20. uri

TONSPORT

Trgovina TON ŠPORT V Škofji Loki (pri hotelu Transturnist) vam v poletnih mesecih nudi:

- pestro ponudbo igrač za staro in mlado po najnižjih cenah (uvoz Italija)
- avto radio, zvočnike vseh vrst ter kakovostno in hitro montažo (golf, Zastava, jugo, BMW in ostala vozila)
- servis el. opreme, avtoradijev, prenosni kasetariji, priključitve, čiščenje videorekorderjev in nastavitve tudi na domu.
- v komisijko prodajo sprejemamo vse vrste el. aparatov.
- v naši videoteki si lahko izposodite preko 1000 filmov različnih žanrov. Presnemavanje z mastrov za videoteke
- fotokopiranje A4 in pomanjšanje Canon PC 7

Vse dodatne informacije dobite po tel.: (064)621-261

Delovni čas vsak dan od 14. - 20. ure
sobota od 9. - 12. ure

VER ob 20. uri 25. julija amer. grozlj. KNEZ TEME ob 20. uri 26. julija avstral. barv. film POBESNELI MAK ob 20. uri

BLED

20. julija Ni predstav! 21. julija amer. krim. film KARATE KID III. del ob 18. in 20. uri 22. julija amer. krim. film AMERIŠKA NINJA ob 18. uri, amer. barv. film SEKS, LAŽI IN VIDEO TRAKOVI ob 20. uri 23. julija amer. zab. film POLICIJSKA AKADEMIJA II. del ob 20. uri 24. julija amer. zab. film POLICIJSKA AKADEMIJA II. del ob 20. uri 25. julija amer. krim. film BEBA DINOZAVER ob 20. uri 26. julija amer. grozlj. KNEZ TEME ob 20. uri

BOHINJ

21. julija amer. krim. film AMERIŠKA NINJA ob 20. uri 22. julija amer. krim. film KARATE KID III. del ob 20. uri 26. julija amer. zab. film POLICIJSKA AKADEMIJA II. del ob 20. uri

KOVINOTEHNA

BLAGOVNICA FUŽINAR JESENICE

Cena televizorja 6,530,00 din

Cena videorekorderja 6,530,00 din

Ekran 51 cm 99 kanalov

daljinsko upravljanje

enkratna možnost nakupa na potrošniško posojilo na 5 mesecev s 3 % maso obrestil

NEMOGOČE JE MOGOČE - NEMOGOČE JE MOGOČE

GORENJSKI GLAS

več kot 60 let

PODJETJE ZA VAROVANJE PREMOŽENJA, ALARMNE IN ELEKTRO SISTEME
64240 RADOVLJICA, MOŠNJE 8/a, tel.: 79-941
64281 MOJSTRANA, TRIGLAVSKA 51, TEL.: 89-073

DELUJEMO NA VSEH PODROČJIH VAROVANJA:
● FIZIČNO VAROVANJE ● TEHNIČNO VAROVANJE ● PREVOZI GOTOVINE ● INŽENIRING, MONTAŽA IN SERVIS ALARMNIH NAPRAV.

Nagradna križanka

Rešitev prejšnje križanke: vodoravno: pasma, antar, stotak, takelaza, Sora, brk, štrana, Ren, plastika, Sjenica, Larionov, Elio, Emona, fama, inlet, bas, lij, am, Taegu, Ira, elastika, tor, st. stolarna, in, cista, oro, dereze, inka skink, Matej, tein, Banat, slama.

Za danšnjo križanko smo izžreball: 1. nagrada Ivan-ka Hafnar, Sr. Bitnje 75, Žabnica; 2. nagrada: Mirko Derlink, Šorlijeva 19, Kranj in tri tretje nagrade: Jofan Čordić - Anel, Titova 100, Jesenice; Vera Jocič, Mencingerjeva 1, Kranj; Fani Naler, Dom upokoencev 1, maja, Kranj.

Za današnjo križanko razpisujemo naslednje nagrade:

1. nagrada: 300 din
2. nagrada: 200 din

Tri tretje nagrade po 150 dinarjev.

Rešitve pošljite do srede, 25. julija, na naslov: uredništvo Gorenjskega glasa, Moše Pijadeja 1, 6400 Kranj (za nagradno križanko).

GORENJSKI GLAS	DUŠEVNO BOLENIJE BOŽJAST	KOMOL. CARSTVO	OSEBA IZ BIBLIE	NEPOMEN- BEN ČLOVEK	NAJVEČJI DESNI PRITOK VOLGE	TROPSKI SADEŽ	AVTOR KRIZANKE R. NOČ	VEDRINA SINJUNA	GRŠKI KATOLIKI	OKRASNI GRADBENI KAMEN	AM PEVEC REDDING	SLOV. SAHOVSKI VELE- MOJSTER IN ENIGMAT (VASJA)	DEL KRANJA	RIMSKA 2	BRINETKA	CUNJA KIPA
GOSPODAR							JUŽNI VETER NA JADRANU					OSKAR LANGE				
NENADEN VELIK STR. AH. ZMEDA							MALA AZUA									
PREBIVA- LEC IRAKA							GR. PRE- ROKINJA ODRSKO GLASB. DELO							ANA PAVLOVA ANG. IGRA- LEC (LAURENCE)		
MAJHNA OKENCA					FAŠIST TABORIŠČE V ITALIJI GONJAČ KAMEL							ZVEZDA, KI ZAZARI PISATELJ TWAIN				
ENAKA SAMO- GLASNIKA			VRSTA METULJA	KONJSKA NOGA KAD ILEC							TOALETNO SREDSTVO PESNIK OGEN					ČEBELAR JANSKA
PRAVO- SLAVNI DUHOVNİK						IT. NAFTNI KONCERN PISATELJ DUJIN					GL. MESTO FILIPINOV TROPSKI VETER					
DIVJA SMOKVA									ŠPANSKA STENA ARGENT. SAHIST 1852-1911							
SAMORASLA VIN TRTA								NASAD DEL CVETA					JADRAN- SKI OTOK JURIST			
ŽUPANČIČEVA PESNITEV							NASTAVA OTOČJE MED ALASKO IN KAMCATKO					TRŽIŠKA TOVARNA ČEVLJEV SL. MLAD REVUJA				
ANTON MARTI			MESTNI LOKAL NAŠ SKAKAČ V DALJINO (BORUT)								ŠKOTSKI OTOK, NEM. MEŠČ FILOZOF					
GORENJSKI GLAS	MESTECE NA TI- ROLSKEM	NOČNI LOKAL 365 DNI				OKRASNA SOBNA RASTLINA NEVARNO BOLENIJE								MESTO V MA- VRETANUJ	NAVJUNICA ROLETA	PERZUA
SODOBNIK KELTOV					VRSTA KUHALNIKA NAJLEP- ŠI MESEC						REČI PREDMETI MLEČNI IZDELEK					
MELIŠČE					MANUŠI JADRAN- SKI OTOK LANTAN				GRK. KI JE PREVPIL 50 MOŽ TANTAL							
KAPNIKI KI RASTEJO NAVZDOL													VRSTA ANILOPE			
GOSTINSKI DELAVEC						BAJESLO- VNI PRVI LETALEC							MESTO V ZDA (GU- MARSKA INDUSTRIJA)			

KOMPAS

POČITNICE DOMOVINA

PULA, ZADAR, KUKLJICA - 7 dnevni aranžmaji v zasebnih apartmajih
 TUHELJSKE TOPLICE kraj v Hrvaškem Zagorju, zelo ugodni 7 dnevni paketi
 TOPOLŠICA 7 dnevni aranžmaji, posebne ugodnosti za družine z manjšimi otroki in upokojujence

ODDIH ZA UPOKOJENCE V JESENI

RABAC 7 oz. 10 dnevni paketi v septembru, oktobru, novembru in decembru po zelo ugodnih cenah z možnostjo avtobusnega prevoza 6., 13. in 20. oktobra
 VRSAR 7 oz. 10 dnevni paketi, možnost avtobusnega prevoza, zelo ugodni tudi za ostale goste.

SEJMI

FLORMART, PADOVA cvetličarji, vrtnarji obiščite cvetlično razstavo v Padovi v terminu 14. - 16.9.

IZLETI TUJINA

RIM-CAPRI-POMPEJI-VEZUV-FIRENCE, odhod 25. 8. 1990, ugodna cena

POČITNICE DOMOVINA

- KATALOG POČITNICE 90 - v 445 namestitvenih objektih (hoteli, paviljoni, vile, bungalovi, hiše, zasebne sobe, prikolice, jadrnice...)
- KOMPASOV KLUB SUTIVAN ● s kuponom revije STOP 200 din ceneje!
- KOMPASOV AS ● KOMPASOV AS ●
- HVAR - hotel SIRENA/BODUL (možnost avtobusnega prevoza)
- MALI LOŠINJ - hotel AURORA/VESPERA, 7 dni, 10 % popusta za odhode od 1. 9. - 15. 9.

KOMPASOVO ŠPORTNO POLETJE

- JADRANJE Z DRUŽINSKIMI JADRNICAMI, 6 - 11 oseb
- 7-DNEVNO KRIŽARJENJE Z DVOJAMBORNICAMI PO JADRANU - KAPETAN LUKA (NAJNOVEJŠA DVOJAMBORNICA) JAVORAK
- TENIS Z MIMO JAUŠOVEC
- UMAG - hotel, naselje KATORO, 7 dni, 1. 9.
- KOBLA - hotel PLANJA, 7 dni, 13. 7., 22. 7.,
- ROVINJ - naselje vile RUBIN, 7 dni, do 29. 9.
- BUDIMPEŠTA, GRAN PRIX - FORMULA 1, 2 dni, 11. 8.; 1 dan 12. 8.

POTOVANJA V TUJINO

VIKEND IZLETI V SEPTEMBRU IN OKTOBRU ŽE V POSLOVALNICAH!

- V JULIJU IN AVGUSTU ●
- AZURNA OBALA, 5 dni, 29. 8.
- DUNAJ, 2 ali 3 dni, 30. 8., 1. 9. (OBISK MUSICLA 42. ULICA)
- LONDON, 4 dni, 3. 8.
- LONDON, 5 dni, 29. 8.
- PARIZ, 5 dni, 9. in 23. 8., (avtobus)
- PARIZ, 4 dni, 12. in 26. 8. (letalo)
- PARIZ, 5 dni, 8. in 22. 8. (letalo)
- ŠKOTSKA, 5 dni, 3 in 29. 8.
- IRSKA, 6 dni, 24. 8.
- NIZOZEMSKA, 4 dni, 9. 8. (letalo)
- NIZOZEMSKA, 5 dni, 29. 8. (avtobus)
- MOSKVA-LENINGRAD, 8 dni, 3. in 17. 8.
- MOSKVA-VLADIMIR-SUZDALJ, 5 dni, 12. 8., 9. 9.
- RIM, 4 dni, 23. in 30. 8.
- GRČIJA, 6 in 7 dni, poseben program za dijake in študente, 25. in 30. 8.
- ŠPANJA za mlade, 8 dni, 24. in 31. 8., ZELO UGODNO! ●
- POSEBNI PROGRAM: Grčija, Švica, Italija - do oktobra (skupaj z revijo AURA)

● VELIKA POTOVANJA ●

- PRIPOROČAMO ●
- TAJSKA-MALEZIJA-SINGAPUR, 13 dni, 13. 8.
- BANGKOK-SINGAPUR, 13 dni, 13. 8.
- ZDA-HAVAJI, 14 dni, 9. 9.

● INFORMACIJE ● PROGRAMI ● PRIJAVE ●

Vse poslovalnice KOMPASA in pooblašene turistične agencije.

Kdo se oglašja na kranjskem radiu

Kranjski radio s polno paro septembra

Kranjski radio, poslušalci so ga krstili tudi za Savski val, je formalno lokalna radijska postaja s precej močnim oddajnim signalom. Oddajati so poskusno začeli 25. junija na frekvenci 97,3 MHz, program pa se odvija od 12. do 19. ure. Kar zadeva program, se želijo usmeriti k občinstvu od 20 do 45 let, torej glasba vseh zvrsti in tudi govorni del, sedaj predvsem novice, obvestila, prispevki, kontakti, reklame, skratka v tem poskusnem obdobju želijo predvsem poročati, obveščati, napovedovati, komentirati pa bodo kasneje.

Za uspešno delo uvajajo skupino desetih novinarjev in voditeljev, glasbeni del pripravlja pet ljudi, programskih tehnikov so izbrali osem, med njimi stalno delajo trije. Predvsem pa, kot pravijo sami, bo pri zaposlovanju in na vseh področjih radijskega dela - tehničnem, novinarskem, glasbenem in komercialnem, njihovo vodilo profesionalnost. Kot primer za to kaže, da npr. glasbe ne vrtiljo s kaset, ampak delajo s CD ploščami. Skratka, primerjati se želijo s programi, ki se "grejo zares", kajti Gorenjska še ene lokalne postaje ne rabi.

Dušan Rogelj, glavni in odgovorni urednik je dejal, da mu to delo predstavlja neki nov iziv. "Že dvajset let delam na radiu. Najprej je bil to radio študent, urednikovanje na nočnem in jutranjem programu Vala 202, preden pa sem prišel v Kranj, sem bil na ljubljanskem radiu urednik za posebne naloge. Od tu je bilo težko še kam naprej, razen če bi zamenjal medij. Zato sem tudi sprejel mesto urednika kranjskega

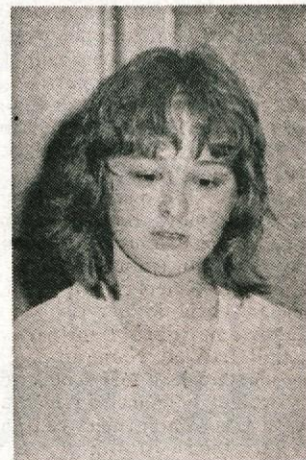
radia. Rad bi preizkusil svoje sposobnosti na področju, ki je medijsko precej nedolžno. Kljub temu da je bil to preskok z nacionalnega na regijsko ravnen, ne vidim bistvenih razlik v načinu dela. Radio je pač radio."

Lojze Boc, novinar, je že pred dvajsetimi leti sodeloval v ko-

misiji mladinske organizacije, ko je hotela ustanoviti mladinski radio. "Delo na radiu se mi zdi zelo zanimivo, čeprav prej z njim nisem bil seznanjen, saj sem v Iskri urednik tovarniškega glasila, med tema medijema pa je velika razlika."

Tanja Ažman, študentka ekonomije je na kranjskem radiu začela delati šele pred dnevi. "Prej izkušenj v novinarstvu nisem imela, delo pa se mi zdi zelo dinamično in ponuja velike možnosti. Z ostalimi sodelavci, ki mi tudi veliko pomagajo, se dobro razumemo. Če bodo

možnosti, bom še naprej sodelovala."

Tone Bajuk, direktor kranjskega radija: "Naslednica SZDL, Socialistična zveza, je predlagala občinski skupščini, da prevzame ustanoviteljstvo radija. Kljub zapletom pričakujemo, da bo jeseni ta predlog dobil soglasno podporo, sicer pa si na radiu prizadevamo, da bi bili neodvisni oziroma nadstrankarski. Želimo, da bi se področje naše slišnosti čim bolj razširilo. Začasna antena na Šmarjetni gori omogoča okoli 90 odstotkov načrtovane oddajne moči, ko pa bomo jeseni postavili nov oddajnik bodo program našega radija dobro slišali tudi prebivalci Poljanske in Selške doline ter bohinjskega kota."

Kranjski radio pa bo jeseni verjetno dobil tudi novo ime, saj z imenom Savski val ustvarjalci niso kaj preveč zadovoljni, pripombe pa prihajajo tudi s strani poslušalcev. Radijski ekipi, ki bo v bodoče kadrovske okrepitve zasnovala program zanimiv čim širšemu krogu poslušalcev, želimo uspešen prehod v redno oddajanje. ● M. Gregorič in M. Česnik, Foto: J. Cigler

Marjan Malej, tajnik turističnega društva Bohinj

Gostje ostajajo v Bohinju

Bohinj, 13. julija - Bohinjski turistični delavci so letošnje poletje pričakovali dobro turistično sezono, saj je število rezervacij kazalo, da se interes za obisk Bohinja povečuje. Za goste so pripravili nekaj novitet, od izgradnje prizidka k obnovljenemu hotelu Jezero, ureditve kampa Danica v Bohinjski Bistrici, do polepšanega prostora pod Skalco, kjer bo letos kar petindvajset prireditev. Te dni pa ugotavljajo, da gostov ni toliko, kot so jih pričakovali. O bohinjskem turističnem utripu smo se pogovarjali s tajnikom turističnega društva Marjanom Malejem.

Prvi dnevi poletne sezone so mi, kaj ugotavljate v Bohinju?

"Letošnja celoletna sezona je podobna lanski, bil je izpad zime, nekaj več obiska pa je bilo v pomladnih mesecih, marca, aprila, maja in tudi junija. Vsako leto opazimo nekakšno zatišje od konca junija, do takrat, ko se začnejo v Nemčiji množične počitnice. Tako je vsako leto v prvih julijskih dneh padec obiska, toda takšnega, kot je letos, že nekaj let ni bilo. Seveda se sprašujemo po vzrokih, pri čemer ugotavljamo, da so to predvsem naslednji: reklama v tujih sredstvih obveščanja, kako je v Jugoslaviji drago, predvsem izvenpenzijska ponudba, kajti cene penzijskih uslug so ostale na lanski ravni, nekaj je k manjšemu zanimanju za počitnice pripomoglo tudi svetovno prvenstvo v nogometu, tretji vzrok pa je ta, da se je "odprla" vzhodna Evropa, predvsem Nemčija. Po naših informacijah bo veliko Nemcev šlo na počitnice v Vzhodno Nemčijo, precej k sorodnikom, veliko pa tudi zaradi radovednosti."

Kakšne pa so napovedi za obisk turistov naslednje dni in mesece?

"Pričakujemo, da se bo te dni začel vrhunec sezone, trenutno pa imajo hoteli še nekaj prostih sob, zasebne sobe pa so polne šele nekje do četrtnine. Lani ob takem času je bila zasedenost precej večja. Sicer je bilo letos do konca junija več nočitev v zasebnih sobah (pa tudi v hotelih) kot prejšnja leta, ta padec nočitev sedaj, je pa res nepričakovan. Statističnih podatkov za ta mesec sicer še nimamo, vendar bo julij prav gotovo slabše zaseden."

Od lani sta v Bohinju dva avtokampa. Kakšno je zanimanje za počitnice v njih?

"V Zlatorogu je trenutno okrog 150 do 200 gostov, lani smo 15. julija odprli kamp v Danici, trenutno pa imamo le okrog 40 gostov, pričakovali pa smo jih več. Kamp je druge kategorije, letos smo ga še dodatno uredili, spomladaj smo opravili obsežna gradbena dela, nasuli smo okrog 5 tisoč kubičnih metrov materiala, ki smo ga večinoma zastonj dobili od raz-

nih izkopov. Ze lani po zaključku sezone smo položili asfalt, pred sezono smo v kamp dobili telefon, te dni pa končujemo tudi otroška igrišča. Seveda razmišljamo že za naprej, saj sam kamp brez dodatne ponudbe ne zaleže dosti, tako da bomo najbrž že naslednje leto zgradili dve teniški igrišči, pa še kakšna druga športna igrišča."

V Bohinju je letos tudi nekaj drugih novosti?

"Poleg hotela Jezero, ki je bil letos praktično edini novozgrajeni hotel v Sloveniji, smo na novo uredili prireditveni prostor pod Skalco, sedaj bomo tam odprli tudi gostilno, ta prostor pa je dobil obliko nekakšne kmečke domačije. Gotovo pa je velika pridobitev za Bohinj in ohranjanje čistoče Bohinjskega jezera kanalizacija, ki smo jo zgradili s skupnimi močmi od radovljiškega izvršnega sveta, do Slovina, zasebnika, ki ima v najemu gostišče ob kopalisku in seveda turistične poslovne skupnosti. Planšarski muzej naj bi se odprl ob občinskem prazniku, 4. avgusta, v Bohinju pa letos pripravljamo tudi dan Triglavskega narodnega parka (2. septembra). Zavod za spomeniško varstvo dokončuje "kmečko hišo" v Studorju, uredili pa bomo tudi pot in kanjon Motnice, ki ga bomo oživili. Pripravili smo že nekaj prireditev, ki so bile, razen ribiškega tekmovanja (ko je bili nogometno fina-

le), zelo dobro obiskane, vrsta prireditev pa bo še vse do konca septembra, saj se vsak konec tedna dogaja nekaj zanimivega. Večji je tudi obisk pri slapu Savica, predvsem veliko je bilo letos šolskih skupin iz vse Jugoslavije."

Je v Bohinju več domačih ali tujih gostov?

"Približno 80 odstotkov je tujcev, kar pa je domačih gostov, so večinoma v počitniških domovih, vikendih, ter v taboru."

V Bohinju je seveda veliko možnosti za planinarjenje, za izlete in tudi kopanje. Kaj pa še drugega ponujate gostom?

"Trenutno so zelo popularna gorska kolesa, ki si jih je moč izposoditi v kar nekaj izposojevalnicah, mnogi najamejo kajake, kanuje ali čolne, igrajo pa tudi tenis, saj imamo precej teniških igrišč. Zanimivo pa je dejstvo, da mnogi gostje, ki pridejo v Bohinj na počitnice, ter tudi počitnikujejo. Ne hodi jo več v Bohinj zato, da bi šli na izlet v Benetke, kot pred leti, ampak zato, da so na počitnicah v Bohinju, da spoznajo Bohinj in okolico." ● V. Stanovnik, slika: G. Šinik

EDO TORKAR:

O Kitajcih, Eskimih in narodnjakih

Imam dva prijatelja, s katerima se na svojih vsakdanjih poteh veliko srečujem ob kavi ali kozarcu vina. Oba sta precej starejša in tudi bolj načitana in izobražena od mene, zato v njihovi družbi v glavnem molčim in poslušam. To da je eden Srb in drugi Slovenec, zame niti ne bi bilo pomembno, je pa očitno zelo pomembno zanju, saj sta že kar obsedena s srbstvom, oz. slovenstvom. To se vidi po tem, da znata zelo pristrano in ležerno kramljati npr. o stari kitajski filozofiji in o spolnem življenju Eskimov, ko pa nanese pogovor na Srbijo, Slovenijo in na jugoslovanske razmere nasploh, jima v pravičniški jezi osteklenijo oči, izstopijo jima žile na vratu in senceh, začneta kričati in s pestmi razbijati po mizi. Po mnenju prijatelja Srba so za vse, kar je narobe v tej državi, krivi Šiptarji, Hrvati in Slovenci, (Srbi po kvečjemu toliko, kolikor so preveč nesebični, širokosrčni in popustljivi) - prijatelj Slovenec pa se na vse mile viže pridruža, da je vsega zla kriva srbska oholost, nasilnost in primitivizem, Slovenci

pa da so ubog, nesrečen, zatiran in izkoriščen narod, ki je že dovolj dolgo trpel pod jarmom, da se zdaj lahko z vso pravico osamosvoji in odcepi od skupne države. Za vse, kar gotovita, imata seveda pri roki tudi dokaze, skozi njuna usta govori tako rekoč Zgodovina sama - le da iz nje pobereta samo tisto, kar jima ustreza. (Pa tudi za tisto, kar jima ne ustreza, hitro najdeti ustrezne razlage.) Nič več nočeta slišati o stari kitajski filozofiji in o spolnih navadah Eskimov, ponavljata in prežvekujejo samo še tisto, kar so še toplo izpljunili Rupel, Zlobec in Kmecl na eni strani, in Drašković, Milošević in Trifunović na drugi strani nacionalnih barikad. Namesto da bi se na stara leta, tako kot je to pri volkovih, ločila od tulečega krkla, le še bolj rineta vanj in tulita z njim v isti rog.

Le čemu me tako vztrajno obdelujeta in prepričujeta vsak v svoj prav? Ali jima ni dovolj to, da sem jima prijatelj in bi hotela narediti iz mene tudi so-mišljenika, če ne celo partnerja pri njunem političnem udej-

stvovanju. (Prijatelj Slovenec se je namreč že priključil Demosu, prijatelj Srb pa najbrž tudi ne bo ostal dolgo le pri gostilniškem politiziranju.) Ali ne bi mogla biti temelj našemu prijateljstvu prav naša različnost, pa medsebojno dopuščanje in spoštovanje te različnosti? Če predpostavimo, da je resnica v božjih rokah in da so človeške resnice le bolj ali manj pristranske interpretacije, potem se res nima smisla prepirati o tem, kdo ima prav. Če sam ne vidim nič posebnega ali celo vzvišenega v tem, da sem Slovenec, (kajti prav tako bi bil lahko tudi Mongol ali Papua-nec), to še ne pomeni, da ne morem prijateljovati z nekom, ki mu je narodnostna (ali verska, ali ideološka) pripadnost svetinja. Pogoj z moje strani pa je seveda ta, da me ne sili v to, da bi korakal pod njegovo zastavo.

Pa da se je pripravljen pogovarjati o stari kitajski filozofiji in o ljubezenskem življenju Eskimov.

Jesenice, 11. 7. 1990

Odprte strani

Urednikova beseda

Osrednja tema današnjih Odprtih strani je tokrat zunanje-politična - Matej Šurc je napisal politično reportažo o dogodkih v Romuniji in Bolgariji, kot se kažejo dobre pol leta po dogodkih, ki so pretresli svet. Namesto uvodnika objavljamo zapis Eda Torkarja, Emil Milan Pintar komentira dogajanje v skupščini, Danica Dolencova pa se je ob dnevu vstaje pogovarjala z nekdanjim borcev Tinetom Zaletelom. Dodali smo še zapis o največjem slovenskem tolovaju Tonetu Hacetu in pismo medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko.

Prihodnji teden bo osrednja tema Odprtih strani Brdo in usoda nacionaliziranih gozdov okoli njega.

Leopoldina Bogataj

EMIL MILAN PINTAR

Skupščina kot gverila in mlin

Slovenci smo čudno ljudstvo. Včasih se mi zdi, da gospod Janša ni bil po naključju Slovenec. Mislim seveda na rajnega gospoda Janšo, čebelarja njegovega cesarskega veličanstva. Kajti povsem očitno je, da je njegovo razumevanje čebel in njihovega obnašanja izhajalo direktno iz njegovega poznavanja Slovencev. Tudi mi od časa do časa rojimo, tudi pri nas se okrog matice oblasti zbirajo predvsem troti, tudi mi nismo razvili individualnega političnega razuma in individualnega obnašanja, temveč nas cepetajoči ples posameznikov potegne v eno ali drugo smer.

Da smo Slovenci čebelje ljudstvo, postaja jasno zlasti sedaj, ko smo si priborili parlamentarno demokracijo in s tem pogoj za nov korak v razvoju slovenske državnosti. Parlamentarna demokracija je povsod po svetu tista oblika upravljanja, ki omogoča proceduralno urejen in kultiviran boj mnenj, izostrovanje stališč in nato individualno opredeljevanje in odločanje poslancev. To individualno reagiranje poslancev seveda ne izključuje manjše ali občasno večje strankarske discipline.

Tako seveda v razvitih družbah. V deželi čebeljega ljudstva stvari zaenkrat potekajo malo drugače. Volitve so kljub nekaterim

predsodkom in prastrahovom, pokazale, da Slovenci nismo za nadaljevanje boljševiskega sistema, katerega temeljna značilnost je bila, da je bil to sistem brez legitimne skupščinske kontrole. Čeprav je bila volilna koalicijska čudna, saj je na protikomunistični platformi združila tri levo in tri desno usmerjene stranke, so volilni rezultati ustvarili izjemne pogoje za razvoj prve prave skupščinske demokracije v Sloveniji. Vladajoča koalicijska je dobila dobrih pet odstotkov več od polovice: dovolj, da razvije široko iniciativo, pa vendar premalo, da bi lahko računala na absolutno zmago pri vsakem spornem predlogu ali si-

stemski poniglavo, ki je tako lastna slednji oblasti, zlasti tisti, ki je prepolna zavesti o svoji moči.

Toda sistem smo ljudje. Štirideset let enopartijskega sistema nas je očitno naučilo kolektivnega mišljenja, iz katerega se le redko kdaj pa kdaj iztrga kak posameznik. Tako se je relativno majhna volilna večina oblastne koalicije v skupščini nenadoma spremenila v absolutno večino in tisti, za katere je glasovalo 45 odstotkov slovenskih volilcev, so v skupščinskih klopeh spremenjeni v oblastni ništrc: imamo pravico do besede (pa še ta se nam včasih krati), toda to je praviloma glas vprijočega v puščavi. Ko razpravljamo, me kolegi - poslanci iz desnih klopi gledajo posmehljivo, češ: kaj se napenjaš, za vsem tem pride glasovanje, to je naš trenutek, trenutek edine resnice. Vse ostalo ne šteje: lahko naredimo še tako neumnost, še tako poniglavo, lahko si dovolimo še tako kršenje proceduralnih pravil ali poslovnik ali zakonov ali celo ustave - za vas poražence na volitvah vselej sledi trenutek resnice, to pa je glasovanje. Demos glasuje enotno. Morda se bo komu zdelo, da pretiravam. Morda bo kdo rekel,

da iz mene govori ogorčenost in nemoč. Pa ni res: poskušam opozoriti, dokler je še čas. Parlamentarna demokracija je sistem za razvite družbe, je sistem za razvito in ves čas dokazovano individualnost in miselno neodvisnost poslancev. Je sistem javne, legitimne skupščinske kontrole izvršne oblasti, kajti vsaka oblast, kot nas uči zgodovina, teži k utrjevanju same sebe, k izločanju drugače mislečih, k samopotrjevanju. To ni bila značilnost samo boljševiske oblasti, kot nam poskušajo danes dokazati tisti, ki so dovolj zviti, ali dovolj neumni, da v to verjamejo: samopotrjevanje je značilnost prav vsake posvetne in duhovne oblasti: to je bistvo oblasti same.

In do demonstriranja te oblasti danes prihaja v naši skupščini. Skupščinska delovna telesa, razen izjem, še niso zaživela. Vlada, zlasti strankarski prvaki v njej, to s pridom izkoriščajo: v siloviti ofenzivi vzpostavljajo novega oblastnega sistema in odstranjevanja nosilcev starega (sredstva javnega obveščanja, sodstvo, banke, itd.) zasipajo skupščino s predlogi novih zakonov. Med njimi so v večini taki, ki so v tem trenutku nepomembni in bi prav lahko počakali me-

sec ali dva. Praviloma pa so slabše pripravljene in zato povzročajo dolge proceduralne razprave. Nato so sprejeti po kratkem postopku. In že na naslednji seji predmet ponovne razprave in zahtev po spremembi, kot npr. Zakon o moratoriju na sečnjo gozdov v družbeni lasti, ki je veljal skoraj štirinajst dni do prvega zahtevka po popravku.

Da ne karikiram, dokazuje tudi današnja seja skupščine. Po sklicu, ki je bil že tako prepozen glede na datum zasedanja, je vlada poslala zahteve za obravnavo vrste dodatnih zakonov. Višek je dosegla z zakonom o zaplembi premoženja bivšim družbenopolitičnim organizacijam: predložila ga je nekaj dni pred sejo, nato ga je dva dni pred sejo dopolnila z amandmaji. Zadnjo noč pred sejo ga je umaknila in nadomestila z novim povsem drugačnim. Brez mnenja zakonodajno-pravne komisije. Sprejeli naj bi ga po hitrem postopku: divji ples gospoda čmrlja naj bi prepričal vse čebele, da je odkrito novo polje, kjer je potrebno posrkati med in pobrati cvetni prah. In vse prepričevanje, da lahko v teh časih, ki jih vlada imenuje "nenormalne", "čas pred gospodarskim zlomom" itd., počaka, da je treba zakon bolje pripraviti, da so podatki, kako veliko premoženje imajo nekatere stranke, neutemeljeno (izmišljeno) - nič ne pomaga: vladni prvaki strank so disciplinirali poslance in amaterizirali njihovo delo in skupščinski mlin je mirno mlet dalje: večina je uveljavila svojo voljo. Ce-

lo opozorila, da zakon nima ustavne podlage, je ne motijo. Njihova večina jo ima.

Nedvomno. Nihče te večine ne zanika. Toda osebno sem prepričan, da Slovenci niso volili za zamenjavo enega absolutnega sistema z drugim. Volili ste tudi mene in številne druge poslance: tudi zato, ker smo v prejšnjih časih dokazali, da smo se pripravljeno upreti mašineriji večine, ki ne želi nobene kontrole. In to, očitno, počenjamo tudi zdaj.

Naša skupščina pa se je tako spremenila v gverilo in mlin: v gverilo, ker do zadnjega hipa ne vemo, o čem bomo razpravljali. Građiva prihajajo zjutraj in na klop - vsaj za nas v opoziciji je konspirativnost popolna. Bojim se, da tudi za marsikatero poslance vladne večine - toda njega zavezuje Demosova disciplina in molče glasuje za vse, kar predlaga (njegova) vlada.

In na to želim opozoriti: kolegi poslanci, parlamentarna demokracija je za družbe, kjer ljudje mislijo s svojo glavo. Sicer je nepotrebna, demokratični privid, ki duši že tako pridružen hrup oblastnega mlina, ki melje. Avtomatizem glasovanja je nevaren instrument oblasti: v njem se za sladostrastjem moči skriva smrt demokracije.

In, kot je rekel pokojni gospod Janša: čebelje ljudstvo je nadvse delovno. To, da mu nekdo jemlje med, ga samo sili k še večji delovnosti.

Ljubljana, 19. 7. 1990

Vzhodna Evropa zanesljivo prekinja zadušljivo »real-socialistično« tradicijo. Padli so totalitaristični režimi. Nekdanje »komunistične cesarje« je še pred koncem lanskega leta doletela neslavna usoda. Nikolaeju Ceausescuju, na primer, so uporniki — kot pravijo očividci — kratkoma poslali kroglo v tilnik; njegov bolgarski kolega Todor Živkov, duševno zlomljen in potrt ždi v nekem vojaškem sanatoriju v Sofiji.

Pred državami Vzhodne Evrope se zdaj odpirajo neznana obzorja. Bo komunizem zamenjal nacionalizem? Ali pa se bodo te države vendarle sčasoma otresle skrajnosti? Bodo nove demokratične oblasti znale poiskati nekakšno »tretjo pot« med komunizmom in kapitalizmom — to je oblikovati kapitalistično učinkovito tržno gospodarstvo in hkrati obdržati socialno varnost državljanov?

To je za zdaj najbrž le pobozna želja teh držav, ki so se šele pred meseci otresle prisilnega jopiča stalinizma.

Z dvigovanjem železne zavese in z zblizevanjem evropskega Vzhoda z Zahodom, pa se je — kot se zdi — med same vzhodno-evropske države spustila nekakšna ločnica. Na eni strani so se znašle Poljska, Češka in Slovaška, Madžarska, severozahodna Jugoslavija in Nemška demokratična republika, ki pa bo z bližajočo se združitvijo z močnimi zahodnimi brati, postala povsem nov pojem. V teh državah, ki geografsko pravzaprav sodijo v srednjo Evropo, so bili vseskozi bližje zahodnim vplivom, kot države na Balkanu. Komunizem, ki so ga v Vzhodno Evropo na konicah bajonetov prinesli Rusi, tod ni padel na plodna tla. Zato so se v teh državah najprej sesule trhle predstave o nekakšni novi družbi in o novem, socialističnem človeku.

Na drugi strani ločnice ostajajo Romunija, Bolgarija, Albanija in jugovzhodni del Jugoslavije. Pet stoletij so ljudem na teh ozemljih vladali Turki. Zato niti ni čudno, da je tod zastupila diktatura globoke korenine. Ali pomenita torej močna, avtoritarna oblast in nacionalizem ključ za preživetje na Balkanu?

S politično pomladjo pa sta tudi Bolgarija in Romunija — zadnja je morala še prej izvesti krvavi revolucionarni prevrat — izvedli, večstrankarske, kolikor toliko svobodne volitve. Te pa so še bolj razgalile neprijetno dediščino prejšnjih oblastí. Pomanjkanje političnih izkušenj, nezadostna organiziranost opozicijskih sil in številne druge pomanjkljivosti so bile najbolj navzoče prav v Romuniji in Bolgariji. Politični boji so potekali večinoma na ulicah; zdelo se je, da — vsi ljudje hočejo vse!

Potemkinove vasi izrojene diktature

Bil sem v Romuniji v času volitev, 20. maja. Bil pa sem tam že prej; lani poleti v času najhujše diktature in potem ob prelomu leta, le nekaj dni po padcu Ceausescuja. Ko sem lani julija potoval skupaj z nekaterimi vzhodnoevropskimi novinarji po Romuniji, so nas dekleta z rožami v rokah prijazno sprejemala povsod, kjer smo se ustavili. V tovarnah, na institutih, ministrstvih, ki smo jih obiskali, so govorili o velikih proizvodnih uspehih planskega gospodarstva. Ti naj bi privedli Romunijo že v prihodnjem tisočletju na prag prave komunistične družbe, ki jo je tako rad obljubljal Ceausescu. Neizkušeni novinarja bi skorajda prepričali, da zahodni tisk nemara le malce pretirava pri opisovanju romunske resnice. »Daj, no človek božji, odprti oči in se ozri naokrog. Saj tu človek ne more opravljati niti male potrebe, ne da bi ga naskrivaj spremljali pozorni pogledi,« so mi govorili starejši kolegi.

V prvih dneh letošnjega januarja, le dober teden po padcu režima, sem v hotelu Interkonti-

nental v romunskem glavnem mestu srečal prijatelja, ki nas je poleti spremljal na potovanju po državi. Smeje se mi je opravičeval: »Ali nisi spoznal, da so trgovine, kamor smo vas vodili, odprli samo za nas? V trenutku, ko smo odnesli pete, je blago, zloženo na policah, izginilo. Tudi obiski v »naključno izbranih« stanovanjih novih agroindustrijskih kompleksov so bili skrbno načrtovani...«

Ali je bila romunska revolucija zares revolucija?

Najbolj krvave dni romunske revolucije, ki pa kot kaže sploh ni bila prava revolucija, sem nekoliko zamudil. Imel sem srečo; pa ne le zato, ker pozneje izstrelki niso tako razkošno frčali nad glavami radovednežev, ampak tudi zato, ker nisem kot novinar sodeloval v »prevari stoletja«, kot je razočarano zapisal francoski novinar. Ta je bil najbrž eden tistih, ki so nasledili govorice. Na poti proti mrzli Bukarešti, 3. januarja letos, sem bral zadnja uradna poročila o žrtvah »romunske revolucije«. »Med prevratom v Romuniji je padlo najmanj 60 tisoč ljudi,« je dan pred mojim prihodom sporočil tiskovni predstavnik začasni romunskih oblasti. Prvi dvomi so se mi porodili, ko je dopisnica sarajevskega »Oslobodjenja« razlagala decembrske dogodke v Temišvarju, ki se ima za zibelko romunske vstaje:

»Ko je zapokalo, je nastala zmeda, ljudje so panično iskali kritje. Streljali so z oken najvišjih zgradb v mestu. Takšni napadi so se v naslednjih dneh ponovili. Ljudje so strahoma pričakovali helikopterski desant. Moram priznati, da sama nisem videla nobenega helikopterja, niti nobenega mrtvega. Izjeme so le tista trupla, ki so jih izkopali na temišvarskem pokopališču. S tem naj bi pokazali svetu, kakšna grozodejstva so počenjali Ceausescujevi agenti.«

Toda, kot je pozneje zapisala milanska »Panorama«, tista gola trupla niso ostanki žrtev nasilja teroristov. Med mrtveci je bil utopljenec, ki so ga z žico potegnili iz vodnjaka. Mlado žensko je izkazala huda nesreča v tovarni, dojenček je mrtvorjenec; secirali so ga študentje medicine, ki so ga potem slabo zašili... Kako so ubili zakonca Ceausescu? Kje je njun grob? Se je poveljnik romunske armade tistega usodnega 22. decembra zares sam ubil? Dokazi za to postajajo iz dneva v dan bolj šibki. Takšnih in podobnih vprašanj ni ne konca ne kraja? Nanje bodo, poleg zgodovinarjev, skušali odgovarjati tudi novinarji, ki radi brskajo za nepreverjenimi govoricami.

Po uradnih romunskih virih naj bi ubili 1038 ljudi, francoski viri navajajo 689 mrtvih. Vsekakor je to velik davek, toda Romunija vsekakor ni tako krvavo razprodala svoje usode, kot so hoteli sami prikazati.

»Securitate« - redni delavci in »honorarci«

Kdo je ukradel romunsko revolucijo in komu je bila ukradena? Nikakor mi ne gre iz glave ujeti mladenič, domnevni terorist, ki je zahteval od vojakov, naj ga izpustijo, češ da mora ubijati. Verjetno je bil drogičan, gotovo pa je bil tako zvojen. Da ubija! Ceausescujeva tajna policija naj bi štela najmanj 150 tisoč sodobno oboroženih mož. Poleg tega je bilo v vrstah »Securitate«, po nekaterih, podatkih, vsaj še nekaj milijonov nekakšnih honorarnih sodelavcev; ovađuhov, prisluškovalcev, odpiralcev pisem in podobno. To je bil sloj s posebnimi ugodnostmi. Elitne enote naj bi imele eno samo nalogo: za vsako ceno obdržati stari režim; tudi z ubijanjem, sejanjem zmede, ustrahovanjem ljudi. Ameriški vojaški strokovnjak je pripadnike Securitate označil takole: So kot ščurki, so grdi

in majhni, da jih težko opaziš; delajo škodo in težko jih je uničiti.« Kdo so ti, in kje so zdaj? Tega ne ve nihče natančno povedati. Zato niti ni čudno, da je romunski predvolilni boj potekal v znamenju podtikanj in sumičenj.

»Romuni smo bili pod Ceausescujem podobni pingvinom - živeli smo v mrazu in neprestano smo ploskali, zdaj pa spominjamo na pse dalmatince; imamo črne lise - iz preteklosti - in neprestano lajamo drug na drugega,« je z grenkobo priznal študent bukareštanske »Politehnike« Constantin Munteanu.

Zdi se mi, da je proces normalizacije zastal na mrtvi točki. Nekatere sredi bukareštanskih ulic, ki se dušijo v smeteh. Smetarji so med volitvami stekali. Zahtevali so višje plače. Neprijeten vonj temnega vsakdana na eni strani, na drugi strani pritenjeno upanje na drugačnost, vmes pa dolge vrste čakajočih pred volišči v romunski prestolnici. Tistega dne - bilo je to v nedeljo, 20. maja letos - so se ljudje oblekli v slovesnejša oblačila kot sicer. Volitve so vzeli resno. Toda, ko smo novinarji zvedeli prve, dokaj zanesljive rezultate, smo se zgrozili: »Ion Iliescu zmaguje s skoraj 90 odstotki glasov, njegova Fronta narodne rešitve dobiva dvotretjinsko večino...«

»Oprostite, koga moramo voliti?«

V tiskovna središča opozicijskih strank so kar naprej prihajale obtožbe o kršitvah na voliščih: od kraje volilnih lističev do fizične prisile. Predsedniki volilnih komisij - to so bili večinoma nekdanji lokalni veljaki, med katerimi so prevladovali privrženci favorizirane Fronte narodne rešitve, so se branili celo z izgovori, češ kaj pa mi lahko pomagamo, ko nas kmetje neprestano nadlegujejo z vprašanji, za koga naj volijo. V nekem okrožju na severoza-

hodu so menda prišli celo do podatka, da je tam Fronta narodne rešitve dobila skoraj 150 odstotkov glasov. Neka stara ženička v moldavski vasi blizu Jašija je tisto nedeljo ostala doma. »Petdeset let so nas na silo gonili na volišča, letos pa nam niso rekli ničesar,« je povedala ameriškim novinarjem. Pravilnost romunskih večstrankarskih volitev - prvih povojnih - je visela v zraku: dokler vodja ameriških opazovalcev, guverner New Mexica Garry Caruthers ni izrekel pomembnih besed: »Volitve so bile svobodne in poštene«.

Romuni niso imeli veliko možnosti pri izbiri novega predsednika.

Ali izvoliti Iona Iliescuja, nekdanjega komunisto, ki je dolga leta zvesto služil nekdanjemu sistemu in ga je Ceausescu šele pred nekaj leti oddaljil od pomembnejših položajev; ali izvoliti njegova nasprotnika, emigranta Iona Ratiua in Radua Campeanua, ki zaradi bivanja v tujini nista bila omadeževana s preteklostjo? Toda spričo dolge odsotnosti sta skorajda popolnoma izgubila občutek za romunsko realnost.

V nasprotju z njima je Iliescu kljub vsemu posebej romunski prevrat, v katerem se je ljudstvo zne bilo osovražene diktatorja. Nekateri so svarili, da je Iliescu tipičen neokomunist, ki skriva svoje prave barve za širokim nasmeškom. Nema-ra so imeli prav. Za nedavne neredne v Bukarešti je Iliescu okrilil »fašistične« sile. Za zdaj sicer še ni znano v celoti, kdo je v resnici povzročitelj zadnjih krvavih dogodkov. Toda, mar ni oznaka »fašist« tipična boljševisična psovka za drugače mislečega. Med demonstranti, ki so izražali svoje nezadovoljstvo, so bili tudi študentje. In ravno inteligenca, ki najbrž vidi najdlje v prihodnost, je največkrat gonilna sila družbenih sprememb.

Pomirljiva poteza bolgarskega opozicijskega voditelja

Ironija usode je hotela, da so malone istočasno izbruhnili študentski protesti v Bolgariji. Tam je opozicija, v imenu katere so nastopali tudi anarhisti, izražala nezadovoljstvo zaradi volilne zmage socialistične, nekdanje komunistične partije. Najbolj vneti demonstranti so pred vseučiliščem v Sofiji postavili barikade in zaustavili promet. Sam sem stal pri eni od teh pregrad ob veliki tabli z napisom »STOP«. Ob njej so demonstranti razobesili napis: »Nočemo delati za rdeče.« Na študentskem trgu se je zbiralo vedno več demonstrantov. Grozil je prometni infarkt. V sredo zvečer, 13. junija, je predstavnik notranjega ministrstva sporočil, da je položaj v državi »napet in negotov«. Nekaj ur za tem so na ministrstvu tudi »ovrgli« govorice o »uvedbi vojnega stanja«. Ali je to zadnje opozorilo demonstrantom pred intervencijo, smo se spraševali, ko smo na ulicah opazili okrepjene policijske enote. Nenadoma se je pred demonstranti pojavil opozicijski voditelj, nekdanji bolgarski disident, doktor filozofije Želo Želev. Nagovoril je študente, da je poziv k splošni protestni stavki napačen korak, ki ni v prid komaj rojeni demokraciji in gospodarskemu položaju v državi. Nato je zavihal rokave in začel lastnoročno odstranjevati barikade s cest. Sledili so mu. Popustili so tudi najvztrajnejši anarhisti. Promet je stekel in ljudje so si oddahnili.

Skoraj hkrati so nekaj sto kilometrov severno od Sofije, v romunski prestolnici, rudarji in metalurški delavci prevzeli oblast v svoje roke. Grobo so obračunali z vsakim, ki jim je na tem, tako imenovanem »pohodu pravice« prišel pod roke. V tem trenutku niti ni po-

MATEJ ŠURC

Romunija in Bolgarija

Med demokracijo in nacionalizmom med svetom in strahom

Če povprašate povprečnega Bolgarin, bo nemara dvakratnik ker sta bili državi pol stoletja polu, in drugič, ker sta Romunija in Bolgarija na Balkanu. Za pozabljeni in znano, da je nevaren sod stalinizmi; tod so na dnevnem vseh pravic.

membno, kaj so zakrivali prebivalci Bukarešte in v imenu koga ali česa jih je romunski delavski razred tolkel s palicami. Novim, legalno izvoljenim oblastem z Ionom Iliescujem na čelu, so samozvani redarji vsekakor naredili medvedjo uslugo. Najbrž so potemneli še zadnji žarki romunske revolu-

MARJAN REMIC

Car slovenskih tolovajev

v slovenskem filmu

Do konca in naprej...

Tudi zgodovina slovenske kriminologije ima svojega »junaka«. Tone Hace, strah in trepet med ljudmi, bau-bau za otroke, slovenski Robin Hood za navivneže, neizdrljiv trn za policijo, saj mu na majhnem slovenskem prostoru dolga leta ni mogla do živega, čeprav si je v taistih dolgih letih s stoterimi »podvig« prisluzil poldrugo stoletje zapornih kazni in še tri dosmrtno ječe povrhu.

In vendar je človek z vsemi naslovi iz kriminalističnega slovarja, po četrto stoletja za rešetkami, postal spet človek, lahko bi dejali poštenjak.

Človek, ki se je v rokovnjaškem življenju sprehajal med revščino in razkošjem, je zapustil svet takšen, kot je nanj prišel.

Celo v svetovni kriminologiji so taki pojavi nemara redke izjeme.

In to, kar je v razvitem svetu množičen pojav, se pri nas ne zgodi tako pogosto. Namreč da si Slovenci domala hkrati lahko ogledajo novi slovenski celovečerec in preberejo knjigo (feljton), z istim junakom v obeh medijih.

Feljton sledi njegovemu življenju povsem dokumentarno.

Film pa nekdanj popularnega tolovaja Tonea Haceta spremeni v Haca in si v imenu filmske svobode dovoli še kakšno spremembo.

Filmska ekipa ima s tem delom velike načrte. Med drugim tudi vrniti gledalce v kinodvorane takrat, ko igra domači, slovenski film.

Režiser Jure Pervanje in scenarist Nebojša Pajkić sta želela narediti napet, zanimiv, bogat film, ki bi pričaral nekaj utrinkov iz življenja našega dvojnega »junaka«.

Matjaž Tribušon, ki igra glavno vlogo, in Janez Hočevar - Rifle, ki ga lovi in preganja, tako kot se v kriminalki spodobi, sta ob vseh drugih, filmu prispevala več kvalitet.

VSAKA PODOBNOST MED FILMOM IN KNJIGO JE SEVEDA ZGOLJ NAMERNA!

Avtor Marjan Remic

Beseda avtorja

»Do konca in naprej...«

Bil je temačen in meglen novembrski večer v njegovi zadnji jeseni pred dvema letoma. Vaščani so mi povedali za domovanje nekoč zloglasnega tolovaja Toneta Haceta.

V prostrani stavbi, ki ji je zob časa že začel odštevati leta, je bilo moč zaznati le nezaten pramen svetlobe, ki je pričal, da je bilo v hiši še nekaj življenja.

Na stopnišču je bilo temno kot v rogu. Nekajkrat sem se spotaknil, potem pa zaklical:

— Tone!

— Kdo je?

Kako naj bi mu odgovoril? Bi me po dvajsetih letih spoznal po glasu? Imenu?

POLITIČNA REPORTAŽA

vrah:

ncijo in izmom, bodo m

ajaka za mnenje o Romuniji in
z glavo. Prvič najbrž zato,
ženi komunističnemu mono-
Bolgarija povrh vsega še na
Balkanski polotok je namreč
Tod se bohotijo razni nacio-
različnejša kršenja človeko-

cije. Incident je sprožil precejš-
nje negodovanje svetovne jav-
nosti. Američani so, razen hu-
manitarnih sredstev, začasno
ustavili pomoč Romuniji. Tudi
Evropska skupnost je zamrzni-
la vse oblike sodelovanja z vla-
do v Bukarešti. Mlada romu-
nska demokracija bo imela zdaj
še težje delo.

Sovražnika Romu- nov: neznanje in po- novni totalitarizem

"Razlage nekdanjih komuni-
stov o demokraciji me spomi-
njajo na prostitutke, ki nune
učijo devištva," je pred meseci
dejal glavni ideolog vladajoče
Fronte narodne rešitve, Silviu
Brucan. Vse bolj se zdi, da se
ta prijazna šala nanaša tudi na
predsednika Iliescuja. Toda
predstavniki nove oblasti ima-
jo najbrž še priložnost. Čim-
prej je treba poskrbeti za mir v
državi in ob tem vsaj nekoliko
izboljšati življenjsko raven, si-
cer utegne veliki zmagovalc
na volitvah postati žrtev svoje-
ga uspeha. Najbrž pa sprva ne
bo mogoče napolniti polic v tr-
govinah brez izdatne pomoči
Zahoda.

Največje nevarnosti, ki prežijo
na Romunijo, so novi totalitari-
zem, neznanje in zakoreninje-
ne stare navade. "Zdaj smo svo-
bodnejši, kot smo bili za časa
Ceausescuja. Toda ali smo po-
stali s tem tudi odgovornejši?"
se sprašuje publicist iz Bukare-
šte Adrian Costea. S podobni-
mi, toda vseeno nekoliko manj
žgočimi problemi, se srečuje
tudi Bolgarija. Kljub vsej rev-
ščini, ki se poglablja tudi v tej
državi, je življenjska raven v
Bolgariji nekoliko višja kot v
Romuniji. Z demokratičnimi
svobodami pa je tudi tu zac-
vetela siva ekonomija, ki je ne-
kakšna predhodnica zasebne
pobude. Vendar se država prav
tako sooča s kroničnim pomanj-
kanjem dobrin za splošno po-
trošnjo. "Če vidiš vrsto čakajo-
čih pred prodajalno, se čimprej
tudi sam postavi v vrsto, če ho-
češ kaj kupiti, ne glede na ceno
in vrsto blaga v trgovini," sve-
tujejo prebivalci bolgarske pre-
stolnice.

Veliki brat in njegov mali balkanski zavez- nik

Socialisti, nekdanji komunisti,
največ zaslug za volilno zmago

prispevajo dejstvu, da ponuja-
jo najboljši program gospodar-
ske obnove. Opozicija, zbrana
v Zvezi demokratičnih sil, to
seveda zanika in očita sociali-
stom, da je vse javne in drža-
vne institucije med predvolilno
kampanjo izkoristila v svoj
prid. Resnica bo najbrž neke
vmes.

Bolgarija je z zmago reformira-
nih komunistov velika izjema
med vsemi državami vzhodno-
evropske socialistične skupno-
sti. Bolgari so namreč prostov-
oljno sprejeli novo ideologijo,
ki jo je po drugi svetovni vojni
- zlepa ali zgrda - ponujala sov-
jetska Rdeča armada. Komuni-
sti so v Bolgariji odločno bran-
ili nacionalne interese in skrb-
no negovali nikoli pozabljen
občutek velikobolgarstva. Ide-
jo socializma so osramotili le
Todor Živkov in njegovi najož-
ji sodelavci, ki pa so jo njegovi
reformirani nasledniki - kot sa-
mo pravijo - očistili in ji dodali
nekateri socialdemokratske pr-
vine. Tu je najbrž treba iskati
poglavitne razloge za preprič-
ljivo volilno zmago bolgarske
socialistične partije.

Kvadratura kroga makedonske manjši- ne

Bolgarija je izjema še v nečem.
Čeprav v državah nekdanjega
"realnega socializma" spošto-
vanje pravic narodnostnih
manjšin še v marsičem zaostaja
za mednarodnimi pravnimi in
moralnimi normami, pa se je z
demokratičnimi volitvami tudi
na tem področju marsikaj spre-
menilo. Madžarska narodno-
stna skupnost v Romuniji na
primer, je na volitvah smela
nastopiti kot samostojno giban-
je. Po številu volilnih glasov
so se uvrstili takoj za zmago-
vito stranko. Tudi bolgarski Tur-
ki so stopili na politično prizo-
rišče s svojo stranko. Edina iz-
jema v Bolgariji so Makedonci.
Zanimivo in hkrati tragično je,

da so socialisti samo glede tega
vprašanja soglašali z opozicijo
- Makedonci po njihovem
mnenju preprosto ne obstajajo.
Toda ti so vztrajnejši in bolj or-
ganizirani kot kdajkoli prej.
Ustanovili so lastno organiza-
cijo "Ilinden", ki se zavzema
za uveljavitev manjšinskih pr-
avic pirinskih Makedoncev. To
vprašanje, kot se zdi, dobiva
širše razsežnosti. Makedonski
problem postaja, poleg kosov-
skih travm, eno od najhujših
žarišč balkanskih nacionalnih
razprtij. Makedonci ne pri-
znava niti Grčija; Albanija na
zahodu jim krati manjšinske
pravice, s severa pritiskajo na-
nje Srbi. Najbrž tudi zato naša
zvezna vlada, glede tega vpra-
šanja, nastopa vse preveč mla-
čno, prav tako sedanja republi-
ška vlada v Skopju. Zapleten
položaj otežuje še notranja raz-
cepljenost pirinskih Makedon-
cev. Veliko število teh prebiva-
cev Bolgarije, zbranih okrog ta-
ko imenovane "Zveze make-
donskih kulturno prosvetnih
društev"; se namreč sama pri-
znava za Bolgare in jih zato se-
veda izdatno podpirajo uradne
oblasti v Sofiji.

Gorbačova ovirali stalinisti v Bukarešti in Sofiji

Ob proučevanju zadnjih proce-
sov v Bolgariji in v Romuniji
najbrž precej bodejo v oči tudi
okolščine, v katerih so bili iz-
vedeni dvorni ali državni uda-
ri.

"Presenečeni boste tudi z iz-
dom današnjega bolgarskega
plenuma. Počakajte malo, pa
boste videli, kaj se bo tam zgo-
dilo." Tako je govoril zbranim
novinarjem sovjetski tiskovni
predstavniki Genadij Gerasi-
mov tistega usodnega 10. no-
vembra, ko je "padel" Berlin-
ski zid. Zvečer so odstavili bol-
garskega državnega in partij-
skega šefa Todorja Živkova.

Vida Hrovat - Kočevar:

Vsak človek zasluži grob

Ob koncu vojne je bila mlada, komaj petnajst let ji je bilo.
A že je bila med mladinkami v Begunjah, ki so po vseh svojih
močeh pomagale partizanom. Če ne drugega, je na svoji cizi pe-
ljala kruh in mleko do prvih straž, da so ga potem odnesli bor-
cem globlje v gozd. Bila je med tistimi mladinci, ki so 26. aprila
1945 zakurili kres na Studorju, na visoki previsni skali za Begu-
njami. Nemci iz Poljč so ga videli in streljali nanj z minometom.
En bataljon Kokrškega odreda je bil takrat spodaj. Dali so jim
letake, da so jih raztrosili po Begunjah. Za 1. maja so naredili
proslavo na grobeh. Škribova Francka iz Dvorske vasi je skozi
vse Begunje prišla v Drago z zastavo v rokah. 4. maja pa so bile
Begunje osvobodene. Najveličastnejši dogodek po štirih letih
strahu, trpljenja.

"Po cesti je ponosno korakal Kokrški odred, mladinke smo
jih veselo pozdravljale in jim pripenjale šopke prvega pomladan-
skega cvetja. Štavarjeva Ivanka je odhitela zvonit v cerkev, velika
zastava, ki se je v trenutku pojavila na vrhu zvonika, je oznanjala

svobodo. Še celo uro, ki je kazala čas, naravnano po nemško, so
kmalu premaknili. Zares je bil to naš čas. Ko so bila vrata grašči-
ne iz zaporov odklenjena, smo pohiteli do zapornikov. Paketi, ki
so še čakali pri Pintarju, so po štirih letih brez strahu prišli do za-
pornikov," je takrat v drobno knjižico Nad Kamnom sonce ne-
kdo zapisal Vidine besede.

Vsa leta je bila Vida med tistimi, ki so skrbeli za grobove v
Begunjah, za proslave, sama je pisala nagrobne govore umrlim
borcem, aktivistom, dolga leta je že tajnica bratrske organizacije
Zveze borcev. Vselej so se po vseh svojih močeh trudili, da so
bile proslave na primerni ravni, da je vselej sodelovala šola s kul-
turnim programom učencev, da je zapel domači pevski zbor,
morda je kdo prišel še v goste. Toda, če so si priznali ali ne, za
skromne begunjske razmere, za peščico nekdanjih borcev in akti-
vistov, ki so še ostali, je vse skupaj postalo veliko breme. Če niso
bili urejeni grobovi, so njih grdo gledali, če ni bil odprt muzej
prav tako. In ko me je zadnjič zaneslo in sem jih v komentarju
okrog nepravilne proslave ob 45-letnici osvoboditve Begunj
javno okarala, ji je prekipelo. Povsem upravičeno. Zадnja leta so
namreč borci Kokrškega odreda hoteli proslavo prav na dan os-
voboditve Begunj, 4. maja. Nekajkrat je uspela. Za zadnjo se pa
niti dokončno niso dogovorili; Begunjski so dokazovali, da petek
dopolodne ni primeren, da sredstev nimajo niti za redno pošiljan-
je vabil, kaj še za kaj drugega in na proslavo sploh niso več mi-
slili. Zanj so izvedeli šele iz jeseniškega radia in so si mislili:
kdor jo je napovedal, naj jo še izvede. Kdor bo pač mogel na
proslavo, bo šel. Potem pa to karanje v časopisu, da nalašč niso
hotel, ne borci, ne krajevna socialistična zveza, ne šola in da je
mogoče pripomogel še župnik s prižnice...

Bila je silno prizadeta. Koliko proslav je organizirala po Be-
gunjah, nekaj celo sama, vsaj tiste pri spomenikih v začetku Dra-
ge, kjer je padlo deset borcev, enajsti, njen bratranec Franc Hro-
vat pa se je čudežno rešil. Za vse proslave, kar jih je bilo kdaj v
Begunjah, je šola pripravila program. Tokrat pa otroci niso imeli
šole, tudi v petek ne, čeprav je drugod res že bila. In župnik!
Takšnega župnika še niso imeli. Ne le da je gospodaren in dober,
živi s krajem. Na vsako proslavo, na vsak koncert ali kakšno dru-
go kulturno prireditev spomni s prižnice. Pravzaprav ne s prižni-
ce, kar izpred oltarja, kajti on ne hodi na prižnico, je vedno spo-
daj, med njimi... In če bi ne bil tako njihov, bi tisti zvon, ki je ob
koncu vojne tako hudo zvonil, da je počil, prodal, pa bi dobil
zanj veliko denarja za svoje cerkvene potrebe, tako pa ga danes
lahko vsak vidi tamle na graščinskem dvorišču in spominja na
oni 4. maj pred petinštiridesetimi leti.

Kar se pa proslav tiče, so 26. aprila letos spet zakurili kres
na Studorju. Vsak je nekaj pripravil, Mojca, Jaka in Nejc so de-
klamirali, Finžgarjev Blaž je zaigral na harmoniko, skupaj so za-
pelali... Ne, Begunjski nikoli ne bodo pozabili dogodkov iz vojne.
Le preveliko breme postaja za njih vse skupaj. Begunjski bi morali
biti ne le gorenjske, temveč slovenske, saj je šla skozi vse Slo-
venija.

No, za nekaj pa je bilo le dobro, da sem napisala tisti čla-
nek. Sem vsaj bolje spoznala razmere v Begunjah in spoznala
sem to čudovito ženo, Vido Hrovat - Kočevar, ki si želi le to, da
bi bili ljudje med seboj prijatelji, da bi na svetu ne bilo krivic.
Danes nanovo spoznava slovensko zgodovino. Mešani občutki jo
prevevajo, kot vsakega zavednega Slovenca. Tudi ona ni vedela
za poboje po vojni. Ne bi smeli narediti tako, kot so. A kaj, ko je
vojna tako grda reč. Zgodovinarji naj objektivno prikažejo do-
godke, čim prej, kajti oni, ki so vojno doživljali, jih bodo še znali
razložiti. Danes že imajo svoje pomisleke za nazaj in ugotavljajo,
da skoraj nobena resnica ni več resnica. Naj bo sprava, v nedeljo
se je bo morda udeležila tudi ona. Morda bodo prizadeti odpus-
titi, pozabili pa zagotovo ne. Prav pa je, da vsak človek dobi
svoj grob, naj je umrl tako ali tako. Rojen je bil z dobrim name-
nom, da bo dober človek, razmere pa so enega zapeljale na to,
drugega na drugo pot. Družbi, ki jo pač imaš, pripadaš. Tudi ti-
stih petnajst Vlasovcev v rumenih uniformah, ki jih je doletela
smrt v Begunjah, naj dobi svoje grobišče, vsi, ki ležijo v kamnolo-
mu v Dragi, v Krpinu in za Aurom. Vsak je bil človek, okoliščine
so ga naredile slabega. Človek mora znati odpustiti. Po smrti
smo pa vendar vsi enaki. ● D. Dolenc

Pritipal sem se do izbe v prvem
nadstropju. Sedel je na poste-
lji, v popolni Adamovi obleki.
V popolni Adamovi obleki. V
ogin, na njem se je nekaj vari-
lo. Vse naokrog so bili razmeta-
ni časopisi, med njimi tudi
knjige. Zgovorno bivališče sa-
motarja, kamor očitno že dolgo
ni stopila ženska noga.

— Pa saj nisi ti... včasih te je
bilo nekaj več skupaj...

Kakšen spomin! Kot takrat
pred dvajsetimi leti, ko sva po ce-
le dneve in prenekatere noči
obnavljala njegova prehojena
stranpota. Datume, kraje, ime-
na, celo kakšno je bilo vreme
nekega določenega dne, se je
spominjal, kot bi pripovedoval
o dogodivščinah iz prejšnjega
dne.

Pogled mi je obstal na kupu
knjig. Do knjige je gojil vedno
posebno ljubezen. Na svojih
stoterih pohodih je s seboj sko-
raj po pravilu odnašal tudi
knjige.

— Kaj bereš, Tone?

— Nič posebnega, kar mi pride
v roke.

In kot da bi se nazadnje po-
menkovala pred dnevi, je začel
pripovedovati. Po debeli uri in
čez, mu nisem uspel vskočiti v
besedo in povedati, da sem ga
bil obiskal le takole mimogre-
de, da pa bi lahko njegovo
zgodbu nadaljevala tam, kjer
sva jo morala končati pred de-
setletjema.

— Saj res, zakaj pa si zaključil
pisanje okrog dogodkov pred
začetkom druge svetovne voj-
ne?

— To je dolga zgodba...

— Dobršen del življenja sem
preživel po zaporih, ampak kaj
takega, ko so me po vojni v kle-
tnih prostorih Beethovneve v
Ljubljani mlatili, da je kri bri-
zgala naokrog po stenah, nisem

doživel nikjer... Pri moji duši,
tisti policijski vajenec, ki je
pozneje postal menda nekak-
šen šef, je bil pa »gajsten«...

Tone Hace, kljub odmaknjenosti
od zaporniških časov, ni
preživljal spokojne jeseni. Še
vedno je držalo tisto, ko je nje-
ga dni večkrat ponavljali:

— Noč za nočjo prihaja zvesta
spremljevalka temne preteklo-
sti, kot težka mora. Sanjam, da
me preganjajo... begam in stre-
ljam... Usodi ne morem uteči;
vkljenjen sem in okovan s težki-
mi verigami. Sodijo me na dos-
mrtno ječo... V sanjah se mi
prikazuje lakota... iščem skorjo
kruha in jo glodam...

Za Toneta Haceta, tolovaja in
razbojnika sem slišal, ko so me
še kot kratkohlavnika strašili:

— Če ne boš priden, bo prišel
Hace!

Od tlej se je v otroško dušo na-
selil skrivnostni mož, ki ustra-
huje vso deželo.

Pa je prišla vojna in z njo nič-
koliko strahot, ki so zasenčile
strašnega Haceta.

V petdesetih letih sem po na-
ključju slišal, da zloglasni
predvojni tolovaj še živi. V ča-
sih, ko uradno v naši deželi »ni
bilo kriminala«, o Tonetu Ha-
cetu, ki si je bil tudi po vojni
»prislužil« novih dvajset let za-
pora, ni bilo moč prebrati niti
vrstice. Kljub temu sem hotel,
ne vem zakaj, tega strašnega
moža iz otroških blodenj spo-
znati.

Študentje prava, ki so stažirali
v mariborskih zaporih, so mi
pozneje pripovedovali, da so
srečevali zanimivega in duhovi-
tega kaznjence, ki je bil kuhar
v ondontnih zaporih.

Vsi poskusili, da bi dobil dovo-
lilnico za »službeni obisk« v
zaporih so bili jalovi.

In lepega dne mi je prijatelj iz
Loža povedal za kuharja v
obratu družbene prehrane tam-
kajšnje tovarne, ki da ni nihče
drug, kot sam Tone Hace, ne-
kdanji tolovaj in razbojnik ter
zraven pristavil, da je dober in
pošten delavec.

Torej Tone Hace, strah in trepet
nekdanjih časov. Mož, ki
so mu v 40. letih tega stoletja
prisodili krono nad slovenski-
mi tolovaji.

Preganjanec z vsemi naslovi iz
kriminalističnega slovarja. Ob-
sojenec na tri dosmrtno ječe in
povrhu še na 196 let zapor!

Tone Hace, v čigar spreobrne-
tev ne bi njega dni stavil nihče
niti počenega groša, je napravil
črto pod obračun svojega ži-
vljenja:

Ne trdo življenje kriminalca,
ne verige in udarci policijskih
gumijevk in puškinih kopit; ni-
ti izrečene kazni - nič mu ni šlo
do živega. Niso ga mogli spa-
metovati. In vendar! Kdo bi
vedel, kaj se je v človeku spre-
menilo. V dosjejih domače in
bržkone tudi svetovne krimino-
logije zlepa ne bi našli takega
primera.

— Tone, bi hotel pripovedovati
o sebi, o svojem početju?

Tako sem ga vprašal po krat-
kem pomenku ob prvem sreča-
nju in brez pomisleka je odvr-
nil:

— Hja! Ampak za to boš pla-
čal. Prebral sem veliko knjig in
časopisov, pa vem, da zunaj v
svetu za take izpovedi dobro
plačajo.

Tone je bil odločen. Za nič na
svetu ga ne bi pregovorili, če
ne bi bilo po njegovem. Kaj-
pak, imel je družino, kuharska
plača pa ni bila kdove kako ve-
lika.

— Tudi pošteno življenje je
težko, je povzel in pristavil:

Vzhodna Evropa zanesljivo prekinja z adušljivo »realsocialistično« tradicijo. Padli so totalitarni režimi. Nekdanje »komunistične cesarje« je še pred koncem lanskega leta doletela neslavna usoda. Nikolaeju Ceausescuju, na primer, so uporniki — kot pravijo očividci — kratkoma poslali kroglo v tilnik; njegov bolgarski kolega Todor Živkov, duševno zlomljen in potrj ždi v nekem vojaškem sanatoriju v Sofiji.

Pred državami Vzhodne Evrope se zdaj odpirajo neznana obzorja. Bo komunizem zamenjal nacionalizem? Ali pa se bodo te države vendarle sčasoma otresle skrajnosti? Bodo nove demokratične oblasti znale poiskati nekakšno »tretjo pot« med komunizmom in kapitalizmom — to je oblikovati kapitalistično učinkovito tržno gospodarstvo in hkrati obdržati socialno varnost državljanov?

To je za zdaj najbrž le pobožna želja teh držav, ki so se šele pred meseci otresle prisilnega jopiča stalinizma.

Z dvigovanjem železne zavese in z zbliževanjem evropskega Vzhoda z Zahodom, pa se je — kot se zdi — med same vzhodnoevropske države spustila nekakšna ločina. Na eni strani so se znašle Poljska, Češka in Slovaška, Madžarska, severozahodna Jugoslavija in Nemška demokratična republika, ki pa bo z bližajočo se združitvijo z močnimi zahodnimi brati, postala povsem nov pojem. V teh državah, ki geografsko pravzaprav sodijo v srednjo Evropo, so bili vseskozi bližje zahodnim vplivom, kot države na Balkanu. Komunizem, ki so ga v Vzhodno Evropo na konicah bajonetov prinesli Rusi, tod ni padel na plodna tla. Zato so se v teh državah najprej sesule trhle predstave o nekakšni novi družbi in o novem, socialističnem človeku.

Na drugi strani ločnice ostajajo Romunija, Bolgarija, Albanija in jugovzhodni del Jugoslavije. Pet stoletij so ljudem na teh ozemljih vladali Turki. Zato niti ni čudno, da je tod zapustila diktatura globoke korenine. Ali pomenita torej močna, avtoritarna oblast in nacionalizem ključ za preživetje na Balkanu?

S politično pomladjo pa sta tudi Bolgarija in Romunija — zadnja je morala še prej izvesti krvavi revolucionarni prevrat — izvedli, večstrankarske, kolikor toliko svobodne volitve. Te pa so še bolj razgalile neprijetno dediščino prejšnjih oblasti. Pomanjkanje političnih izkušenj, nezadostna organiziranost opozicijskih sil in številne druge pomanjkljivosti so bile najbolj navzoče prav v Romuniji in Bolgariji. Politični boji so potekali večinoma na ulicah; zdelo se je, da — vsi ljudje hočejo vse!

Potemkinove vasi izrojene diktature

Bil sem v Romuniji v času volitev, 20. maja. Bil pa sem tam že prej; lani poleti v času najhujše diktature in potem ob prelomu leta, le nekaj dni po padcu Ceausescuja. Ko sem lani julija potoval skupaj z nekaterimi vzhodnoevropskimi novinarji po Romuniji, so nas dekleta z rožami v rokah prijazno sprejemala povsod, kjer smo se ustavili. V tovarnah, na institutih, ministrstvih, ki smo jih obiskali, so govorili o velikih proizvodnih uspehih planskega gospodarstva. Ti naj bi privedli Romunijo že v prihodnjem tisočletju na prag prave komunistične družbe, ki jo je tako rad obljubljal Ceausescu. Neizkušena novinarka bi skorajda prepričala, da zahodni tisk nemara le malce pretirava pri opisovanju romunske resnice. »Daj, no človek božji, odprti oči in se ozri naokrog. Saj tu človek ne more opravljati niti male potrebe, ne da bi ga naskrivaj spremljali pozorni pogledi,« so mi govorili starejši kolegi.

V prvih dneh letošnjega januarja, le dober teden po padcu režima, sem v hotelu Interkonti-

nental v romunskem glavnem mestu srečal prijatelja, ki nas je poleti spremljal na potovanju po državi. Smeje se mi je opravičeval: »Ali nisi spoznal, da so trgovine, kamor smo vas vodili, odprli samo za nas? V trenutku, ko smo odnesli pete, je blago, zloženo na policah, izginilo. Tudi obiski v »naključno izbranih« stanovanjih novih agroindustrijskih kompleksov so bili skrbno načrtovani...«

Ali je bila romunska revolucija zares revolucija?

Najbolj krvave dni romunske revolucije, ki pa kot kaže sploh ni bila prava revolucija, sem nekoliko zamudil. Imel sem srečo; pa ne le zato, ker pozneje izstrelki niso tako razkošno frčali nad glavami radovednežev, ampak tudi zato, ker nisem kot novinar sodeloval v »prevari stoletja«, kot je razočarano zapisal francoski novinar. Ta je bil najbrž eden tistih, ki so nasledili govoricam. Na poti proti mrzli Bukarešti, 3. januarja letos, sem bral zadnja uradna poročila o žrtvah »romunske revolucije«. »Med prevratom v Romuniji je padlo najmanj 60 tisoč ljudi,« je dan pred mojim prihodom sporočil tiskovni predstavnik časasnih romunskih oblasti. Prvi dvomi so se mi porodili, ko je dopisnica sarajevskega »Oslobodjenja« razlagala decembrske dogodke v Temišvarju, ki se ima za zibelko romunske vstaje:

»Ko je zapokalo, je nastala zmeda, ljudje so panično iskali kritje. Streljali so z oken najvišjih zgradb v mestu. Takšni napadi so se v naslednjih dneh ponovili. Ljudje so s strahoma pričakovali helikopterski desant. Moram priznati, da sama nisem videla nobenega helikopterja, niti nobenega mrtvega. Izjeme so le tista trupla, ki so jih izkopali na temišvarskem pokopališču. S tem naj bi pokazali svetu, kakšna grozodejstva so počenjali Ceausescujevi agenti.«

Toda, kot je pozneje zapisala milanska »Panorama«, tista gola trupla niso ostanki žrtev nasilja teroristov. Med mrtveci je bil utopljenec, ki so ga z žico potegnili iz vodnjaka. Mlado žensko je izkazala huda nesreča v tovarni, dojenček je mrtvorjenec; secirali so ga študentje medicine, ki so ga potem slabo zašili... Kako so ubili zakonca Ceausescu? Kje je njun grob? Se je poveljnik romunske armade tistega usodnega 22. decembra zares sam ubil? Dokazi za to postajajo iz dneva v dan bolj šibki. Takšnih in podobnih vprašanj ni ne konca ne kraja? Nanje bodo, poleg zgodovinarjev, skušali odgovarjati tudi novinarji, ki radi brskajo za nepreverjenimi govoricami.

Po uradnih romunskih virih naj bi ubili 1038 ljudi, francoski viri navajajo 689 mrtvih. Vsekakor je to velik davek, toda Romunija vsekakor ni tako krvavo razprodala svoje usode, kot so hoteli sami prikazati.

»Securitate« - redni delavci in »honorarci«

Kdo je ukradel romunsko revolucijo in komu je bila ukradena? Nikakor mi ne gre iz glave ujeti mladenič, domnevni terorist, ki je zahteval od vojakov, naj ga izpustijo, češ da mora ubijati. Verjetno je bil drogiran, gotovo pa je bil tako vzgojen. Da ubija! Ceausescujeva tajna policija naj bi štela najmanj 150 tisoč sodobno oboroženih mož. Poleg tega je bilo v vrstah »Securitate«, po nekaterih, podatkih, vsaj še nekaj milijonov nekakšnih honorarnih sodelavcev; ovaduhov, prisluškovalcev, odpiralcev pisem in podobno. To je bil sloj s posebnimi ugodnostmi. Elitne enote naj bi imele eno samo nalogo: za vsako ceno obdržati stari režim; tudi z ubijanjem, sejanjem zmede, ustrahovanjem ljudi. Ameriški vojaški strokovnjak je pripadnike Securitate označil takole: So kot ščurki, so grdi

in majhni, da jih težko opaziš; delajo škodo in težko jih je uničiti. Kdo so ti, in kje so zdaj? Tega ne ve nihče natančno povedati. Zato niti ni čudno, da je romunski predvolilni boj potekal v znamenju podtikanj in sumičenj.

»Romuni smo bili pod Ceausescujem podobni pingvinom - živeli smo v mrazu in neprestano smo ploskali, zdaj pa spominjamo na pse dalmatince; imamo črne lise - iz preteklosti - in neprestano lajamo drug na drugega,« je z grenkobo priznal študent bucareštanske »Politehnike« Constantin Munteanu.

Zdi se mi, da je proces normalizacije zastal na mrtvi točki. Nekje sredi bucareštanskih ulic, ki se dušijo v smeteh. Smetarji so med volitvami stavkali. Zahtevali so višje plače. Neprijeten vonj temačnega vsakdana na eni strani, na drugi strani pritajeno upanje na drugačnost, vmes pa dolge vrste čakajočih pred volišči v romunski prestolnici. Tistega dne - bilo je to v nedeljo, 20. maja letos - so se ljudje oblekli v slovesnejša oblačila kot sicer. Volitve so vzeli resno. Toda, ko smo novinarji zvedeli prve, dokaj zanesljive rezultate, smo se zgrozili: »Ion Iliescu zmaguje s skoraj 90 odstotki glasov, njegova Fronta narodne rešitve dobiva dvotretjinsko večino...«

»Oprostite, koga moramo voliti?«

V tiskovna središča opozicijskih strank so kar naprej prihajale obtožbe o kršitvah na voliščih: od kraje volilnih lističev do fizične prisile. Predsedniki volilnih komisij - to so bili večinoma nekdanji lokalni veljaki, med katerimi so prevladovali privrženci favorizirane Fronte narodne rešitve, so se branili celo z izgovori, češ kaj pa mi lahko pomagamo, ko nas kmetje neprestano nadlegujejo z vprašanji, za koga naj volijo. V nekem okrožju na severoza-

hodu so menda prišli celo do podatka, da je tam Fronta narodne rešitve dobila skoraj 150 odstotkov glasov. Neka stara ženička v moldavski vasi blizu Jasi je tisto nedeljo ostala doma. »Petdeset let so nas na silo gonili na volišča, letos pa nam niso rekli ničesar,« je povedala ameriškim novinarjem. Pravilnost romunskih večstrankarskih volitev - prvih povojnih - je visela v zraku: dokler vodja ameriških opazovalcev, guverner New Mexica Garry Caruthers ni izrekel pomembnih besed: »Volitve so bile svobodne in poštene«.

Romuni niso imeli veliko možnosti pri izbiri novega predsednika.

Ali izvoliti Iona Iliescuja, nekdanjega komunista, ki je dolga leta zvesto služil nekdanjemu sistemu in ga je Ceausescu šele pred nekaj leti oddaljil od pomembnejših položajev; ali izvoliti njegova nasprotnika, emigranta Iona Ratiua in Radua Campeanua, ki zaradi bivanja v tujini nista bila omadeževana s preteklostjo? Toda spričo dolge odsotnosti sta skorajda popolnoma izgubila občutek za romunsko realnost.

V nasprotju z njima je Iliescu kljub vsemu posebej romunski prevrat, v katerem se je ljudstvo znebil osovražene diktatorja. Nekateri so svarili, da je Iliescu tipičen neokomunist, ki skriva svoje prave barve za širokim nasmeškom. Nema- ra so imeli prav. Za nedavne nered v Bukarešti je Iliescu okrilil »fašistične« sile. Za zdaj sicer še ni znano v celoti, kdo je v resnici povzročitelj zadnjih krvavih dogodkov. Toda, mar ni oznaka »fašist« tipična boljševisična psovka za drugače mislečega. Med demonstranti, ki so izražali svoje nezadovoljstvo, so bili tudi študentje. In ravno inteligenca, ki najbrž vidi najdlje v prihodnost, je največkrat gonilna sila družbenih sprememb.

Pomirljiva poteza bolgarskega opozicijskega voditelja

Ironija usode je hotela, da so malone istočasno izbruhnili študentski protesti v Bolgariji. Tam je opozicija, v imenu katere so nastopali tudi anarhisti, izražala nezadovoljstvo zaradi volilne zmage socialistične, nekdanje komunistične partije. Najbolj vneti demonstranti so pred vseučiliščem v Sofiji postavili barikade in zaustavili promet. Sam sem stal pri eni od teh pregrad ob veliki tabli z napisom »STOP«. Ob njej so demonstranti razobesili napis: »Nočemo delati za rdečo.« Na študentskem trgu se je zbiralo vedno več demonstrantov. Grozil je prometni infarkt. V sredo zvečer, 13. junija, je predstavnik notranjega ministristva sporočil, da je položaj v državi »napet in negotov«. Nekaj ur za tem so na ministrstvu tudi »ovrgli« govorice o »uvredbi vojnega stanja«. Ali je to zadnje opozorilo demonstrantom pred intervencijo, smo se spraševali, ko smo na ulicah opazili okrepljene policijske enote. Nenadoma se je pred demonstranti pojavil opozicijski voditelj, nekdanji bolgarski disident, doktor filozofije Želo Želez. Nagovoril je študente, da je poziv k splošni protestni stavki napačen korak, ki ni v prid komaj rojeni demokraciji in gospodarskemu položaju v državi. Nato je zavihal rokave in začel lastnoročno odstranjevati barikade s cest. Sledili so mu. Popustili so tudi najvztrajnejši anarhisti. Promet je stekel in ljudje so si oddahnili.

Skoraj hkrati so nekaj sto kilometrov severno od Sofije, v romunski prestolnici, rudarji in metalurški delavci prevzeli oblast v svoje roke. Grobo so obračunali z vsakim, ki jim je na tem, tako imenovanem »pohodu pravice« prišel pod roke. V tem trenutku niti ni po-

MATEJ ŠURC

Romunija in Bolgarija

Med demokracijo in strahom

Če povprašate povprečnega Bolgarin, bo nemara dvakrat odgovoril, ker sta bili državi pol stoletja pod turki, in drugič, ker sta Romunija in Bolgarija znani po svojih pravicih.

membno, kaj so zakrivali prebivalci Bukarešte in v imenu koga ali česa jih je romunski delavski razred tolkel s palicami. Novim, legalno izvoljenim oblastem z Ionom Iliescujem na čelu, so samozvani redarji vsekakor naredili medvedjo uslugo. Najbrž so potemli še zadnji žarki romunske revolu-

MARJAN REMIC

Car slovenskih tolovajev

v slovenskem filmu

Do konca in naprej...

Tudi zgodovina slovenske kriminologije ima svojega »junaka«. Tone Hace, strah in trepet med ljudmi, bau-bau za otroke, slovenski Robin Hood za naivneže, neizdrljiv trn za policijo, saj mu na majhnem slovenskem prostoru dolga leta ni mogla do živga, čeprav si je v taistih dolgih letih s stoterimi »podvig« prisluzil poldrugo stoletje zapor-nih kazni in še tri dosmrtnje ječe povrhu.

In vendar je človek z vsemi naslovi iz kriminalističnega slovarja, po četrto stoletja za rešitkami, postal spet človek, lahko bi dejali poštenjak.

Človek, ki se je v rokovnjaškem življenju sprehajal med revščino in razkošjem, je zapustil svet takšen, kot je nanj prišel.

Celo v svetovni kriminologiji so taki pojavi nemara redke izjeme.

In to, kar je v razvitem svetu množičen pojav, se pri nas ne zgodi tako pogosto. Namreč da si Slovenci domala hkrati lahko ogledajo novi slovenski celovečerec in preberejo knjigo (feljton), z istim junakom v obeh medijih.

Feljton sledi njegovemu življenju povsem dokumentarno.

Film pa nekdanj popularnega tolovaja Tone-ta Haceta spremeni v Haca in si v imenu filmske svobode dovoli še kakšno spremembo.

Filmska ekipa ima s tem delom velike načrte. Med drugim tudi vrniti gledalce v kinodvorane takrat, ko igra domači, slovenski film.

Režiser Jure Pervanje in scenarist Nebojša Pajkić sta želela narediti napet, zanimiv, bogat film, ki bi pričaral nekaj utrinkov iz življenja našega dvojnega »junaka«.

Matjaž Tribušon, ki igra glavno vlogo, in Janez Hočevan - Rifle, ki ga lovi in preganja, tako kot se v kriminalki spodobi, sta ob vseh drugih, filmu prispevala več kvalitete.

VSAKA PODOBNOST MED FILMOM IN KNJIGO JE SEVEDA ZGOLJ NAMERNA!

Avtor Marjan Remic

Beseda avtorja

»Do konca in naprej...«

Bil je temačen in meglen novembrski večer v njegovi zadnji jeseni pred dvema letoma. Vaščani so mi povedali za domovanje nekoč zloglasnega tolovaja Toneta Haceta.

V prostrani stavbi, ki ji je zob časa že začel odštevati leta, je bilo moč zaznati le neznaten pramen svetlobe, ki je pričal, da je bilo v hiši še nekaj življenja.

Na stopnišču je bilo temno kot v rogu. Nekajkrat sem se spotaknil, potem pa zaklical:

— Tone!

— Kdo je?

Kako naj bi mu odgovoril? Bi me po dvajsetih letih spoznal po glasu? Imenu?

POLITIČNA REPORTAŽA

vseh:

ncijo in izmom, bodo dm

ljaka za mnenje o Romuniji in
z glavo. Prvič najbrž zato,
ženi komunističnemu mono-
Bolgarija povrh vsega še na
Balkanski polotok je namreč
Tod se bohotijo razni nacio-
različnejša kršenja človeko-

cije. Incident je sprožil precejš-
nje negodovanje svetovne jav-
nosti. Američani so, razen hu-
manitarnih sredstev, začasno
ustavili pomoč Romuniji. Tudi
Evropska skupnost je zamrzni-
la vse oblike sodelovanja z vla-
do v Bukarešti. Mlada romu-
nska demokracija bo imela zdaj
še težje delo.

Sovražnika Romu- nov: neznanje in po- novni totalitarizem

"Razlage nekdanjih komuni-
stov o demokraciji me spomi-
njajo na prostitutke, ki nune
učijo devištva," je pred meseci
dejal glavni ideolog vladajoče
Fronte narodne rešitve, Silviu
Brucan. Vse bolj se zdi, da se
ta prijazna šala nanaša tudi na
predsednika Iliescuja. Toda
predstavniki nove oblasti ima-
jo najbrž še priložnost. Čim-
prej je treba poskrbeti za mir v
državi in ob tem vsaj nekoliko
izboljšati življenjsko raven, si-
cer utegne veliki zmagovalec
na volitvah postati žrtev svoje-
ga uspeha. Najbrž pa sprva ne
bo mogoče napolniti polic v tr-
govinah brez izdatne pomoči
Zahoda.

Največje nevarnosti, ki prežijo
na Romunijo, so novi totalitari-
zem, neznanje in zakoreninje-
ne stare navade. "Zdaj smo sv-
obodnejši, kot smo bili za časa
Ceausescuja. Toda ali smo po-
stali s tem tudi odgovornejši?"
se sprašuje publicist iz Bukare-
šte Adrian Costea. S podobni-
mi, toda vseeno nekoliko manj
žgočimi problemi, se srečuje
tudi Bolgarija. Kljub vsej rev-
ščini, ki se poglablja tudi v tej
državi, je življenjska raven v
Bolgariji nekoliko višja kot v
Romuniji. Z demokratičnimi
svoboščinami pa je tudi tu za-
četela siva ekonomija, ki je ne-
kakšna predhodnica zasebne
pobude. Vendar se država prav
tako sooča s kroničnim pomanj-
kanjem dobrin za splošno po-
trošnjo. "Če vidiš vrsto čakajo-
čih pred prodajalno, se čimprej
tudi sam postavi v vrsto, če ho-
češ kaj kupiti, ne glede na ceno
in vrsto blaga v trgovini," sve-
tujejo prebivalci bolgarske pre-
stolnice.

Veliki brat in njegov mali balkanski zavez- nik

Socialisti, nekdanji komunisti,
največ zaslug za volilno zmago

pripisujejo dejstvu, da ponuja-
jo najboljši program gospodar-
ske obnove. Opozicija, zbrana
v Zvezi demokratičnih sil, to
seveda zanika in očita sociali-
stom, da je vse javne in drža-
vne institucije med predvolilno
kampanjo izkoristila v svoj
prid. Resnica bo najbrž neke
vmes.

Bolgarija je z zmago reformira-
nih komunistov velika izjema
med vsemi državami vzhodno-
evropske socialistične skupno-
sti. Bolgari so namreč prosto-
voljno sprejeli novo ideologijo,
ki jo je po drugi svetovni vojni
- zlepa ali zgrda - ponujala sov-
jetska Rdeča armada. Komuni-
sti so v Bolgariji odločno kro-
bili nacionalne interese in skrb-
no negovali nikoli pozabljen
občutek velikobolgarstva. Ide-
jo socializma so osramotili le
Todor Živkov in njegovi najož-
ji sodelavci, ki pa so jo njegovi
reformirani nasledniki - kot sa-
mo pravijo - očistili in ji dodali
nekateri socialdemokratske pr-
vine. Tu je najbrž treba iskati
poglavite razloge za preprič-
ljivo volilno zmago bolgarske
socialistične partije.

Kvadratura kroga makedonske manjši- ne

Bolgarija je izjema še v nečem.
Čeprav v državah nekdanjega
"realnega socializma" spošto-
vanje pravic narodnostnih
manjšin še v marsičem zaostaja
za mednarodnimi pravnimi in
moralnimi normami, pa se je z
demokratičnimi volitvami tudi
na tem področju marsikaj spre-
menilo. Madžarska narodno-
stna skupnost v Romuniji na
primer, je na volitvah smela
nastopiti kot samostojno giba-
nje. Po številu volilnih glasov
so se uvrstili takoj za zmagovi-
to stranko. Tudi bolgarski Tur-
ki so stopili na politično prizo-
rišče s svojo stranko. Edina iz-
jema v Bolgariji so Makedonci.
Zanimivo in hkrati tragično je,

da so socialisti samo glede tega
vprašanja soglašali z opozicijo
- Makedonci po njihovem
mnenju preprosto ne obstajajo.
Toda ti so vztrajnejši in bolj or-
ganizirani kot kdajkoli prej.
Ustanovili so lastno organiza-
cijo "Ilinden", ki se zavzema
za uveljavitev manjšinskih pr-
avic pirinskih Makedoncev. To
vprašanje, kot se zdi, dobiva
širše razsežnosti. Makedonski
problem postaja, poleg kosov-
skih travm, eno od najhujših
žarišč balkanskih nacionalnih
razprtij. Makedonci ne pri-
znava niti Grčija; Albanija na
zahodu jim krati manjšinske
pravice, s severa pritiskajo na
nje Srbi. Najbrž tudi zato naša
zvezna vlada, glede tega vpra-
šanja, nastopa vse preveč mla-
čno, prav tako sedanja republi-
ška vlada v Skopju. Zapleten
položaj otežuje še notranja raz-
cepčenost pirinskih Makedon-
cev. Veliko število teh prebival-
cev Bolgarije, zbranih okrog ta-
ko imenovane "Zveze make-
donskih kulturno prosvetnih
društev"; se namreč sama pri-
znava za Bolgare in jih zato se-
veda izdatno podpirajo uradne
oblasti v Sofiji.

Gorbačova ovirali stalinisti v Bukarešti in Sofiji

Ob proučevanju zadnjih proce-
sov v Bolgariji in v Romuniji
najbrž precej bodejo v oči tudi
okolščine, v katerih so bili iz-
vedeni dvorni ali državni uda-
ri.

"Presenečeni boste tudi z iz-
dom današnjega bolgarskega
plenuma. Počakajte malo, pa
boste videli, kaj se bo tam zgo-
dilo." Tako je govoril zbranim
novinarjem sovjetski tiskovni
predstavniki Genadij Gerasi-
mov tistega usodnega 10. no-
vembra, ko je "padel" Berlin-
ski zid. Zvečer so odstavili bol-
garskega državnega in partij-
skega šefa Todorja Živkova.

Vida Hrovat - Kočevar:

Vsak človek zasluži grob

Ob koncu vojne je bila mlada, komaj petnajst let ji je bilo.
A že je bila med mladinkami v Begunjah, ki so po vseh svojih
močeh pomagale partizanom. Če ne drugega, je na svoji cizi pe-
ljala kruh in mleko do prvih straž, da so ga potem odnesli bor-
cem globlje v gozd. Bila je med tistimi mladinci, ki so 26. aprila
1945 zakurili kres na Studorju, na visoki previsni skali za Begu-
njami. Nemci iz Poljč so ga videli in streljali nanj z minometom.
En bataljon Kokrškega odreda je bil takrat spodaj. Dali so jim
letake, da so jih raztrosili po Begunjah. Za 1. maja so naredili
proslavo na grobeh. Škribova Francka iz Dvorske vasi je skozi
vse Begunje prišla v Drago z zastavo v rokah. 4. maja pa so bile
Begunje osvobodjene. Najveličastnejši dogodek po štirih letih
strahu, trpljenja.

"Po cesti je ponosno korakal Kokrški odred, mladinci smo
jih veselo pozdravljali in jim pripenjale šopke prvega pomladan-
skega cvetja. Štavarjeva Ivanka je odhitela zvonit v cerkev, velika
zastava, ki se je v trenutku pojavila na vrhu zvonika, je oznanjala

svobodo. Še celo uro, ki je kazala čas, naravnano po nemško, so
kmalu premaknili. Zares je bil to naš čas. Ko so bila vrata grašči-
ne iz zaporov odklenjena, smo pohiteli do zapornikov. Paketi, ki
so še čakali pri Pintarju, so po štirih letih brez strahu prišli do za-
pornikov," je takrat v drobno knjižico Nad Kamnom sonce ne-
kdo zapisal Vidine besede.

Vsa leta je bila Vida med tistimi, ki so skrbeli za grobove v
Begunjah, za proslave, sama je pisala nagrobne govore umrlim
borcem, aktivistom, dolga leta je že tajnica krajevne organizacije
Zveze borcev. Vselej so se po vseh svojih močeh trudili, da so
bile proslave na primerni ravni, da je vselej sodelovala šola s kul-
turnim programom učencev, da je zapel domači pevski zbor,
morda je kdo prišel še v goste. Toda, če so si priznali ali ne, za
skromne begunjske razmere, za peščico nekdanjih borcev in akti-
vistov, ki so še ostali, je vse skupaj postalo veliko breme. Če niso
bili urejeni grobovi, so njih grdo gledali, če ni bil odprt muzej
prav tako. In ko me je zadnjič zaneslo in sem jih v komentarju
okrog nepravilne proslave ob 45-letnici osvoboditve Begunj
javno okarala, ji je prekipelo. Povsem upravičeno. Zadnja leta so
namreč borci Kokrškega odreda hoteli proslavo prav na dan os-
voboditve Begunj, 4. maja. Nekajkrat je uspela. Za zadnjo se pa
niti dokončno niso dogovorili; Begunjski so dokazovali, da petek
dopoldne ni primeren, da sredstev nimajo niti za redno pošiljan-
je vabil, kaj še za kaj drugega in na proslavo sploh niso več mi-
slili. Zanj so izvedeli šele iz jeseniškega radia in so si mislili:
kdor jo je napovedal, naj jo še izvede. Kdor bo pač mogel na
proslavo, bo šel. Potem pa to karanje v časopisu, da nalašč niso
hotel, ne borci, ne krajevna socialistična zveza, ne šola in da je
mogoče pripomogel še župnik s prižnice...

Bila je silno prizadeta. Koliko proslav je organizirala po Be-
gunjah, nekaj celo sama, vsaj tiste pri spomenikih v začetku Dra-
ge, kjer je padlo deset borcev, enajsti, njen bratranec Franc Hro-
vat pa se je čudežno rešil. Za vse proslave, kar jih je bilo kdaj v
Begunjah, je šola pripravila program. Tokrat pa otroci niso imeli
šole, tudi v petek ne, čeprav je drugod res že bila. In župnik! Takšnega
župnika še niso imeli. Ne le da je gospodaren in dober, živi s krajem.
Na vsako proslavo, na vsak koncert ali kakšno drugo kulturno prireditve
spomni s prižnice. Pravzaprav ne s prižnice, kar izpred oltarja, kajti
on ne hodi na prižnico, je vedno spodaj, med njimi... In če bi ne bil
tako njihov, bi tisti zvon, ki je ob koncu vojne tako hudo zvonil, da
je počil, prodal, pa bi dobil zanj veliko denarja za svoje cerkvene
potrebe, tako pa ga danes lahko vsak vidi tamle na graščinskem
dvorišču in spominja na oni 4. maj pred petinštridesetimi leti.

Kar se pa proslav tiče, so 26. aprila letos spet zakurili kres
na Studorju. Vsak je nekaj pripravil, Mojca, Jaka in Nejc so de-
klamirali, Finžgarjev Blaž je zaigral na harmoniko, skupaj so za-
peli... Ne, Begunjski nikoli ne bodo pozabili dogodkov iz vojne.
Le preveliko breme postaja za njih vse skupaj. Begunje bi morale
biti ne le gorenjske, temveč slovenske, saj je šla skozi vse Slo-
venije.

No, za nekaj pa je bilo le dobro, da sem napisala tisti čla-
nek. Sem vsaj bolj spoznala razmere v Begunjah in spoznala
sem to čudovito ženo, Vido Hrovat - Kočevar, ki si želi le to, da
bi bili ljudje med seboj prijatelji, da bi na svetu ne bilo krivic.
Danes nanovo spoznava slovensko zgodovino. Mešani občutki jo
prevevajo, kot vsakega zavednega Slovenca. Tudi ona ni vedela
za poboje po vojni. Ne bi smeli narediti tako, kot so. A kaj, ko je
vojna tako grda reč. Zgodovinarji naj objektivno prikažejo do-
godke, čim prej, kajti oni, ki so vojno doživljali, jih bodo še znali
razložiti. Danes že imajo svoje pomisleke za nazaj in ugotavljajo,
da skoraj nobena resnica ni več resnica. Naj bo sprava, v nedeljo
se je bo morda udeležila tudi ona. Morda bodo prizadeti odpus-
titi, pozabili pa zagotovo ne. Prav pa je, da vsak človek dobi
svoj grob, naj je umrl tako ali tako. Rojen je bil z dobrim name-
nom, da bo dober človek, razmere pa so enega zapeljale na to,
druga na drugo pot. Družbi, ki jo pač imaš, pripadaš. Tudi ti-
stih petnajst Vlasovcev v rumenih uniformah, ki jih je doletela
smrt v Begunjah, naj dobi svoje grobišče, vsi, ki ležijo v kamnolo-
mu v Dragi, v Krpinu in za Aurom. Vsak je bil človek, okoliščine
so ga naredile slabega. Človek mora znati odpustiti. Po smrti
smo pa vendar vsi enaki. ● D. Dolenc

Pritipal sem se do izbe v prvem
nadstropju. Sedel je na poste-
lji, v popolni Adamovi obleki.
V vsega naokrog so bili razmeta-
ni časopisi, med njimi tudi
knjige. Zgovorno bivališče sa-
motarja, kamor očitno že dolgo
ni stopila ženska noga.

— Pa saj nisi ti... včasih te je
bilo nekaj več skupaj...

Kakšen spomin! Kot takrat
pred davnimi leti, ko sva po ce-
le dneve in prenekatere noči
obnavljala njegova prehojena
stranpota. Datume, kraje, ime-
na, celo kakšno je bilo vreme
nekega določenega dne, se je
spominjal, kot bi pripovedoval
o dogodivščinah iz prejšnjega
dne.

Pogled mi je obstal na kupu
knjig. Do knjige je gojil vedno
posebno ljubezen. Na svojih
stoterih pohodih je s seboj sko-
raj po pravilo odnašal tudi
knjige.

— Kaj bereš, Tone?

— Nič posebnega, kar mi pride
v roke.

In kot da bi se nazadnje po-
menkovala pred dnevi, je začel
pripovedovati. Po debeli uri in
čez, mu nisem uspel vskočiti v
besedo in povedati, da sem ga
bil obiskal le takole mimogre-
de, da pa bi lahko njegovo
zgodbo nadaljevala tam, kjer
sva jo morala končati pred de-
setletjema.

— Saj res, zakaj pa si zaključil
pisanje okrog dogodkov pred
začetkom druge svetovne voj-
ne?

— To je dolga zgodba...

— Dobršen del življenja sem
preživel po zaporih, ampak kaj
takega, ko so me po vojni v kle-
tnih prostorih Beethovne v
Ljubljani mlatili, da je kri bri-
zgala naokrog po stenah, nisem

doživel nikjer... Pri moji duši,
tisti policijski vajenec, ki je
pozneje postal menda nekak-
šen šef, je bil pa »gajsten«...

Tone Hace, kljub odmaknjenosti
od zaporniških časov, ni
preživljal spokojne jeseni. Še
vedno je držalo tisto, ko je nje-
ga dni večkrat ponavljal:

— Noč za nočjo prihaja zvesta
spremljevalka temne preteklosti,
kot težka mora. Sanjam, da
me preganjajo... begam in stre-
ljam... Usodi ne morem uteči;
vklenjen sem in okovan s težki-
mi verigami. Sodijo me na dos-
mrtno ječo... V sanjah se mi
prikazuje lakota... iščem skorjo
kruha in jo glodam...

Za Toneta Haceta, tolovaja in
razbojnika sem slišal, ko so me
še kot kratkohlavnika strašili:

— Če ne boš priden, bo prišel
Hace!

Od tlej se je v otroško dušo na-
selil skrivnostni mož, ki ustra-
huje vso deželo.

Pa je prišla vojna in z njo nič-
koliko strahot, ki so zasenčile
strašnega Haceta.

V petdesetih letih sem po na-
ključju slišal, da zloglasni
predvojni tolovaj še živi. V ča-
sih, ko uradno v naši deželi ni
bilo kriminala, o Tonetu Hacu-
tu, ki si je bil tudi po vojni
»prislužil« novih dvajset let za-
pora, ni bilo moč prebrati niti
vrstice. Kljub temu sem hotel,
ne vem zakaj, tega strašnega
moža iz otroških blodenj spo-
znati.

Študentje prava, ki so stazirali
v mariborskih zaporih, so mi
pozneje pripovedovali, da so
srečevali zanimivega in duhovi-
tega kaznjence, ki je bil kuhar
v ondornih zaporih.

Vsi poskusi, da bi dobil dovo-
lilnico za »službeni obisk« v
zaporih so bili jalovi.

In lepega dne mi je prijatelj iz
Loža povedal za kuharja v
obratu družbene prehrane tam-
kajšnje tovarne, ki da ni nihče
drug, kot sam Tone Hace, ne-
kdanji tolovaj in razbojnik ter
zraven pristavil, da je dober in
pošten delavec.

Torej Tone Hace, strah in tre-
pet nekdanjih časov. Mož, ki
so mu v 40. letih tega stoletja
prisodili krono nad slovenski-
mi tolovaji.

Preganjane z vsemi naslovi iz
kriminalističnega slovarja. Ob-
sojenec na tri dosmrtne ječe in
povrhu še na 196 let zavora!

Tone Hace, v čigar spreobrne-
tev ne bi njega dni staval nihče
niti počenega groša, je napravil
črto pod obračun svojega ži-
vljenja:

Ne trdo življenje kriminalca,
ne verige in udarci policijskih
gumijevk in pučkinih kopit; ni-
ti izrečene kazni - nič mu ni šlo
do živega. Niso ga mogli spa-
metovati. In vendar! Kdo bi
vedel, kaj se je v človeku spre-
menilo. V dosjejih domače in
bržkone tudi svetovne krimino-
logije zlepa ne bi našli takega
primerja.

— Tone, bi hotel pripovedovati
o sebi, o svojem početju?

Tako sem ga vprašal po krat-
kem pomenku ob prvem sreča-
nju in brez pomisleka je odvr-
nil:

— Hja! Ampak za to boš pla-
čal. Prebral sem veliko knjig in
časopisov, pa vem, da zunaj v
svetu za take izpovedi dobro
plačajo.

Tone je bil odločen. Za nič na
svetu ga ne bi pregovorili, če
ne bi bilo po njegovem. Kaj-
pak, imel je družino, kuharska
plača pa ni bila kdove kako ve-
lika.

— Tudi pošteno življenje je
težko, je povzel in pristavil:

Odmeri

Stanislavu Klepu

in uredništvu Gorenjskega glasa

Kranjski odvetnik Stanislav Klep nas neprestano preseneča. In to ne popisno žaljivo. Ni zadovoljen z izjavami nekaterih ljubljanskih univerzitetnih profesorjev, lotil se je uvažanja »inovacije« v mednarodno in domače pravo in še marsikaj, vrh pa je dosegel v svojem modrovanju v Gorenjskem glasu z dne 6. julija v objavljenem govoru za javnost z naslovom »Narodno izdajstvo je nekaj izmišljenega«. Dokazali smo, da smo za spravo, toda tako, ki to ime zasluži. Zdar pa je odvetnik Klep naklepal že toliko »juridično« novega, da bi moral s tem in takim že sedeti v sami Univerzi, najmanj kot profesor »novih« znanosti in če ga vodstvo Univerze ne bo v tem smislu brez odloga angažiralo, se bo na pravem področju zgodila velika škoda. Tam in samo tam je njegovo mesto, vendar preden bo tam začel sproščati svoje bogate pravne registre, naj najprej odgovori samo na nekaj vprašanj, predvsem seveda, kaj je pravzaprav narodno izdajstvo, saj smo od njegovi teoriji pravzaprav edina srečna dežela, ki si ga je le izmisliš. Nič zato, če je zaradi tega izdajstva tekla kri, nič zato, če so zaradi njega tisoči med vojno izgubili življenje, nič zato, če so bili ljudje med vojno razklani do smrtnega sovraštva in nič zato, če se to vleče vse do današnjih dni!

Torej!

Kako se že imenuje dejanje, če neki narodni voditelj, recimo, da je bil to ban dr. Marko Natlačen, brž po okupaciji, toda tedaj, ko je Osvobodilna fronta slovenskega naroda že pripravljala upor in k temu vabila vse poštene Slovence, ponižno pripognjen in s spoštovanjem in srcu pohiti sporočiti Duceju, Kralju in Cesarju (vse z veliko začetnico) Italije naj spoštljivejšo vdanost in vso našo zahvalo za zasedbo slovenskega ozemlja po italijanskih silah (Slovenec, 6. maja 1941), ali kaj je to, ko je podobno dejanje v imenu vse duhovščine storil škof dr. Gregorij Rožman?

Kako je treba razumeti besede, ki jih je v pogovoru s škofom Rožmanom konec oktobra ali v začetku novembra 1942 na škofov očitek: »Pričakoval sem, da boste s pomočjo MVAC (Milizia volontaria anticomunista) vendarle postavili popolno varnost v pokrajini,« izrekel italijanski general Ruggero, ko je dejal: »Povedal vam bom odkrito, kaj jaz mislim o MVAC. Nisem Slovenec, a tako gledam na Slovence in njihov boj: MVAC nam Italijanom mnogo pomaga, a med vami Slovenci ustvarja takšno sovraštvo, da ga petdeset let ne boste mogli odpraviti.«

Vir: Lastnoročna zabeležka dr. G. Rožmana njunega razgovora v prostorih škofije

Kako bi imenovali vsebino tajne spomenice, ki jo je škof Rožman poslal italijanskemu generalu Mariu Robertiju, poveljujočemu generalu XI. armadnega zbora, v kateri med drugim piše: »Dovolite ustanoviti... oborožene varnostne straže pod slovenskim poveljstvom... morali bi nas pooblastiti na ustanovitve v določnem smislu tajne policijske enote, ki bi štela 500 moč (za Ljubljano), oboroženih z revolverji. Zanesljivo lahko zagotovimo, da bodo nevarni elementi v šestih tednih odkriti, prijeti in izročeni oblastem.«

Se mar to imenuje zgolj protikomunistično delovanje, ki z narodnim izdajstvom nima nič opraviti?

Kako je razumeti izjavo resničnega ustanovitelja slovenskega domobranstva gauleiterja dr. Ferdinanda Reinerja, ki je dejal: »Domobranstvo in podobne oddelke sem dal ustanoviti kot redarstvene čete... podrejene prvemu ali policijskemu vodji SS.«

Ta vodja je bil krvavi SS general Ervin Rössner!

Kako bi razložili izjavo tega krvavega SS generala Rössnerja, ki je v času kapitulacije Italije septembra 1943 opisoval nastajanje domobranstva takole: »Temeljito zamisel za formiranje domobranstva je pravzaprav iznesel kaplan Križman, ki je prišel k meni. V tej zadevi je bil pri meni tudi dr. Šmajd... Predlagala sta, da bi vse belogardistične enote... združile v enako celoto, ki bi se skupaj z našimi četami bojevale proti partizanom... mi naj bi jim dali orožje, strelivo in druge stvari...«, kar so potem tudi delali. Dokazov ne manjka! Ali so to tudi le ideološke, protikomunistične akcije?

Če se omejimo na našo gorenjsko pokrajino, vas vprašujemo, kako naši javnosti lahko razložite, kako razumete besede Janeza Brodarja, vodilnega človeka slovenskega domobranstva, ki jih je med drugim izrekel na ustanovni seji septembra 1944 v Kranju, ko je dejal: »...Skupaj z Nemci, ki nameravajo izvajati obsežnejše očistevalne operacije, bi napadali partizane...«, kar je počel, kljub temu da jih v tistem času že dr. Alojz Kuhar iz Londona po radiu rotil, naj gredo po najkrajši poti v OF.

Kako bi v vaše »ideološke« okvire spravili ugotovitve načelnika Centra Gorenjskega domobranstva poročnika Slavka Kreka, ministrskega nečaka in predstavnika SLS na Gorenjskem, ko je razlagal, »da so bili gorenjski domobranci samo pomožni organi nemške policije«?

Kako se imenujejo oddelki, ki jih je tudi na Gorenjskem ustanovil gauleiter Rainer, kar je 3. decembra 1944 razložil v Celovcu? Kako tolmačite dejstvo, da se je gorenjsko domobranstvo uradno imenovalo »Oberkreiner Selbstschutz«, poveljevanje pa je pripadalo policistom in gestapovcem, ti pa so bili: SS-Obersturmbannführer Alois Pösterer, SS-Oberscharführer Erich Dichtl in SS-Obersturmführer Rudolf Messner in šele za njimi voditelji gorenjskega domobranstva?

Kako torej in še kako? Kaj pa bi rekli na opozorilne besede dr. Izidorja Cankarja, škofovega prijatelja, velikega Slovenca, diplomata, znanstvenika in duhovnika, ki je škofu Rožmanu 19. avgusta 1944 pisal tudi: »...Slovensko domobranstvo je narodova in cerkvena škoda... Kako more slovenski človek prostovoljno prisesti zvestobo Hitlerju, ki je vse zastavil, da iztržbi nas in uniči krščansko kulturo... Partizanstvo ni komunizem... ono že daleč presega ozki strankarski okvir...«

Ali kaj šele poročate na ugotovitve samega predsednika republiške skupščine dr. Franceta Bučarja, ki je v svoji knjigi »Usodne odločitve« zapisal tudi: »Domobranstvo je po svojem izvoru kvizlinška organizacija, ki so jo v bistvu ustanovili Nemci... Moralno-pravno je bilo domobranstvo od vsega začetka diskvalificirano. Objektivno so prispevali k ohranjanju nemške vojaške moči... Nacizem in z njim domobranstvo je ves svet ožigosel kot zločinsko gibanje. Vojaškemu porazu je namreč sledil še Nürnberg...«

Mar vas je treba še kaj vprašati? Morda o čem iz nastopov generala Rupnika in vrste drugih, a bodi dovolj? Pač, res je, ne moremo mimo še enega vprašanja, kajti sicer res ne bi bilo vredno reagirati na trditve, ki so zunaj vsega zgodovinskega, iracionalnega in poštenega. Gre namreč za tisto Klepovo neprestano ponavljanje, da je član skupine nekdanjih borcev NOV, kulturnih, zgodovinskih in drugih delavcev. Naj nam pove, kdo so vsi ti, kdo jih je izvolil, pooblastil, imenoval ali vsaj prosil, da vnašajo med ljudi toliko nemira? Demokracija menda vendar ni tako raztegljiva, da bi se nekaj ljudi, ki jim nekaj ne ustreza, postavljali na čelo drugim kar sami? Ali pač? Torej z imeni na dan in tako naprej!

In še tole!

Veliko in pogosto še preveč in spekulativno se govori in piše o spravi. Zdar je simbolično dosežena, saj smo vendar dočakali Kočevski Rog, 8. julija. Toda vse Klepovo in nastopajočih nekaterih drugih poraja popolnoma drugačne učinke od tistih, kakršne želi doseči pravno gibanje. Vsekakor nasprotne, kar v bistvu utemeljeno vznemirja ne le nas borce NOV, temveč večino dobrosrdečnih, poštenih, verujočih in neverujočih, delovnih in izobraženih ljudi, ki hočejo delati in utirjati mirno prihodnost. Uredništvu Gorenjskega glasa se čudimo, da priobčuje take in podobne članke, ki prav gotovo niso v skladu s programskimi usmeritvami časopisa, ki naj bi postal dnevnik in našel pot v vsako gorenjsko hišo.

Prav to zadnje je tudi osnovni razlog, zaradi katerega smo se oglašili.

Na Gorenjskem, dne 10. julija 1990
Medobčinski svet ZZB NOV za Gorenjsko

D. DOLENC

Ob 22. juliju, dnevu vstaje slovenskega naroda

Tine Zaletel - Tilen:

Zgodovinske resnice je treba priznati

V nedeljo bo minilo devetinštirideset let od dne, ko je bil med Šmartnim in Tacnom pod Šmarno goro sprožen prvi partizanski strel. Borci Rašiške čete so ga namerili na koman-dirja orožniške postaje v Sentvidu, ki je po okupaciji takoj stopil v nemško službo. Nemcem predal spisek osumljenih, sodeloval pri aretacijah, zaslišanjih. Že pred tem, junija 1941, je padlo nekaj partizanskih strel, toda ta pod Šmarno goro je bil prvi po odločitvi Glavnega poveljstva partizanskih čet Slovenije, da je na slovenskem ozemlju razglašena oborožena vstaja, čeprav je mogoče šteti pod vstajo tudi vse predpriprave, kot ustanovitev OF in podobno. Slovenska skupščina je po vojni določila prav ta dan za dan vstaje na Slovenskem, podobno, kot so svoje dneve vstaje obeležile druge jugoslovanske republike. Borec Rašiške čete je bil v tistih prvih mesecih vojne tudi Tine Zaletel - Tilen, prvoborec, ki danes živi v Stražišču in prav letos praznuje 50 let članstva v komunistični partiji. Poleg Rusinje Ane Pavlinove je Tine komunist z najdaljšim stažem v kranjski občini. Kljub vsemu vztraja v svoji organizaciji, kajti tej in samo tej se je zapisal, ko mu še ni bilo osemnajst let in je za njegov sprejem moral dati pristaneck CK Slovenije. Prav je, da on, ki je bil med prvimi slovenskimi partizani, ki so štiri leta nosili vso težo narodnoosvobodilnega boja, spregovori o današnjem trenutku, ko borci ob vsem, kar se zgrinja nanje, doživljajo prave travme, se čutijo izdane, odrinjene, izigrane. Borci danes niso več mladi, betežni so, bolni in od vseh krivic prežaljeni, nimajo moči, da bi se še enkrat vrgli v boj. Kajti eno je odkrit boj, ko veš, kdo je tvoj sovražnik, drugo pa je politični, podtalni, največkrat umazani, kot so danes številna podtikanja. Najbolj pa jih seveda boli, da so jih umazali prav njihovi voditelji. Zato prazniki, kot je dan borca, dan vstaje in podobni niso več prazniki, kot so bili nekoč. Jih bodo sploh lahko še kdaj praznovali? Morda jih bodo vse skupaj zreducirali na enega samega. Danes govorijo, da bi ostal le še 27. april, dan ustanovitve OF, ki pa naj bi se imenoval dan suverenosti slovenskega naroda. Ali se bodo izmislili čisto nekaj tretjega?

»Nič nimam proti, da ostane kot dan suverenosti slovenskega naroda 27. april. Po moje ga dan ustanovitve OF še bolj zasluži, kot dan vstaje. Predpriprave so bile bolj pomembne, kot prvi strel. S tem niti ne povečujemo niti ne zmanjšujemo njegovega zgodovinskega pomena. Bolj pomembna je naša predstavitev v svet.

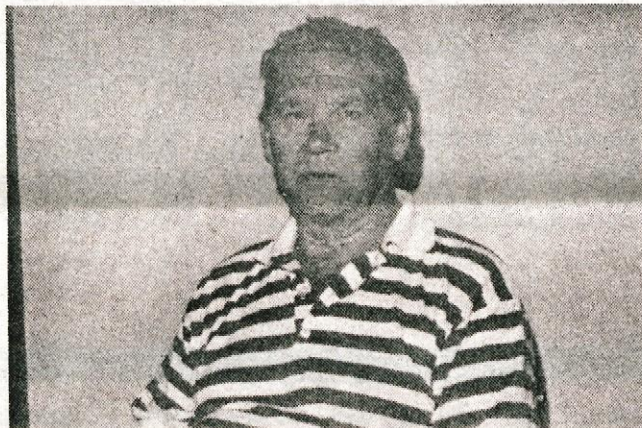
Se pa ne strinjam z ukinjanjem borčevskih praznikov zgolj zato, da se razvrednoti pomen narodnoosvobodilnega boja. Drugo leto bo 50 let od začetka našega boja in jaz mislim, da je narodnoosvobodilni boj v sklopu protifašistične koalicije in boja vseh evropskih narodov za osvoboditev izpod nemškega okupatorja zadosten dokaz, da smo bili na prvi poti in slovenski narod je lahko ponosen na svoj prispevek k osvoboditvi. Madeži, ki so potem oblatili naš boj, tega ne morejo razvrednotiti.

Kar pa se suverenosti tiče, bi morali upoštevati, da ni bil boj za neodvisnost slovenskega naroda le boj 1941-1945. Slovenski narod se je za svojo suverenost boril že s Tolminkimi punji, Trubarjem, z uporom v Judenburgu, z Maistrovim bojem za severno mejo, osvoboditvijo Maribora, pa tudi z najnovejšimi dogajanjmi, kot je opuščanje enopartijskega sistema.

»Kakšen pa je vaš pogled na spravo?«

»Gonja, v katero se zdaj vse skupaj spreminja, gotovo ne vodi v spravo slovenskega naroda. Nasprotno. Zdar je razdva. Obsojam po vojni storjene zločine, ki so nas partizane, ki smo se z dušo in srcem borili za svobodo, za boljše človeško družbo, umazali. To nečloveško ravnanje z domobranci je največji madež vrglo prav na nas, na naše žrtve, na naš boj. Umazano je vse.

Ni pa mogoče istovetiti boja za izgon okupatorja z udeležbo na strani okupatorja, ne glede na to, kakšna je bila ideološka odločitev posameznika. Boj proti fašizmu in nacizmu je bil svetovni proces in prekrejevanje zgodovine v drugo smer ne bo dalo sadov. V določeni meri se lahko zavaja ljudi, a te trditve, da smo se oboji borili za domovino, so že vnaprej obsojene na poraz.

Sprava? V preteklih desetletjih smo se ljudje v glavnem med seboj pomirili, »spravili«, če že hočete. V dnevnem življenju ni več prihajalo do medsebojnih konfliktov, ne med nekdanjimi partizani in belimi ali domobranci, sploh pa ne med novimi mladimi rodovi. Ščuvanje na obnavljanje ideološkega boja pod kakršnim koli plaščem je uperjeno zoper slovenski narod in zoper mlade ljudi. Jaz imam dva sinova, hčer, pet vnukov, oni so že zdavnaj spravljeni. Vznemirja pa jih ščuvanje. Samo dejanje sprave v Kočevskem Rogu, mislim, da je korak naprej, vsaj daje osnovo za to, da se usmeri ljudi v svojo prihodnost, v svoj jutri, seveda pa bo življenje pokazalo, koliko iskrenosti je bilo v tem dejanju.

»Borci so hudo razočarani nad novo vlado, nad njenim obnašanjem, ki je vse prej kot demokracijsko, čeprav imajo demokracije vsi polna usta. Sprašujejo se, čemu opravičevanja za dejanja v drugi svetovni vojni zunaj naših meja. Te geste še najmanj razumejo koroški Slovenci v Avstriji.«

»Čeprav je odločno treba obsoditi pomore po osvoboditvi pri nas, pa seveda borci ne moremo odobravati korakov, s katerimi se skuša naša nova vlada opravičevati drugim državam in njihovim državljanom. Kdo pa se opravičuje v Evropi, v svetu? Amerikanci so v eni noči razrušili ves Dresden, v nekaj sekundah z atomskimi bombami pomorili nadstotisoč ljudi, pa se niso nikomur opravičili. V Sloveniji, izrazito pa na Gorenjskem, so vsa vodilna policijska, gestapovska mesta zasedali Avstrijci. Najprej bi se nam morala Avstrija opravičiti. S takimi po-

rakov slovenskega naroda k neodvisnosti. Tako kot ustavni amandmaji, kot napoved nove ustave, kot odhod slovenskih delegatov s 14. kongresa ZKJ. Dokončno obliko in vsebino, kaj bo predstavljala in pomenila, kako si bomo predstavljali to neodvisnost, kakšno bo sodelovanje z drugimi jugoslovanskimi in evropskimi narodi, bo pa pokazala ustava. Upam, da bo o ustavi odločal slovenski narod na referendumu.

»Borci so hudo užaljeni zaradi klevet, ki letijo nanje z vseh strani.«

»Odločno odklanjam izrabljanje storjenih zgodovinskih napak in krivic za dnevni politični boj, pa naj bo za kogarkoli korist. To so preresne stvari, da bi služile za poračunavanje medstrankarskih bojev. O nekaterih zgodovinskih dejstvih bi se po mojem mnenju po bolj eksaktnih raziskavah zgodovinarjev in strokovnjakov drugih vej znanosti moral izreči slovenski narod na referendumu. V nasprotnem primeru bodo pristranska prikazovanja prilagojena dnevnim strankarskim koristim ponovno razdvajala slovenski narod. Prav to pa bi bilo v sedanjem trenutku najmanj zaželeno.

»Ampak ta mali slovenski narod se danes že čuti razdvojen. Borci se sprašujejo, kako da tako medlo reagira na vse skupaj republiški odbor zveze Slovenije.

»Borčevska skupščina je v letošnjem letu naredila pomemben premik v smeri prizadevanj za stanovske, socialne in druge koristi članov zveze borcev. Že dalj časa pa menim, da je bila politika ZB NOB preveč podrejena vladajočim političnim strukturam. Zveza borcev se mora posvetiti tudi obrambi svojih vrst, reči svoje pri širjenju zgodovinskih laži, pa tudi priznavati napake, če so bile res storjene. Je že tako, da plačujejo tisti, ki ostanejo živi.

Vendar zamerim, da se borčevska organizacija, ko pride do konkretnega blatenja, ne spopade z njimi, saj ima vse možnosti. V svojih vrstah ima pravnike, zgodovinarje, pisce. S tehtnimi argumenti je treba nastopiti. Tako pa vlada med nami moralna potlačenost, ta odkritja so nas moralno prizadela in trajalo bo, da se nam bo povrnila potrebna samoza-vest.

»Postali ste nadstrankarski.«

»Že, toda svoja mnenja v politiki bomo pa še povedali. Prav je, se spravimo tudi k svojim stanovskim, veteranskim, socialnim problemom. Za zvezni borčevski kongres pa se mi zdi prav, da se ga nismo udeležili. Zakaj ne bi smela biti pluralna mišljenja tudi v zvezi borcev? Saj že dolgo so!

»Od vas vendarle pričakujejo, da se boste spravili.«

»Živi udeleženci ne moremo biti spravljani. Ali bomo zdaj lagali? Nujna je pomiritev s stanjem, kakršno je in ne obremenjevali mladih s tem. Zgodovinske resnice je treba priznati, take ali drugačne. Prav je povedal zadnjič general Novljan: Sprave v zgodovini niso ni, je le med živimi ljudmi. V zgodovinskem dejstvu pa ni mogoča nobena sprava. Nihče ne bo zato oživel. Mrtvi so med sabo enaki.

»Danes je vse, kar ste izbrili, storili, negativno, nič.«

»Naš razvoj po vojni ima tudi pozitivne stvari. Ogromno pozitivnega. Kdor to zanika, sam sebi škoduje. Samo okrog sebe naj pogleda, kaj vse smo po vojni zgradili, kaj vse smo ustvarili, koliko delovnih mest odprli, kakšno socialno varnost smo uživali. Govoriti, da ni nič narejenega, je neumnost. Saj ljudje niso tako neumni, da bi ne videli. Gospodarska kriza pa ni le pri nas, je po vsem svetu. V nekaj letih se bo videlo, koliko bo pod novo vlado narejenega. Nihče se ne bo mogel dolgo, zgovarjati na preteklost.

Razmere v slovenski živilnoredi

Cenovno razmerje med mlekom in mesom najslabše v zadnjih petih letih

Trgovina je ob koncu minulega leta ali že prej še povečala marže za nekatere vrste mleka, mesa in za izdelke in s tem še zmanjšala konkurenčnost domačega blaga. V kmetijskem ministrstvu pravijo, da so marže pri nekaterih izdelkih absolutno previsoke...

Slovenska živilnoreda je spet v težavnem položaju. Nenadzorovani in neomejeni uvoz mleka, mesa, mlečnih in mesnih izdelkov, ki so cenejši od domačih tudi zato, ker gre za presežke, v katere so države-izvoznice vložile precej državnega denarja (subvencij), grozi, da bo spodnesel tla domači živilnoredi. Zvezna vlada je sicer uvedla posebne carinske dajatve, vendar so po mnenju slovenskega kmetijskega ministrstva prenizke, ker izhajajo iz zaščitnih cen kmetijskih pridelkov in ne iz dejanskih odkupnih cen in realnih stroškov. Seveda za vse težave ne gre kriviti uvoza, problemi (in odvečni stroški) so tudi v domačem kmetijstvu in predelovalni industriji, nekaj pa k slabi prodaji domačega mleka, mesa in izdelkov prispeva tudi trgovina, ki je za nekatere izdelke že tako precej visoke marže ob koncu minulega leta ali že prej še povečala.

Podatki kažejo, da je živilnoreda v Sloveniji glavna kmetijska dejavnost in da vrednostno predstavlja več kot polovico kmetijske pridelave. Osnovna goveja čreda je večinoma (85-odstotno) v zasebni lasti. Stalež krav in tudi skupno število vsega goveda se zadnja leta zmanjšuje (to dokazujejo tudi podatki o osemenitvah), prav tako število kmetij, ki oddajajo manjše količine mleka, povečuje pa se delež tistih, ki redijo več kot deset krav in oddajo na leto več kot 50 tisoč litrov mleka. Na uspešnejših kmetijah namolzejo na leto povprečno tudi po 6000 litrov mleka na kravo.

Slovenija uvozila 40 milijonov litrov mleka

Odkupna cena mleka se določa po lani sprejetem zakonu, osnova za izračun pa je modelna kalkulacija, ki jo Kmetijski inštitut Slovenije pripravi vsak mesec na podlagi podatkov s kmetij (z enajstimi kravami), ki po učinkovitosti ne zaostajajo za avstrijskimi. Čeprav republika zagotavlja za nadomestila in za premije precejšnja sredstva (junija so znašala več kot četrtno končne odkupne cene), mlekarnam ne uspe pridelati mleka po cenah, ki bi bile konkurenčne uvoženim in od strani držav-izvoznice močno subvencioniranim izdelkom. Zvezni sekretariat za kmetijstvo je od februarja do maja letos izdal slovenskim uvoznikom dovoljenja za uvoz 15,8 milijona litrov mleka, 750 ton mleka v prahu, 500 tisoč litrov kondenziranega mleka, 100 ton masla, 1673 ton sirov in 300 ton jogurtov. Če celotni uvoz preračunamo v litre mleka, dobimo število 40 milijonov litrov, ki je ob domačem odkupu 151 milijonov litrov povzročila zasičenost trga in kopičenje zaloga mleka v prahu in mlečnih izdelkih ter zmanjšala možnosti za prodajo v druge republike. Med uvozniki prevladujejo predelovalne organizacije in trgovski sistemi, ki imajo pod svojim okriljem tudi mlekarstvo ali mesno predelovalno industrijo.

Ob tem, da je odkupna cena mleka dokaj zadovoljiva, saj na povprečnih kmetijah v glavnem pokriva stroške prireje, pa je vse večji problem odkupna cena prašičjega in govejega mesa. Razmerje med mlekom in mesom (mladega pitanelega goveda) je povsem porušeno in je letos doseglo najnižjo raven v zadnjih petih letih. V razvitih živilnoredskih državah je to razmerje 1 : 6-7, pri nas pa se zadnje mesece samo slabša in je zdaj že 1 : 4. Podobno je pri prašičjem mesu: v razvitih deželah je razmerje med odkupnimi cenama mladega pitanelega goveda in prašiča 1 : 0,8, pri nas pa je bilo junija 1 : 1,08.

Bakteriološka slika mleka presenetila kmete iz Hraš in Studenč

Komu so bakterije ušle z vajeti

Hraše pri Lescah, 17. julija - Ko so kmetje iz Hraš in iz Studenč zvedeli za rezultate junijskega bakteriološkega pregleda mleka, so začeli dvomiti v to, ali so bili vzorci mleka pravilno odvzeti in shranjeni, pravočasno oddani v laboratorij živilnoredsko-veterinarskega zavoda Gorenjske, nepristransko analizirani... Sestanek, ki so ga v tork sklicali kmetje in na katerega so povabili tudi predstavnike radovljiške temeljne organizacije kooperantov in živilnoredsko-veterinarskega zavoda, ni dal odgovora, kdo naj bi bil kriv za nenavado slabe rezultate pregledanih vzorcev mleka - kmetje sami, zadržni kontrolor, laboratorijska služba ali kdo drug. Ker je vsake stran izključevala krivdo in možnost napake ali malomarnosti, je ostalo le pri uganjanih, domnevah in sumničenjih; edino, kar ni domneva, ampak dejstvo, je to, da so bili "kaznovani" kmetje, ki so prejeli za mleko le polovično plačilo, in sicer ne glede na to, ali so bili za porazne rezultate krivi sami ali ne.

Za kaj pravzaprav gre? Kmetje iz Hraš in Studenč so v petek, 25. junija, zvečer tako kot vsak dan oddali mleko v zbiralnico v Hrašah, združni kontrolor pa je tega dne, tako kot je tudi običajno (najmanj enkrat na mesec), vzel vzorce mleka, ki so jih dan kasneje po ustaljeni metodi pregledal v kranjskem živilnoredsko-veterinarskem zavodu. Ko so kmetje zvedeli za rezultate analize, so bili nemalo presenečeni. Ponavadi sta le dva ali trije imeli bakteriološko oporečno mleko, večina pa mleko prvega in drugega kakovostnega razreda (do 700 tisoč bakterij v mililitru); tokrat pa naj bi prav vsi, od prvega do zadnjega, imeli v mililitru več

kot milijon bakterij - najmanj 1,2 milijona in največ 25,6 milijona. Le nekaj kmetov je dobilo mleko plačano po osnovni ceni, pri ostalih pa so bili odbitki zaradi bakteriološke oporečnosti in več kot triodstotnega deleža vode v skupnem vzorcu domala polovični. Kmetijca, ki je oddala junija 4900 litrov mleka, je, na primer, povedala, da je dobila za liter mleka le poldrugi dinar. Čeprav se kakovost mleka prek poletja ponavadi nekoliko poslabša, pa se kmetom iz Hraš in iz Studenč le zdi, da nekaj ni bilo v redu. Največ namigovanj, ne pa tudi trdnih dokazov, je bilo na torkovem pogovoru o tem, da se je z vzorci mleka "nekaj dogajalo" na poti od zbiralnice do zavodskega laboratorija. Rafko Kadunc iz živilnoredsko-veterinarskega zavoda Gorenjske je odločno zanikal kakršnokoli možnost, da bi vzorce namerno ali nenamerno "popačili" v laboratoriju in da so v njem analizirali le tisto, kar so dobili. Marjana Nadižar, pospeševalka iz temeljne organizacije kooperantov Radovljica, je dejala, da so pri mlečnih kontrolorjih imeli kadrovske težave, da pa je združni delavec, ki je vzel vzorce mleka v Hraški zbiralnici, strokovno usposobljen in tudi dovolj izkušen. Kmet Franc Anderle iz Hraš je pripomnil, da v vseh letih, odkar je zbiralnica v vasi, ne pomni, da bi bilo mleko kdaj

tako slabo in da ga ob vsem tem še najbolj skrbi, da jim v kranjski Mlekarni ne bi nekega dne preprosto rekli: vašega mleka ne odkupujemo več, ker je preveč umazano. Ob vseh neprijetnih vprašanjih, ki so jih kmetje zastavljali predstavnikom zadruga in zavoda, se je tudi druga stran spraševala: kako to, da je bilo mleko, ki ga je isti mlečni kontrolor vzel ob domala istem času v zbiralnici v Dvorski vasi, kakovostno; je morda mlečni kontrolor pripravil presenečenje, ko je junija vzel vzorce mleka zvečer, medtem ko jih je ponavadi zjutraj... Vprašanja so, kot še številna druga ostala brez odgovorov. ● C. Zaplotnik

V republiškem kmetijskem ministrstvu poudarjajo: "Če ne bomo uspeli zaščititi domače živilnoreda, nam grozi poseg v matično osnovno čredo, s tem pa tudi velik problem z opuščeni kmetijami, lastno preskrbo s hrano ter opuščanje predvsem hribovskega kmetijstva, ki je dohodkovno manj ugodno kot ravninsko."

Kakšna so bila v zadnjih šestih letih razmerja med odkupnimi cenama mleka in mladega pitanelega goveda (MPG) ter med govedom in prašiči?

leto	MPG/mleko	MPG/prašiči
1985	1:5,6	1:0,85
1986	1:5,7	1:0,98
1987	1:6,5	1:0,85
1988	1:5,4	1:0,73
1989	1:5,9	1:0,90
1990	1:3,75—4,21	1:1,08

V Sloveniji ugotavljajo, da je intervencijski uvoz mleka, mesa in njihovih izdelkov ob neizkoriščenosti domačih proizvodnih zmogljivosti in kopičenju velikih zalog nesmiseln. Če pa zvezna vlada že dovoljuje uvoz, predlagajo, da bi pri carinskih dajatvah upoštevali dejanske (in ne zaščitne) cene domačih pridelkov in da bi tako zbrani denar namenili za domačo pridelavo hrane.

letošnjih prvih petih mesecih pa je bil uvoz trikrat večji od izvoza.

Marže pri mleku in mlečnih izdelkih so previsoke

K slabši prodaji mleka, mlečnih izdelkov in mesa je nekaj prispevala tudi trgovina, ki je ob koncu minulega leta ali že prej bistveno povečala maržo za nekatere izdelke in s tem še zmanjšala konkurenčnost doma pridelane hrane. Trgovska marža za svinjsko in goveje meso je od predlanskih 11 odstotkov "poskočila" na 15, marža za pasterizirano mleko je bila lani do 1. aprila 6,3-odstotna, nato je bila 10-odstotna, letos pa je že 15-odstotna, pri mleku v prahu se je povečala z 28 na 37 odstotkov, pri jogurtu z 20 na 32, pri surovem maslu z 18 na 28 odstotkov... V republiškem sekretariatu za kmetijstvo ne pravijo zamen, da se trgovina pri prodaji mleka in mlečnih izdelkov obnaša monopolno, da so pri nekaterih izdelkih marže previsoke in da bi morale biti marže pri mleku in mlečnih izdelkih, ki so osnovna živila in posebna kategorija v prehrani predvsem otrok in bolnikov, malenkostne oz. podobne kot pri kruhu. ● C. Zaplotnik

Vsi, kmetje in strokovnjaki, so se strinjali, da bi bilo najbolj pravilno, če bi vzorce mleka pregledovali vsak dan ali večkrat kot doslej, vendar so bili vsi tudi enotnega mnenja, da bi bilo to tudi predrag.

Diskontna trgovina v kranjski Mlekarni

"Železna krava" na preskušnji

Kranj, 18. julija - V M-Mlekarni Kranj so 2. julija letos odprli diskontno trgovino, v kateri prodajajo mleko in mlečne izdelke po nižjih cenah, kot veljajo v maloprodaji; pri nakupih nad določeno količino in vrednostjo pa dajejo še dodatne popuste (pri nakupu nad 3.000 dinarji velja 2-odstotni popust). Trgovina naj bi oskrbovala z mlekom in mlečnimi izdelki predvsem "velike kupce" (zasebne živilske trgovine, pizzerije), sicer pa tudi občane, potrošnike. Vodstvo Mlekarn se je že dogovorilo z zasebnim podjetjem Utraz iz Otočca, da bo od 1. avgusta do 30. septembra letos dalo v trgovino na preskušnjo t. i. "železno kravo" - napravo za dnevno točenje svežega mleka v posebne, nelomljive litrske steklenice. Steklenice stanejo 3,30 nemške marke, v Mlekarni pa so že izračunali, da se poplačajo že pri nakupu petnajstih litrov mleka. Prednosti "železne krave" so v tem, da bodo lahko občani vsak dan dobili sveže mleko po nekoliko nižji ceni, kot velja v trgovinah; bo pa tudi konkurenca kmetom, ki prodajajo mleko po kranjskih stanovanjskih nasekljih.

"Železna krava" je že na preskušnji v ljubljanskih Kosezah in v Štepanjskem naselju, o podobnem kot v kranjski Mlekarni razmišljajo tudi v nekaterih velikih trgovskih organizacijah, sicer pa so takšne naprave za točenje svežega mleka nekaj povsem običajnega v nekaterih evropskih državah. ● C. Z.

Prihodnjo nedeljo v Novi Oselici

Praznik koscev

Sovođenj, 19. julija - Turistično društvo Sovođenj prireja naslednjo nedeljo, 29. julija, ob 15. uri v Novi Oselici "praznik koscev". Poleg tekmovanja koscev in grabljic, za katero prireditelj še vedno sprejema prijave po telefonu 69-084 in 69-003, bo še prikaz raznih del po starih običajih, s starim orodjem in pripomočki. Letos bodo dali poudarek temu, kako so nekdanji žagali hlodovino in obdelovali les. V kulturnem programu se bosta predstavili domača folklorna skupina in oktet iz bližnjega Otaleza. Po končanem tekmovanju bo pod vaško lipo ples, igral pa bo ansambel Gašperji. ● C. Z.

Kmečke žene na Blegošu

Javorje, 18. julija - Aktivna kmečkih žena iz Javorij in Poljan nad Skofjo Loko to nedeljo, 22. julija, vabita na tradicionalno srečanje zadrugnic na Blegošu. Srečanje se bo začelo ob 12. uri s kulturnim programom, v katerem bodo z literarnimi prispevki sodelovale žene zadrugnic, pevci noneta Kmetijske zadruga in harmonikar. V senci gozdička ob koči bo ves dan poskrbljeno za hrano in pijačo, žene zadrugnice pa pripravljajo tudi dobrote iz kmečke peči. ● V. S.

Mešetar

Glasov Mešetar se je tokrat spet mudil v trgovini novih in rabljenih kmetijskih strojev, v Brazdi Kalan na Polšici pri Podnartu, in se, tam kot ponavadi, zanimal za cene. No, nekatere je tudi zapisal — vam v pomoč in v razmislek!

vrsta stroja	cena (v din)
traktor Torpedo 45, nov, izvozni model, s kabino in s hidravličnim volanom, brez kompresorja	88.720
traktor Torpedo 48, nov, domači model	114.600
traktor Torpedo 55 (»Janez«), nov, s pogonom na vsa kolesa	131.620
traktor Zetor 70-11, rabljen (1300 delovnih ur), z gozdarsko opremo in z vitlo na daljinsko upravljanje	200.000
traktor Univerzal 45, rabljen (2000 delovnih ur)	50.000
nakladalka SIP 20, nova	58.000
rotacijska kosilnica SIP 165, z dvema diskoma, stara tri leta	10.000
rotacijska kosilnica Superior s 4 diski, rabljena eno sezono	19.000
samohodna kosilnica Gorenje Muta, stara blizu 10 let	7.000
mlin za mletje krmil MIO Standard Osijek, dobro ohranjen	2.000

Physics Trade na Šmartinski 14 v Ljubljani prodaja Karcherjeve stroje za pranje kmetijske in ostale mehanizacije. Navajamo cene za nekatere stroje!

vrsta stroja	pritisk	cena (v din)
HD 570 (hobby)	80 barov	5.300
HD 850	10 do 170 barov	13.300
HD 1050	10 do 190 barov	16.800
HDS 790 C	30 do 150 barov, 30 do 155 C	32.800
HDS 890	30 do 170 barov, 30 do 155 C	43.900
HDS 1290	30 do 150 barov, 30 do 155 C	56.700
HDS 200	30 do 170 barov, 30 do 155 C	99.000

ELAN

tovarna športnega orodja, Begunje št. 1, p.o., Begunje na Gorenjskem

Na osnovi določil Statuta podjetja Elan in sklepov delavskega sveta in razpisne komisije podjetja Elan

Razpisujemo prosta dela in naloge

1. PREDSEDNIKA POSLOVODNEGA ODBORA PODJETJA ELAN
2. DIREKTORJA PROIZVODNEGA PROGRAMA SMUČI
3. DIREKTORJA PROIZVODNEGA PROGRAMA PLASTIKE
4. DIREKTORJA PROIZVODNEGA PROGRAMA ŠPORTNO ORODJE
5. DIREKTORJA PROGRAMA VZDRŽEVANJA
6. DIREKTORJA NABAVNEGA SEKTORJA
7. DIREKTORJA GOSPODARSKEGA SEKTORJA
8. DIREKTORJA SPLOŠNEGA SEKTORJA
9. DIREKTORJA PRODAJNEGA PROGRAMA TRGOVSKO BLAGO
10. VODJE SEKTORJA KONTROLE KVALITETE
11. VODJE SEKTORJA INFORMACIJSKI SISTEM
12. VODJE MALOPRODAJE

Pogoji:

Pod tč. 1.) Visoka izobrazba ustrezne smeri glede na dejavnost podjetja, najmanj 5 let delovnih izkušenj na takih ali podobnih delih in aktivno znanje enega svetovnega jezika.

Pod tč. 2. do 5.) Visoka izobrazba ustrezne tehnične smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in pasivno znanje tujega jezika.

Pod tč. 6. do 9.) Visoka izobrazba družboslovne smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in aktivno znanje tujega jezika.

Pod tč. 10.) Visoka izobrazba ustrezne tehnične ali družboslovne smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in pasivno znanje tujega jezika.

Pod tč. 11.) Visoka izobrazba ustrezne družboslovne ali tehnične smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in aktivno znanje angl. jezika.

Pod tč. 12.) Visoka izobrazba ustrezne družboslovne smeri, najmanj 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih in pasivno znanje tujega jezika.

Za opravljanje razpisanih del in nalog bodo izbrani kandidati imenovani za 4 leta.

Poleg dokazil o izpolnjevanju pogojev za razpisana dela in naloge naj kandidati razpisni komisiji podjetja Elan v 15 dneh po objavi predložijo tudi vizijo razvoja in vodenja področja, za katero se prijavljajo.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po objavi.

DOM OSKRBOVANEC ALBINA DROLCA PREDDVOR

Dom oskrbovancev Albina Drolca Preddvor na podlagi sklepa sveta doma objavlja licitacijo za prodajo:

SONČNI KOLEKTORJI - 80 kosov - nepoškodovani
 leto izdelave 1986,
 proizvajalec IMP Ljubljana,
 velikost - 185 x 85 cm,
 izklicna cena - 2.500,00 din

SONČNI KOLEKTORJI - 48 kosov - poškodovani
 leto izdelave - 1986
 proizvajalec - IMP - Ljubljana
 velikost - 185 x 85 cm,
 izklicna cena 1.250,00 din

Udeleženci morajo do pričetka licitacije vplačati varščino v višini 10 % od izklicne cene. Kupec je dolžan plačati kupnino v roku 8 dni od dneva licitacije.

Kolektorji so oproščeni plačila prometnega davka.

Licitacija bo dne 1. 8. 1990 ob 10. uri v domu oskrbovancev Albina Drolca Preddvor.

Ogled kolektorjev je možen od 20. 7. 1990 do 31. 7. 1990 med 12. in 15. uro.

Za podrobne informacije lahko pokličite po telefonu 064/45-015.

CESTNO PODJETJE KRANJ p. o.

KRANJ, JEZERSKA C. 20 • TEL. 26861, TELEX 37720 CP KRANJU

Na osnovi sklepa delavskega sveta Cestnega podjetja Kranj, p.o. razpisujemo delovno mesto:

VODJA KOMERCIJALNEGA PODROČJA

Za vodjo komercialnega področja je lahko imenovana oseba, ki poleg splošnih pogojev za pridobitev lastnosti delavca določenih po zakonu in Družbenem dogovoru o uresničevanju kadrovske politike v občini Kranj, izpolnjuje še naslednje pogoje:

- da ima visoko ali višjo izobrazbo ekonomske, komercialne ali gradbene smeri
- nad 4 leta ustreznih delovnih izkušenj.

Izbrani kandidat bo imenovan za štiri leta.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa v zaprti ovojnici z oznako »prijava na razpis« v tajništvo Cestnega podjetja Kranj, Jezerska cesta 20.

O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa.

vektor

podjetje za transportni inženiring p.o., Ljubljana, Jesenkova 3

ODDA V NAJEM, ZARADI PRESELITVE, NAJBOLJŠE-MU PONUDNIKU:poslovni prostor na JESENICAH, Titov trg 39 - lokal v pritličju - ožji del Jesenic, poleg restavracije »CIKLAMA« - v izmeri 84 m².

Informacije po telefonu: (064) 83-691 ali (061) 319-366 (Bulovec, Turnšek)

Pisne ponudbe pošljite najkasneje osem dni po objavi oglasa na naslov: Podjetje »VEKTOR«, Investicijska služba - najem prostorov, 61107 Ljubljana, Jesenkova 3.

bombažna predilnica in tkalnica | tržič

64290 TRŽIČ, CESTA JLA 14, TELEFON (064) 50-571, TELEX 34507 YUTRBT

Objavlja naslednja prosta dela in naloge:

VODENJE FINANČNO - RAČUNOVODSKE SLUŽBE

Pogoji: visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovska služba v roku 8 dni od dneva objave. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po opravljeni izbiri.

ISKRA INSTRUMENTI OTOČE, p.o.

Otoče 5/a, 64244 Podnart

Objavlja prosta dela in naloge:

2 PRODAJNIH INŽENIRJEV ZA MERILNO REGULACIJSKO TEHNIKO

Pogoji za opravljanje del so:

VII. in VI. stopnja strokovne izobrazbe elektro smeri, sposobnost komuniciranja s kupci, aktivno znanje angleškega ali nemškega jezika.

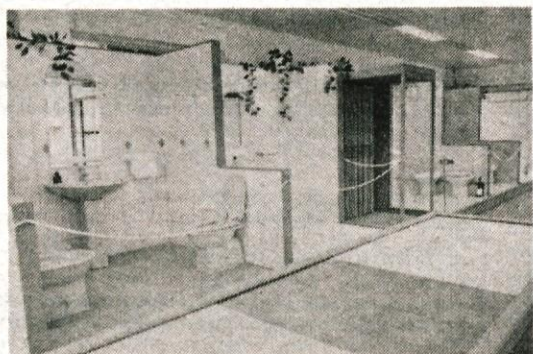
Dela in naloge bo kandidat opravljal v prodajnem oddelku v Ljubljani.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas.

Pisne prijave z dokazili pošljite na naslov: ISKRA INSTRUMENTI OTOČE, Otoče 5/a, 64244 Podnart.

Prijave sprejemamo do zasedbe del in nalog.

Dodatne informacije po telefonu (064) 70-131, int. 17.

MERKUR

*osrečil otroke
in poskrbel za lepoto stanovanja*

V trgovskem podjetju Merkur so se odločili za odprtje dveh novih specializiranih brezarinskih prodajal, saj je tovrstna ponudba (kljub uvedenemu davku) za kupca še vedno ugodnejša kot v maloprodaji. Po zaprtju tovrstnih prodajal v notranjosti države konec tega leta, bo zdaj uvedena ponudba postala del maloprodaje.

Nova brezarinska prodajalna Mladi potrošnik na Gregorčičevi 8 je Merkurjev odgovor na ugotovitev, da Kranj in tudi Gorenjska nimata nobene specializirane trgovine z igračami in drugo ponudbo za otroke. Prodaja igrač je za Merkur nekaj čisto novega. Morda so se prav zaradi tega načrtovanja prodajne palete izdelkov lotili načrtno in niso preprosto napolnili polic s čimerkoli. Prevladujejo igrače in "delovni pripomočki" za otroke, stare do deset let, dodali so tudi nekaj opreme za dojenčke, ponudbo pa bodo še precej dopolnili. Glavni poudarek je že zdaj na didaktičnih igračah, ki so nujen spremljalec otrokovega razvoja. Odločili so se za svetovno priznano kvaliteto, Lego kocke, takoj ob bok pa so jim postavili kvaliteten domači proizvod, ki se ujema s siceršnjim Merkurjevim prodajnim programom: Garnitura ročnega orodja s simpatičnim imenom Nace je rezultat Merkurjevega sodelovanja z drobnim gospodarstvom. Ta zbirka skrbno izbranega

orodja za igro in delo je na voljo v treh različnih sestavah, ki so prilagojene določenim starostim. Spravljeno je v ličnih lesenih kovčkih in je pravo orodje, ki lahko pride prav tudi otrokovim staršem. Nacetovo kvaliteto so pohvalili psihologi in vzgojitelji, največje priznanje pa pomeni "Zlata zibka", nagrada za najboljšo igračo letošnjega celjskega sejma "Vse za otroke".

Vse igrače pred prihodom na police prodajalne pregleda sanitarni inšpektor, torej se bodo otroci zanesljivo igrali z zdravimi igračami. V Merkurju so se poleg tega odločili, da ne bodo prodajali igrač, ki so posnetki orožja. Kmalu bodo trgovino zalozili tudi s kvalitetnimi uvoženimi šolskimi potrebščinami, vse od Pelikanovih pisal do posebnih, anatomsko oblikovanih šolskih torbic, ki so letos v Nemčiji pravi modni hit. Ponudba poleg kvalitete zagotavlja tudi ugodne cene, kar pomeni, da nakup v trgovini ni dražji od nakupa v tujini. Omeniti velja tudi, da so za delo v trgovini posebej izbrali dva prodajalca, ki ju tako delo še posebej veseli.

Druga novoodprta brezarinska prodajalna domuje v prostorih stare Merkurjeve Gradbinke, ponuja pa celotno opremo za kopalnice: od za naše razmere kar neverjetne izbire keramičnih ploščic preko sanitarne keramike in armatur do pohištva. V prodajalni so razstavili okrog 90 različnih vzorcev ploščic, postavili so šest različnih kopalnic, načrtujejo pa še majhno kuhinjo, ker se tudi v tem prostoru vse bolj uveljavljajo keramične obloge.

Tudi tu je glavno vodilo pri izboru ponudbe kvaliteta. Napredaj je blago višjega kakovostnega razreda, ki je tudi nekoliko dražje, a je kljub temu konkurenčno drugim kvalitetnim italijanskim proizvajalcem na našem trgu. Merkur se je odločil za keramične ploščice enega vodilnih italijanskih proizvajalcev Cisa in Cerdisa, za sanitarno keramiko v desetih vzorcih in različnih barvah italijanskega podjetja Delta ter za izredno kvalitetne armature nemške Hanse, saj je Merkur že nekaj let njihov zastopnik. Kot vse kaže, bodo za kuhinje po-

leg keramike kmalu ponudili tudi Siemensovo belo tehniko.

Nova trgovina ponuja celo vrsto ugodnosti. Kupec s posebnimi željami lahko naroči katerokoli vrsto ploščic iz obsežnega kataloga ter uvoženo lepilo in fugirno maso. Sanitarna keramika je prilagojena našim standardom, zato ni težav pri priklopu. Kupljeno blago na željo dostavijo na dom. Poskrbeli bodo za ugodnejšo prodajo iz opuščenih programov, ki seveda ne bodo nič manj kvalitetni, jeseni pa bodo organizirali tudi nekakšen svetovni servis, v katerem bodo arhitekti in izvajalci kupcu pomagali pri opremljanju kopalnic od izbire vzorca do končne izvedbe.

Obe novi prodajalni imata sedaj deljen delovni čas (od 9. do 12. in od 15. do 19. ure med tednom ter od 8. do 12. ure ob sobotah), podajali pa ga bodo takoj, ko bo to potrebno.

Opozoriti velja tudi na novosti v že uveljavljeni Merkurjevi brezarinski prodajalni Partner, ki se je z Gregorčičeve ulice preselila v obnovljeno Staro pošto. Ponudbo prodajnih programov iz njihovih številnih zastopstev tujih proizvajalcev so razširili z različnimi gospodinjstvi strojčki Rowente, zelo kvalitetnimi Silionimi lonci na pritisk, obeta pa se tudi Siemensova bela tehnika. ● T. Jurjevec

Borza rabljenih strojev in opreme

V trgovskem podjetju Merkur so se lotili prodaje rabljene opreme, strojev in naprav, ki so neuporabljivi ali premalo izkoriščeni bremenili lastnike v družbenem in zasebnem sektorju. Prodaja starih strojev je tudi ena od možnosti za ožvitev proizvodnje, pa najsi gre za prodajalca, ki se pametno reši bremena, ali pa za kupca, ki ceneje pride do potrebnega delovnega sredstva. Gre za zamisel Božidarja Aliča iz Merkurjeve poslovne enote Inženiring, ki se potrjuje v praksi že osmi mesec. Zanimanja je po pričakovanju veliko, saj so dobili že več kot tisoč ponudb, a se le vsaka deseta konča s sklenitvijo posla. Ponujajo praktično vse vrste strojev in opreme (od preproste stružnice do najmodernejše laboratorijske opreme), a ponudba in povpraševanje zaenkrat še nista v ravnovesju, saj je na voljo premalo tistega, po čemer je povpraševanje največje. Problem je velikokrat tudi cena, saj večina potencialnih kupcev ne zmore plačati tistega, kar bi rabili. Ponudba borze se bo izboljšala takoj, ko bodo gospodarske razmere manj nenaklonjene zalogam in si jih bodo v Merkurju lahko privoščili. Ponudba bi najbolje zadostila povpraševanju z uvozom rabljene opreme iz Nemčije in Italije. Sedaj so ovira zapletene carinske formalnosti, s katerimi se je pripravljen spopasti le malokateri kupec. V Merkurju trenutno iščejo možnosti, da bi si omenjeno zaželeno blago iz tujine izposodili in razstavili, kar bi bilo kupcem nedvomno v veliko pomoč. Merkurjeva borza je zaenkrat le posrednik informacij, ceno pa skupaj določata prodajalec in kupec. Vse informacije je moč dobiti v Merkurjevi poslovni enoti Inženiring na Gregorčičevi ulici 8 v Kranju (tel. 24-654) pri Petru Kopitarju, ki je operativni vodja borznega posredovanja. ● T. J.

Novost v kozmetičnem salonu hotela Creina

Marta Kern je v svojem salonu, ki nudi tudi savno in masazo, obogatila ponudbo z dragim ameriškim aparatom Midterm, ki omogoča trenutno menda najnaravnejši način hujšanja, saj deluje na principu toplotne stimulacije telesa: odpravlja celulit in povzroča izgorevanja podkožnih maščobnih celic, zaradi delovanja na živčni sistem pa zdravi tudi posledice stresov, iščias in revmatičnih obolenj. Aparat je novost, menda v Sloveniji šele drugi, po učinku pa prekaša popularni celotron, ki povzroča organizmu škodljivo mišično kontrakcijo. Midterm omogoča tudi izvedbo myoliftinga in sicer na drugačen, zanesljivejšem principu kot aparat Myolift, ter s hitrejšim in dolgotrajnim učinkom. Novost v salonu je tudi nov ameriški depilacijski aparat "Clean-easy" za hitrejšo in kvalitetnejšo odstranjevanje dlak. Salon, ki ga odlikuje tudi zmerne cene, deluje od letošnje pomladi in je le ena od mnogih pridobitev hotela, v katerem so od jeseni do pomladi veliko prenavljali. Gostom hotela in Kranjčanom je zdaj na voljo povsem prenovljena in okusno opremljena restavracija z odprto teraso za hotelom (od tam so uspešno pregnali nadležne golobe), vinoteka z izbrano ponudbo jedi in pijač (edini kranjski lokal, ki je odprt vsaj do druge ure ponoči), aperitiv bar, brezcarinska prodajalna in frizerski salon. Po celoletnem prenavljanju bodo v kratkem odprli diskoteko višjega nivoja, razmišljajo pa tudi o popolni usposobitvi plavalnega bazena, če bo razvoj njihove lepote dejavnosti to zahteval in omogočil. ● T. J.

Koliko je vreden dinar

država	devize	velja za srednji tečaj
Avstrija	100 ATS	99,44465
Nemčija	100 DEM	700,0000
Italija	100 LIT	0,9559
Švica	100 CHF	816,5822

Dinar čez mejo

Tečaj dinarja na avstrijskem Koroškem je že nekaj časa nespremenjen, za našega stotaka dobiš 90 in plačaš 110 ATS. Slovenske denarne ustanove menjajo nekaj bolje, tako da v Zvezi bank - zvezi slovenskih zadrug za 100 din dobite 96 ATS, kupci dinarjev pa morajo odšteti za stotaka po 105 ATS.

Tečaj v Italiji se ne spreminja, dinar pa se še vedno najbolje zamenja v slovenskih denarnih ustanovah (Tržaška kreditna banka), kjer je vreden sto lir. V drugih bankah je dinar vreden okrog 90 lir.

NAVČEK

TRGOVINA Z NAGROBNIMI DODATKI

POD JEŽAMI 10, LJUBLJANA (NASPROTI PAPIR SERVIS V MOSTAH) TELEFON: (061) 346-494 214-177

VAM NUDI: KOVINSKE ČRKE, VAZE, LATERNE, KRIŽE, SVEČE, SVILENO CVETJE IN RAZNE IZDELKE IZ MAR-MORJA. DELOVNI ČAS: OD 10. - 12. URE, SOBOTA OD 10. - 12. URE HVALA ZA OBISK!

TRGOVINA KAJA

KRANJ, LIKOZARJEVA UL. 15

VAM NUDI OD 16. 7. 1990 DALJE ZNIŽANJE LETNE KONFEKCIJE IN OTROŠKE OBUVE DO 20 %.

V PRODAJALNI LAHKO KUPITE:

- KRILA, HLAČE, JAKNE IN SRAJCE IZ BELEGA IN MODREGA JEANSA ITALJANSKE FIRME »VALENTINA«.
- POROČNE OBLEKE IZ UVOŽENEGA MATERIALA
- OTROŠKO, DEKLIŠKO IN ŽENSKO KONFEKCIJO
- VSE VRSTE KOPALK, TUDI ZA MOČNEJŠE POSTAVE
- TRENIIRKE
- NOGAVICE IN PERILO
- OTROŠKO OBUVE OD 18 - 34 IN COPATKE
- OTROŠKO ŠPORTNO OBUVE
- COKLE S PREGIBNIM PODPLATOM

Mini Market v Trzihu

Nordmende, Goldstar... Še ena trgovinica je dobila svoj prostor pod arkadami v atriju tržiške občinske hiše. Samo Dolhar je čisto v kotu stavbe odprl Mini Market, kjer ima napredaj skoraj ves program svetovno znane firme Nordmende, ki je danes pojem kvalitete - televizorji, radijski sprejemniki, gramofoni, navadni in CD, videorekorderji in podobno, pa tudi veliko cenejši program Goldstar. Za primer naj povemo, da barvni TV aparat Goldstar dobite že za 5.900 din, če ga plačate v gotovini, sicer je 6.900, kar je še vedno poceni. V mali trgovinici pa smo videli tudi izdelke japonske firme Hitachi, glasbene stolpe, radiorekorderje, sesalce. Imajo tudi baterije vseh vrst, ročne ure Casio, slušalke, walkmane in podobno. Naj povemo, da imajo Tržičani tu tudi svoj Videostudio DO, kamor hodijo po kasete z najnovejšimi filmi. Te dni so dobili pošiljko tako zelo iskanih otroških športnih BMX-koles. Tudi te bodo prodajali po konkurenčnih cenah, obljublja v Mini Marketu. ● D. Dolenc

Cenejši renaulti

V novomeškem IMV Revoz so se končno odločili, da bodo vsaj nekoliko znižali cene Renaultovih vozil, ki so tako od prejšnjega tedna cenejša od 5 do 8 odstotkov. V Novem mestu pravijo, da so za sedaj zadovoljni s prodajo vozil, saj je v okviru prodajnih načrtov. Še vefmp pa so precej dolgi dobavni roki, tako da je treba na priljubljeni R 4 GTL čakati do dva meseca, za ostale modele pa od 15 dni do enega meseca. V začetku jeseni naj bi začeli prodajati tudi dva nova modela in sicer novi renault clio in R 5 Campus z dieselskim motorjem.

Znižane cene nekaterih renaultov

Renault 19 GTS	218.100 din
Renault 19 GTD	280.578 din
Renault 21 TL (1,4)	220.849 din
Renault 5 Campus /3 vrata	117.220 din
Renault 4 GTL	73.792 din

M. G.

Avtomobilsko zavarovanje

Že v mesecu aprilu je bil sprejet nov zakon o zavarovanju avtomobilov, ki vsebuje precej sprememb, predvsem na področju kasko zavarovanja. Pri obveznem zavarovanju je sistem obračunavanja po vsej državi enak in sicer po moči motorja. Lastniki avtomobilov, ki pri sklenitvi zavarovanja predložijo vse tri kupone, so deležni popusta glede na dobo zavarovanja.

Cene obveznega avtomobilskega zavarovanja

moč motorja	cena obv. zav.	moč motorja	cena obv. zav.
do 22 kW	2.333,40	do 66 kW	4.157,20
do 33 kW	2.787,70	do 84 kW	4.767,30
do 44 kW	3.245,30	do 110 kW	5.679,30
do 55 kW	3.702,90	nad 110 kW	6.743,70

Lastniki avtomobilov, ki se odločijo za kasko zavarovanje, lahko izbirajo med 0-, 1-, 2-, 4-, 8-, in 16- odstotnim limitnim zneskom za prijavo škode (franzizo). Ob tem imajo zavarovanci dodatne popuste pri AMZS, če so člani te zveze. Lastnikom več kot šest let starih vozil priznajo dodatni popust deset odstotkov, možno pa je tudi odplačevanje v štirih obrokih z 1- odstotnimi obrestmi.

Cene kasko zavarovanja nekaterih vozil

tip vozila	kW	ccm	brez fr.	1 % fr.	4 % fr.	16 % fr.
Yugo Koral 45	33	903	3.313,40	2.348,90	1.766,50	955,10
Yugo Skala 55	40	1116	4.238,80	3.004,90	2.259,90	1.221,90
VW Golf Diesel	40	1587	8.808,80	6.244,70	4.696,40	2.539,30
Renault 4 GTL	25	1108	3.584,20	2.540,90	1.910,90	1.033,20
Citroen 11 AX	40	1124	8.313,30	5.893,40	4.432,20	2.396,40

- Vse navedene cene veljajo pri zavarovalnicah Triglav in Croatia. ● M. Gregorič

NOVO V PREDDVORU

TRGOVINA

ODPRTA

GROBOVŠEK
TUDI OB NEDELJAH

Cenjene stranke vabimo v svojo samopostrežno trgovino, kjer nudimo veliko izbiro blaga po konkurenčnih cenah

Pivo Grand Union 7,90 din
Vojvodinsko pivo Lav 6,50 din
Olje Cekin 1/1 13,60 din
Sladkor 1/1 11,70 din
Viha že od 14,60 din dalje
Čokolada že od 9,90 din dalje
Domače salame, klobase

Vsak dan vam na svoji stojnici pred trgovino nudimo sveže sadje in zelenjavo

PREPRIČAJTE SE O NAŠI PONUDBI IN NAS OBIŠČITE!

PLANŠARSKA
SLOVENIJA
JUGOSLAVIJA
NOČ
NA JEZERSKEM

21. 7. '90

S PRICETKOM OB 13^h S PESTRIM
PROGRAMOM ZA OTROKE

ČAKAJO VAS:

ROMANA KRAJNCAN
TETA PEHTRA, BEDANEC IN KOSOBIN
OTROŠKA FOLKLORNA SKUPINA
OTROŠKA BALETNA SKUPINA IN ŠE KAJ

VABLJENI VSI KEKCI, MOJCE IN ROŽLETI!

ZVEČER ORIGINALNI PRIKAZ VASOVANJA

NASTOPILO BO KVARTET DOMAČIH FANTOV

IN NONET JEZERSKIH DEKLET,

ZAVRTELI PA SE BOSTE OB ZVOKIH ANSAMBLA BLED.

PRIPRAVILI SMO VAM ORIGINALNO DOMAČO HRANO:

JAGNETINO, ŽGANICE, AJMOHT, MASUNEK S KISLIM MLEKOM, BULO,

DIVJAČINSKI GOLAŽ...

PRODAJA DOMAČIH ZELIŠČ IN SVETOVANJE

PRODAJA SPOMINKOV IN IZDELKOV DOMAČE OBRTI

ZVEČER VELIČASTEN OGNJEMET

VABITA VAS POKROVITELJA PRIREDITVE ŽIVILA Kranj
IN KUD JEZERSKO

Šport in počitnice

Gotovo je danes redko kdo, ki razmišlja o dopustu in počitnicah kot o času, ki je namenjen zgolj lenarjenju in poležavanju. Mnogi ga izkoristijo za planinarjenje, precej nas je takšnih, ki si počitnic ne moremo predstavljati brez morja. In če je morje čisto, ni večjega užitka od plavanja, deskanja, potapljanja, veslanja, ... kar je komu bolj všeč.

Tudi v večini naših turističnih središč so pred leti začeli spoznavati, da sonce in morje (ali jezero) nista dovolj in da sodobni počitnikarji zahtevajo več: igrišča za tenis, golf, mini golf, možnosti za jahanje, kolesarjenje, smučanje na vodi... Ravno tam, kjer so za turiste to tudi pripravili, te dni ne tarnajo nad slabim obiskom. Kajti, ko si (tako domači kot tuji počitnikarji) iščemo kraj oddiha, skrbno pogledamo, kaj bo tam mogoče zanimivega početi, ne le piti in jesti, ampak narediti kaj tudi za svoje zdravje, boljše počutje in ne nazadnje za lasten užitek.

Tisti, ki se odločajo, da bodo počitnice preželi kar doma ali pri sorodnikih (zaradi vse bolj praznih denarnic je takih vedno več) se navadno lotijo katerega od domačih opravil, mnogi pa prosti čas izkoristijo za tečaje tenisa, za planinske izlete, nabiranje gozdnih sadežev in gobarjenje, kopanje v bližnjih potokih in v jezerih, ... Šport in počitnice sta namreč za vse, ki skrbijo za svoje zdravje in počutje, neločljiva. ● V. Stanovnik

Uspeh besniških rokometashev

Nagrada ob 30-letnici

Kranj, 17. julija - "Te dni smo se vrnili iz prvega turnirja, ki so ga naši rokometashev igrali izven Jugoslavije. Zelo smo zadovoljni z uvrstitvijo, predvsem pa je turnir v Hechingenu za naše fante pomenil veliko doživetje in spodbudo na nadaljnje dobro delo," pravi Jože Kozjek, predsednik rokometnega kluba Besnica.

TVD Partizan in rokometni klub Besnica, ki deluje v njegovem okviru, sta lani praznovala trideset let uspešnega dela. Rokometashev so vsa leta igrali v različnih ligah od občinske do republiških. "Tudi letos je naša ekipa igrala v mladinski republiški ligi, vendar smo bili spomladi iz lige prisiljeni izstopiti, kajti manjkalo nam je tako denarja, kot rokometashev, ki so odšli na služenje vojaškega roka. Zato smo bili toliko bolj veseli povabila na mednarodni rokometni turnir v Hechingenu, kjer je bilo petnajst ekip iz različnih koncev Evrope, štiri tudi iz Jugoslavije," je povedal Jože Kozjek.

Ekipa Besnice je v predtekmovalju igrala odlično in v svoji skupini zasedla 1. mesto. V polfinalu so dvakrat igrali neodločeno in si v finalu priigrali četrto mesto. "To je velik uspeh in nič manjše doživetje, ki za rokometashev pomeni novo spodbudo za delo in treninge. Potrebno pa je tudi povedati, da smo za udeležbo na turnirju dobili nekaj domačih sponzorjev, ki se jim bi ob tej priložnosti radi zahvalili za pomoč. Jeseni bomo imeli dve ekipi, pionirsko in mladinsko. Sedaj se pripravljamo, da bomo uredili razsvetlavo igrišča in takrat bomo pripravili rokometni turnir in rokometno noč," pravi Jože Kozjek. ● V. Stanovnik, slika: G. Šinik

To soboto velika kolesarska prireditvev

Maraton Franja pripravljen

Kranj, 18. julija - Deveti kolesarski maraton Franja, tradicionalna spominska prireditvev in ena največjih kolesarskih prireditev v Evropi za rekreativce, bo to soboto, 21. julija. Start bo ob 8. uri v Tacnu, tekmovalci pa bo potekalo po tradicionalni, 151 kilometrov dolgi progi skozi Ljubljano, Vrhniko, Logatec, Idrijo, Cerkno, Škofjo Loko in Vodice nazaj do Tacna.

Tekmovalci bodo nastopili v kategorijah - moški: od 15 do 30 let, od 31 do 45 let, od 46 do 55 let in nad 56 let, ženske: od 15 do 30 let in nad 30 let. V posebni kategoriji bodo nastopili tudi tekmovalci z gorskimi kolesi in paraplegiki (proga 10 km in 2 km). Kolesarje bodo na poti čakale okrepčevalnice v Idriji, Cerknem, na Kladju, v Gorenji vasi, Škofji Loki in na Jeprci. Maraton bo večinoma potekal ob ostalem prometu, zato bo za varnost skrbelo več kot sto miličnikov. Prireditelji namreč pričakujejo okoli 2000 kolesarjev.

Prijave sprejema Kolesarsko društvo Rog, telefon (061) 317-477 ali 315-868, startnina pa znaša za predhodne prijave 100 dinarjev, na startnem mestu pa bo 150 dinarjev. Če bo v soboto zelo slabo vreme, bo maraton v nedeljo, 22. julija, ob isti uri. ● V.S.

Mladinci na svetovno prvenstvo

Kranj, 18. julija - V Veliki Britaniji bo v nedeljo mladinsko svetovno prvenstvo v kolesarstvu za posameznike. Jugoslovansko državno reprezentanco bodo zastopali - Krenjčac, Fink, Štancel (vsi Krka Novo mesto), Bojić in Belić (Čukarićki) ter kolesar kranjske Save Piler.

Zataknilo se je spet pri odhodu zveznega mladinskega in trenerja mladincev KK Sava (Kranj) Matjažem Zevnikom in njegovega varovanca Tomaža Poljanca. Oba sta nameč ostala doma.

D. H.

Triindvajseta mednarodna kolesarska dirka »Po ulicah Kranja«

Skrbne priprave pot do uspešne prireditve

Kranj, 18. julija - Skrbne in pravočasne priprave pot do uspeha mednarodnih športnih prireditev. Tega se zaveda tudi nov organizacijski komite in kolesarski klub Kranj. Na kranjskem triindvajsetem mednarodnem kolesarskem prazniku, ki bo 28. in 29. julija, bo na stari trasi po ulicah Kranja nastopilo v konkurenci pionirjev, ml. in st. mladincev in članov nad tristo kolesarjev iz Avstrije, ČFSR, Madžarske, Italije, Nizozemske, Nemčije in Jugoslavije. Čakajo pa še prijave s Poljske in Švice.

Predsednik novega organizacijskega komiteja je Franci Vidmar, generalni sekretar tega komiteja pa »stari maček« in tajnik KK Sava Jože Gašperšič. Generalni pokrovitelj letošnje mednarodne dirke je Ljubljanska banka Kranj.

Triindvajseta mednarodna kolesarska dirka »Po ulicah Kranja« bo letos potekala po stari trasi, po ulicah mesta Kranj. Kolesarski praznik Kranja se bo začel že v soboto, 28. julija. Ob 17. uri bo prvi start. Začeli bodo neregistrirani pio-

nirji do starosti desetih let. Tekmovali bodo z navadnimi kolesi na prestave. Prijavijo se lahko pred startom, ki bo pred hotelom Creina. Za pionirje, ml. in st. mladince ter člane bo proga okoli veleblagovnice Globus. Ob 17.30 bo start pionirjev B, za njimi pa se bodo v krogih pomerili pionirji A. S starta se bodo ob 18. uri pognali mlajši mladinci in ob 18.30 starejši mladinci. Ob 19. uri bo start članov, ki bodo morali prevoziti 60 krogov.

V nedeljo bodo prvi ob 9. uri startali mlajši mladinci, ob

10.30 pa se bo začel pravi kolesarski praznik. Startali bodo starejši mladinci in člani. Poslastica članske dirke bo tudi nastop dveh slovenskih profesionalcev. Startala bosta tudi znanca ulic Kranja, člana italijanske profesionalne ekipe Carrera, Primož Čerin in Jure Pavlič.

Voznike osebnih avtomobilov in voznike motornih koles pa opozarjamo, da bodo ulice Kranja v obeh dneh mednarodne dirke zaprte.

D. Humer

Pokal Kranja 1990

Kranj, 19. julija - Šahovski klub Primskovo iz Kranja je organizator tradicionalnega odprtega mednarodnega šahovskega turnirja, ki je vsako leto posvečen praznovanju občinskega praznika občine Kranj. Letos bo turnir, pod pokroviteljstvom Skupščine občine Kranj, organiziran 27. in 28. julija v Avli herojev.

Pravico igranja na turnirju imajo vsi šahisti in šahistke, ne glede na kategorijo oz. šahovski naslov, ki plačajo pristojbino. Ta je 200 din za odrasle in 100 din za upokojence, ženske in otroke. Pristojbina se pred pričetkom turnirja vplača organizatorju v gotovini.

Turnir se igra po švicarskem sistemu - 9 kol (jugoslovanska krožna varianta), po pravilih FIDE in SZJ. Igralni čas je 30 minut na posameznega igralca, t.j. ena ura za partijo. Igralci bodo razvrščeni v turnirsko tabelo na podlagi žreba, ki ga bo opravil računalnik, ki bo tudi določal pare. Turnir se bo začel v petek, 27. julija, ob 16.30 s pozdravnim govorom, ob 17. uri pa bo na sporedu prvo kolo. Turnir se bo zaključil v soboto, ko bo ob 18. uri na vrsti zadnje, 9. kolo, ob 19.15 pa bo razglasitev rezultatov. Nagrade za prve tri uvrščene šahiste so pokali in denarne nagrade. Prvouvrščeni dobi 5 tisoč dinarjev, drugouvrščeni 3 tisoč dinarjev, tretjeuvrščeni 2.500 dinarjev, četrtovrščeni 2 tisoč dinarjev, petouvrščeni 1.500 dinarjev in šesti tisoč dinarjev. Za osvojitev pokalov in denarnih nagrad odloča Buchholz sistem, medsebojni izid, večje število zmag in žreb. Trije izžrebani udeleženci turnirja prejmejo posebno nagrado, vsi pa praktična spominska darila. Vsi stroški udeležbe na turnirju gredo v breme udeležencev turnirja, oz. njihovih šahovskih društev, klubov in sekcij. Vsak udeleženec turnirja mora prinesiti brezhibno šahovsko uro. Šahovsko uro pa si je mogoče tudi izposoditi za 100 din.

Pismene prijave sprejema organizator do četrтка, 26. julija 1990, na naslov: Šahovski klub Primskovo Kranj, 64000 Kranj, Jezerska 41. Udeleženci se lahko prijavijo tudi neposredno pred pričetkom turnirja v petek, 27. julija, od 15. do 17. ure v igralnem prostoru. Dodatne informacije daje Dušan Joković, telefon (064) 21-580, 21-575 (dopoldne) ali (064) 47-181. ● V. Stanovnik

Evropsko mladinsko vaterpolsko prvenstvo

Krištof Štromajer dobitnik zlata

Kranj, 18. julija - V Varni (Bolgarija) je bilo pretekli teden letošnje evropsko mladinsko prvenstvo v vaterpolu za igralce starosti do devetnajst let. Jugoslovanska mladinska vaterpolska reprezentanca je osvojila prvo mesto in z zlatim odličjem ponovno dokazala, da ji v tej kategoriji v Evropi še ni para. V jugoslovanski reprezentanci je igral tudi član Vaterpolo kluba Triglav iz Kranja Krištof Štromajer, na prvenstvu pa je bil tudi Kranjčan Peter Didić.

Koliko reprezentanc je nastopalo na letošnjem EP?

Jugoslovanska reprezentanca je igrala na kvalifikacija z reprezentancami Grčije, Bolgarije, Italije in Francije. Za nadaljnje tekmovalce so se potegovali še reprezentance Italije, Francije, Nizozemske, Švedske, ČFSR, Turčije, Madžarske, Španije, ZRN, Romunije in Belgije.

Kdo so naši dobitniki zlata?

V jugoslovanski mladinski reprezentanci so poleg mene igrali še: Javanović (Partizan), Kabeščak (Mladost), Vičević (Kotor), Ž. Petrović (Partizan), Pilipović (Mladost), Uskoković (Kotor), Bošković (Jug), Pantele (Partizan), Vujasinović (Primorje), Fatović (Jug), Štrifot (Mladost), Petrić (Primorje) in Milinić (Kotor). V predtekmo-

vanju smo premagali Bolgarijo 10 : 2, Grčijo 20 : 5 in Poljsko 13 : 5. Za vstop v polfinale pa še Italijo 8 : 7, Nizozemsko 13 : 8 ter Romunijo 12 : 8. V polfinalu smo nato za prvaka premagali Madžarsko 10 : 7 in v finalu za evropski mladinski naslov reprezentanco ČFSR 6 : 4.

Kako ste prišli v reprezentanco?

Vaterpolo pri Triglavu sem začel igrati z dvanajstimi leti. Igral sem v moštvu pionirjev, kadetov in mladincev. Pred štiri leti sem postal standardni igralec članskega moštva. Z jugoslovansko reprezentanco sem igral na mednarodnih mladinskih turnirjih. Prvič pa sem kot mladinski reprezentant nastopil na evropskem prvenstvu v Varni. Postal sem prvaki Evrope. Na tem prvenstvu sem dosegel dva gola.

Kakšno igro so pokazale ostale reprezentance?

Bili smo razred zase. Z igro nam bi lahko parirali edino Madžari. Hkrati je bilo to prvenstvo najbolj izenačeno po kvaliteti in igri. Igrali smo hiter, dober in kvaliteten vaterpolo, saj skoraj vsi reprezentantje, ki so bili na prvenstvu Evrope, igrajo s prvotlačskimi izkušnjami.

Krištofu Štromajerju za osvojen zlati odličje iskrene čestitke. D. Humer

Tenis

Nov uspeh Barbare Mulej

Kranj, 18. julija - Mlada teniška igralka TK Triglav iz Kranja Barbara Mulej je na močnem ženskem mednarodnem teniškem turnirju v Sibiacu v bližini Rima (Italija) s prvim mestom dosegla spet imeniten in veljaven mednarodni ženski teniški uspeh. Na tem turnirju je poleg Barbare Mulej igrala tudi teniška igralka iz Portoroža, Tanja Černe.

V igri za prvo mesto je Barbara Mulej brez težav premagala Američanko Watanabe s 6 : 3 in 6 : 1. V igri finala dvojic pa je skupaj z Američanko Johanson premagala tudi madžarsko dvojico Csurga - Koves s 7 : 6 in 6 : 0.

Že v ponedeljek je Barbara Mulej skupaj s trenerjem, očetom Janezom odpotovala na ženski profesionalni mednarodni teniški turnir v Schwarzach (Avstrija). Za vse res imeniten mednarodni uspeh in za mladinski državni naslov med posameznicami v Zagrebu Barbari Mulej in očetu Janezu iskrene čestitke z željo, da bi se taki in podobni uspehi v letošnji sezoni še nadaljevali.

D. H.

Odprto prvenstvo Kranja v tenisu za veterane in veteranke

Kranj, 17. julija - Teniški klub Triglav ta konec tedna prireja odprti turnir za veterane in veteranke. Moški bodo tekmovali v kategorijah: A (1944), B (1934), C (1929), D (1925) in E (1919), ženske pa: SA (1949) in SB (1939). Tekmovalci se bodo začeli v petek, 20. julija, ob 16. uri za kategorijo moški A, v ostalih kategorijah pa bodo začeli s s igranjem v soboto, 21. julija, ob 8. uri. Veterani in veteranke vabijo vse ljubitelje tenisa konec tedna na ogled tekmovalca, ki bo na igriščih Teniškega kluba Triglav na stadionu Stanka Mlakarja v Kranju. Razglasitev rezultatov bo v nedeljo popoldne. ● V.S.

Vaterpolisti Triglava prvi v Gorici

Kranj, 18. julija - V letnem bazenu v Stari Gorici je vaterpolski klub Gorizia organiziral že tretji mednarodni vaterpolski turnir za memorial »D'Achille«. Na tem turnirju so nastopale ekipe: Mestrina (Italija), Triestina (Trst), Triglav in Gorizia.

Triglavani so pramegali Triestino 9 : 6, Gorizia pa Mestrino s 15 : 10. V igri za tretje mesto je Triestina premagala Mestrino 19 : 8, Triglav pa za prvo mesto Gorizio 10 : 9.

Končni vrstni red - 1. Triglav, 2. Gorizia, 3. Triestina, 4. Mestrina.

D. H.

Tek okoli Bohinjskega jezera

Bohinj, 18. julija - Turistično društvo Bohinj in odred "Dobre volje" iz Ljubljane, v sodelovanju z Organizacijskim odborom za prireditve Bohinj, to soboto, 21. julija, pripravljata 16. tradicionalni taborniški tek okoli Bohinjskega jezera.

Start, po mnenju večkratnih udeležencev, prijetnega teka okoli jezera, bo ob 18. uri pred hotelom Jezero v Ribčevem lazu, cilj pa bo na prireditvenem prostoru pod Skalco. Taborniki bodo nastopili v štirih kategorijah in sicer: tabornice do 30 let, tabornice starejše od tridesetih let, taborniki do 30 let in taborniki starejši od 30 let. Rekreativci bodo razvrščeni v sedem kategorij: ženske do 24 let, ženske od 25 do 34 let, ženske nad 35 let, moški do 29 let, moški od 30 do 39 let, moški od 40 do 49 let in moški nad 50 let.

Prijave sprejemajo dve uri pred začetkom tekmovalca na startnem mestu, startnina pa znaša 30,00 din za tabornike in 50,00 din za ostale tekmovalce. Prvi trije tekmovalci v posameznih kategorijah prejmejo kolajne, vsi udeleženci teka pa topli obrok in spominsko majico. Vse informacije dobite v Turističnem društvu Bohinj in po telefonu (064) 723-370. Hkrati v Bohinju opozarjajo tudi na športno prireditvev, ki bo prihodnje soboto, na 1. triatlon Bohinj 90. Tekmovalci bodo nastopili v treh panogah: plavanje (1,5 km), kolesarjenju (40 km) in teku (10 km). Prijave sprejemajo še do ponedeljka, 23. julija. ● V. Stanovnik

TEMA TEDNA NASLEDNJI!

»Nazadnje jo najdejo, ki bila jim je kos!«
Tako nekako bi lahko rekli ob nedavni - kateri že? - aferi novodobnih slovenskih oblastnikov, ki vztrajno diferencirajo ali poskušajo diferencirati. Bog, koliko črnila so slovenski novinarji prelili, ko se je šel podobne zadeve Milošević! V tistem času je bila na Slovenskem še svoboda in demokracija, pa se je dalo z neizmernimi količinami sarkazma bljuvati po voditelju, ki si je napravil črne spiske odpisanih in vse po vrsti odključeval. Če je diferencirani samo pokukal v Slovenijo, so ga zgrabili naši novinarji, ga pripeljali pred mikrofoni in sladostrastno intervjujali. Slovenska javnost pa: jau, kako je stalinizem sploh mogoč, v 21. stoletju in sploh!

Danes je tudi pri nas poleg deklaraciomanije najbolj razširjen konjček spiskomanija: spiski za odstrel direktorjev, vodilnih po firmah, po občinah in kajpak po sodiščih. O finih metodah novodobnih čistk pa smo zvedeli iz primera same predsednice vrhovnega sodišča Slovenije.

Zadeva je bila jasna že nekaj dni prej. Če ste tudi vi prebrali novico, da so se nekdanji partijci uprli, da bi kar tako predali svoje premoženje in da bodo zadevo posredovali ustavnemu sodišču, vam ni bilo treba jasnovidnih Vavinih kvalifikacij, da ste predvideli, kaj sledi.

A kaj da sledi?
Ob trmi prenoviteljev, da bodo korakali na samo ustavno sodišče, se brihtni človek takoj vpraša: ja, kdo pa tam sedi? In ko se brihtni človek tako vpraša, si lahko brihtno odgovori:

predsednica, ki je bila članica te vampirske prenoviteljske zaloge.

Ne boš, ljubica!

Zdaj pride pa najhujše: zdaj odpadejo namreč vsi argumenti, bodi stokrat strokovnjak in imej na tisoče kvalifikacij in vse skozi moralno držo. Če nočeš iti zlepa, boš pa zgrda. Se pravi: zlepa pomeni, da prosiš za razrešitev, ker si bolan, zgrda pa pomeni, da te lahko enkrat kaj kje doleti...

V naših čistkah smo zaenkrat še pri »zlepa«, pri belih rokavicah. Pokličesh nezaželenega individuuma in mu poveš, da je bolan. Dotična oseba nato neumno gleda okoli, ali ni morda v kakšni ordinaciji. Čistilni diagnostiki pa gonijo svojo: bolan si! In potem nesrečnik pobaše svojo culico in se opotekajo napoti proti domu. Kaj me boli? Glav'ca, nog'ca? Pa ne, da imam pljučnico? Levkemijo, madonca? In se trikrat ušcipne, če sploh še živi. In si na koncu oddahne - čeprav sem že kakšno uro na smrtni postelji, diham pa hvalabogu le še.

Nekako tako naj bi se zgodilo tudi z nesrečno predsednico vrhovnega sodišča. Psevdoohotariji k njej in evo ti diagnoze: bolna si!

A glej ga zlomka!

Ženska se ne da! Noče biti bolna, čeprav mora biti bolna. A ste vi že kdaj sploh videli koga, ki mora biti bolan, pa sam noče biti? Kdo bi si mislil, da med nami živijo taki heretiki, taki čudaki, ki nočejo biti bolni, pa bi morali biti? In to danes, ko se naše zdravstvo koplje v denarju, ko vas dohtarji na vse pretege vabijo v ordinacije in nam njih administratorke zastoj delijo recepte!

Zdaj lahko samo ugibamo, koga neumorna slovenska sanitarna ekipa še obišče? In kdo se ji bo tako kot predsednica samozavestno uprl?

Zalostno, da imamo take afere, ko pa bi se pozitivna selekcija dala tako elegantno rešiti! Ne vem, zakaj se sanitarci ne zgledujejo po temišvarski deklaraciji? Zato, ker je bil v Romuniji v resnici državni udar in so na oblasti stare strukture, je opozicija sestavila temišvarsko deklaracijo. Po njej ne sme biti na vodilnih mestih vsaj deset let nihče, ki je bil kdajkoli v partiji.

Tako ne bi bilo treba vpiti: naslednji! Nerodno bi bilo le, ker bi bil v vladi in v skupščini nenadoma tak silni vakuum. Bi nastala kar mučna tišina, ko bi kakšna preganjana duša prišla v parlament in zavpila:

»Kdor je brez partijskega greha, naj prvi vrže kamen!...«
D. Sedej

Kultura in črna cunj

Vemo, da ima kultura danes malo denarja in da se ji verjetno še bolj črno piše, a tisto obešanje črne cunje na kovana vhodna vrata Kieselsteina je pa le malo prehuda.

No, sicer je ne obešajo v znak žalovanja, temveč zato, da bi firbci ne gledali, kaj se na dvorišču kranjskega gradu kulture dogaja. Plačaj ali pa - črnina! Vendar, če obesijo črno cunjo, kadar je tu folklor, kakšna prijetna prireditev, gledališka igra, filmski večer ali kaj podobnega, človek že ne bi rekel. Toda črno cunjo vztrajno obešajo ob vsaki priložnosti. Tudi zadnjič, ko je nastopal kranjski jazz band in je bila muzika tako glasna, da so stare kranjske strehe tam okrog kar poskakovale in so si stanovalci na vso silo mašili ušesa, so se pol ure mučili z njo, da so zadelali vse luknje in luknjice.

Ja za božji čas! Ne tako! Nič drugega ne pokažete s to črno cunjo (mene spominja na mrliško vežico in pare), kot svojo gorenjsko ozkost. Tisti, ki nima denarja za vstopnino, tako ali tako ne bo prišel skozi vrata. Malo jim pa vendar pustite pogledati v naš hram kulture. Dolgo tako ali tako nihče ne bo zdržal na "gavtrih", pa še na škiljenje ga bo sililo, ko se vse dogaja bolj sredi vrta. Prenehajte, prosim, in malo razmislite o sebi, o kulturi, ki naj gre med ljudi, med najširše množice. Sicer lahko zdaj, ko se bodo začeli filmski večeri, pričakujemo na široki pripravi kamniti ograji še steklene špice...

Taki smo

Kje so floride?

Podarjenemu konju ne glej v zobe, uči stari pregovor. Kolikor se mi zdi, dobitniki devetdesetih jugo florid, ki so jih zadel na novoletnem super žrebanju 3 x 3, nimajo slabih besed za svoje konjiče. Avti so lepi, toliko bolj, ker so jih dobili samo za nekaj dinarjev, kolikor jih je stala kartica.

So jih dobili? Žal le 43 od devetdesetih. Drugi še vedno čakajo, čeprav je od žrebanja minilo že skoraj tri četrta leta in čeprav jih je Loterija menda, kot tam zatrjujejo, vplačala že 20. oktobra lani.

Zakaj lepe floride ne najdejo poti do ostalih srečnežev, zdaj že rahlo obupanih in še bolj jeznih? Eden od kranjskih nesojenih lastnikov se je naveličal izmotavanj Loterije in se pri samem proizvajalcu, beograjski Zastavi, hotel prepričati, kje je njegov priigrani avto. V Zastavi so mu zatrdili, da so že lani za Loterijo poslali vseh devetdeset vozil.

Kje lepe floride potemtakem so? Je za izginotje res kriva sicer splošno znana neposlovnost Zastave? Kaj pa, če so avtomobilčki v Ljubljano prišli, a zgrešili prave naslove? Kaj, če se z njimi prevažajo nesojeni neučakani redni ali izredni naročniki, če je nekdo v Ljubljani lepo pomešal vrstne rede? Tudi tak odgovor bi bil mogoč. Večkrat se je že izkazalo, da smo tudi Slovenci samo ogledalo balkanske poslovnosti, čeprav s prstom radi kažemo na jug.

Če bi poslovnost in poštenost kaj veljala, skrivnosti, kje je obtičalo 47 loterijskih florid, ne bi smelo biti. Papirji o dobavi, če je bila, obstajajo, če avtomobili niso bili poslani, jih pač ni. To morata razčistiti Loterija in Zastava. Ne nazadnje iz žrebancev ne briga, kdo je kriv, neposloven, oni hočejo avtomobile, ki jim pripadajo, in to od Loterije, pri kateri so kupili kartice. ● H. Jelovčan

PRIJAZEN NASMEH

SLOVENIJA, PRIJAZNA DEŽELA NA SONČNI STRANI ALP! NE VEDNO

Jelka Kocjan

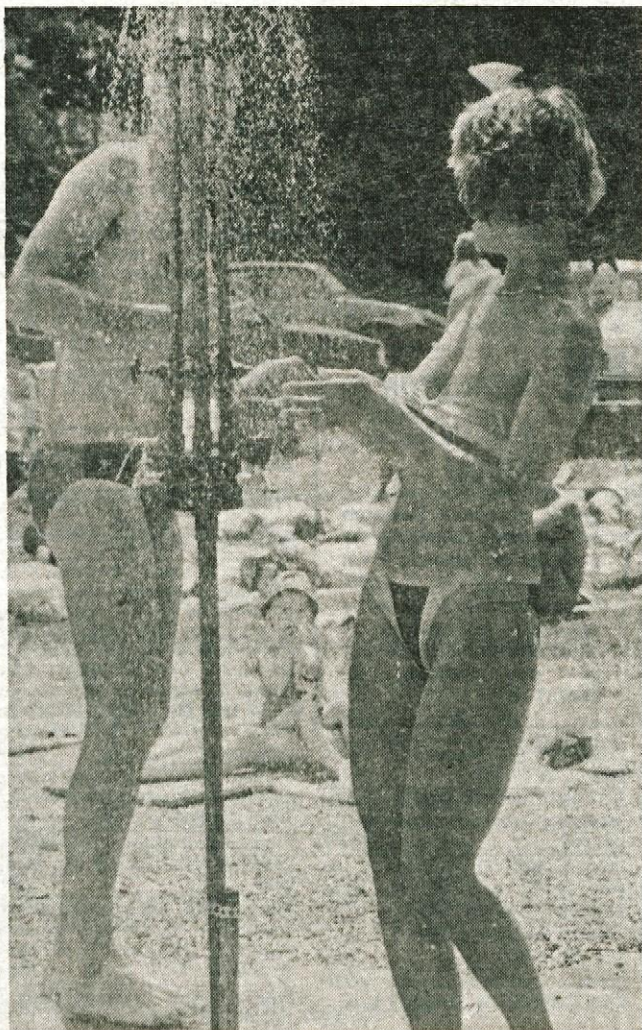
V Suknovi prodajalni je že šestnajst let, če štejemo zraven še učno dobo. Prej vsa leta zgoraj v mestu, nasproti restavraciji Park, je zdaj prodajalna že eno leto tule na dnu Mohorjevega klanca. Trgovke so zadovoljne z novim lokalom, večji je kot stari, lepo urejen in polti hladen, da je strankam zelo prijetno, njih pa, če verjame ali ne, ob največji vročini kar malo zebe. Hiša mora biti stara blizu tristo let, grajena je s kamni, zato tak hlad poleti, pozimi pa je topla. Lahko rečejo, da so vse stare stranke obdržale, pridobile pa tudi precej novih, kajti tule mimo prihaja vse, kar gre domov peš na Planino iz Tekstilindusa, Save, Iskre. Novim se je treba bolj posvetiti, kot starim strankam. Če stari stranki rečeš, da je blago kvalitetno, ti stoo odstotno zaupajo. Pa se bodo tudi nove stranke navzele zaupanja, so prepričane Jelka in vsa ostala dekleta v tej Suknovi industrijski prodajalni v Kranju. Industrijski! Marsikdo misli, da se blago v Suknovi trgovini v Zupah dobi ceneje, pa se ne. Povsod so enake cene. Poletne mesece imajo tudi znižanja,

volnene konce se dobi 50, metrsko blago 30, odeje pa 20 odstotkov ceneje. Ko so zadnjič s kombijem prodajale po Ljubljani, Ljubljankam niso mogle verjeti, da je pri njih blago tako poceni in ugotavljale, da za ceno, ki jo plačajo za enako odejo v Ljubljani, pri njih dobijo dve odeji in pol. Pravo odkritje so bile za Ljubljano in dobro so prodajale. Danes je za kupca že težko, kljub najboljši kvaliteti. Sicer pa so poletni meseci zanje vedno bolj mirni. Kdo bi sredi vročine mislil na volno in zimo? A se izplača, prijazno svetuje Jelka. Da so lahko šle v tako znižanje, so se odpovedale skoraj vsej marži. Tudi za to jesen pa se obeta lepo novo blago, za katerega so prepričane, da bo privabilo ves kranjski ženski svet. V tovarni že tkejo najnovnejše blago, enobarvno in v karu, ki se barvno čudovito skladajo. Le pridite pogledat, kar malo preveč potihlo, toda prijazno vabi Jelka. ● D. Dolenc

FOTOREPORTAŽA

POLETJE NA BLEDU

Ni ga čez osvežilni tuš.

Ob veslanju se razgiba vse telo, mimogrede pa ujamemo tudi sončne žarke.

Čez dan kopanje v jezeru, zvečer drsanje v športni dvorani. Kaj pa še hočete? V. Stanovnik, slike: G. Sinik

ljubljska banka

GORENJC IN BANKA
FORMULA PRIHRANKA

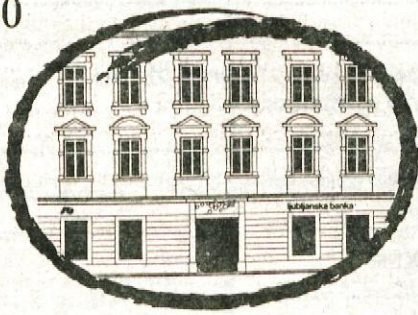
OBVESTILO!

Komitente Ljubljanske banke - Gorenjske banke d. d., Kranj obveščamo, da je ekspozitura na Prešernovi cesti 6 (središče starega mesta) obnovljena.

Z rednim poslovanjem ekspozitura začne v
ponedeljek, 23. 7. 1990.

Poslovni čas:

- ob delovnikih od 7.00 do 18.00
- ob sobotah od 7.00 do 12.00

Gorenjska banka d. d., Kranj

MALI OGLASI

☎ 27-960
Cesta JLA 16

APARATI STROJI

Prodaj dvoredni PLETILNI STROJ, nemške izdelave, nerabljen, model 600, s priključki - kartice. Cena 3.500 DEM. ☎ 80-641

Ugodno prodaj 4 nove KOLEKTORJE Jugoterm. ☎ 27-739 10731
Nove MIZARKE HOBI - poravnalke in debeline ter druge stroje, prodaj. ☎ 64-041 10752

Prodaj nerabljen PLETILNI STROJ Brother na kartice, za 1.800 DEM in VIDEOPLAYER, za 350 DEM. ☎ 75-005 10790

goz

gorenjska
obrtna
zadruga
KRANJ

V TRGOVINI IMAMO NA ZALOGI
PO UGODNIH CENAH KROGLIČNE
VENTILE IN PIPE.

Prodaj zamrzovalno OMARO (tri je predali), malo rabljena, za 3.000,00 din. Karel Lipovac, Pintarjeva 10, Kranj - Čirče 10801

Prodaj 35-litrski KOMPRESOR. ☎ 66-916 10813

Poceni prodaj starejši barvni TV Gorenje Akvamarin. Jalovec, Planina 74, Kranj 10828

Prodaj TV Leveopta za 3500,00 din. ☎ 35-144 10844

Prodaj kotno BRUSILKO Bosch. Janez Bobnar, Velesovo 64, Cerklje 10848

Prodaj motorno ŽAGO Husqarna 261, nerabljena. Janez Zupan, Za žago 4, Bled, ☎ 77-519 10855

Ugodno prodaj nov barvni TV Iskra, ekran 59 cm. ☎ 79-087 10882

Prodaj dobro ohranjeno KOSILNICO BCS. ☎ 43-126, po 19. uri 10885

Prodaj kiper traktorsko PRIKOLICO s podaljšanim kasonom in močnejšimi stranicami ter traktorsko VITLO Jagodic, vlečne teže 5 ton. ☎ 52-029 10899

Etažno PEČ TVT 23, 23.000 kkal, nova in 8 m DIMNIKA Schiedel, ugodno prodaj, lahko tudi na kredit. ☎ 723-448 10735

Prodaj 30 kosov ŠPIROVCEV, dim. 12 x 14 x 7 m. Naslov v oglašnem oddelku. 10743

900 kosov rabljene strešne OPEKE, prodaj. ☎ 34-283 10754

Poceni prodaj 1500 kosov STREŠNE OPEKE FOLC, cement, 1 kos je 0,50 din. ☎ 21-201

GRADBENI MATERIAL

Ugodno prodaj 4 OKNA, dim. 80 x 90 cm in 100 x 220 cm, Jelobor s polkni, VRATA, šir. 75 cm, P 1 L, 2 POLKNI, dim. 100 x 140 cm, vse novo ter PEČ na olje. ☎ 621-806

Prodaj približno 2.000 kosov rabljene strešne cementne OPEKE. Grosova 31, Kranj - Kokrica, ☎ 27-753 10756

Prodaj 5 kosov ARMATURNIH MREŽ. Cena 2.000,00 din. Vodnik, Prebačvo 28, Kranj 10759

Prodaj 3 kub. m. ŠPIROVCEV, dim. 12 x 14 x 700 cm. ☎ 34-554

Prodaj 1,5 kub. m. HRASTOVINE za parket ali opaž, deb. 60 mm. Cena 7.500,00 din za kub. m. ☎ 631-370 ali 631-522 10802

Ugodno prodaj približno 1.500 kosov OPEKE modularec in približno 100 kosov PUNT. Kavčič, Škofjeloška 38/c, Kranj 10814

Poceni prodaj strešno KRITINO špičak. ☎ 67-250 10824

Prodaj 1.800 kosov rabljene strešne OPEKE špičak. Dvorje 66, Cerklje 10829

V Vodicah nad Ljubljano poceni prodaj 800 kosov betonskih ZIDAKOV. ☎ 35-516 10847

Prodaj 3 kub. m. LESA za ostrešje. ☎ 47-679 10896

Ugodno prodaj dimniške TULJAVE, premera 150 mm. ☎ 70-739

KUPIM

Kupim ohranjeno, manjšo VRTNO SEDEŽNO GARNITURO. Šifra: BALKON 10415

Kupim MIVKO, razsuto ali v vrečah. ☎ 46-403

BIBA

TRGOVINA
TEL: 36-995

VAM NUDI OD
23. 7. - 15. 8. 1990

30% - 40%

POPUST NA
POLETNA
OBLAČILA

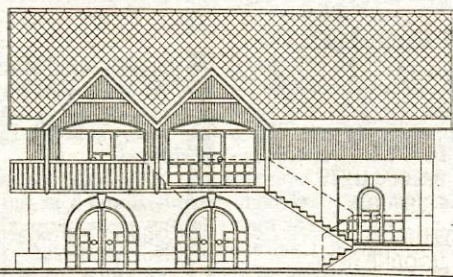
DEL. ČAS: 8. - 12. URE
14. - 19. URE
SOBOTA 8. - 12. URE

Zdomec kupi starejšo HIŠO ali VIKEND oziroma GARSONJERO, na relaciji Kranj - Radovljica. ☎ 061/781-176, v soboto, od 17. do 20. ure 10911

Kupim SENO iz kozolca. ☎ 26-439, zvečer 10912

Kmetijska zadruga Bled

POSLOVNI PROSTOR ZA TRGOVSKE,
STORITVENE
IN GOSTINSKE LOKALE V RIBNEM NA BLEDU

Kmetijska zadruga Bled želi obnoviti svoje gospodarsko posloplje v Ribnem v sodobni poslovni objekt s šestimi lokali (od 30 do 80 m²) v obliki sovlaganja bodočih najemnikov. Telefonski priključki so zagotovljeni!

Za podrobnejše informacije nas pokličite po tel.: 78-697

LOKALI

Na Jesenicah oddam TRGOVINO s parkirnim prostorom in telefonom. Šifra: 1.000 KVAD. M. 10785

Iščem PROSTOR za delavnico, v Kranju ali okolici. ☎ 38-685 10873

OBVESTILA

TV - VIDEO - HI FI SERVIS hitro in kvalitetno! Informacije na ☎ 39-886. SE PRIPOROČAMO! 9092

ROLETE, žaluzije tudi 65 mm, lamine zavese, harmonika vrata, MARKIZE - senčila, naročite na ☎ 75-610 10100

ŽAGAM drva v Kranju in okolici. ☎ 49-518 10717

Izdelujem in prodajam KONTEJNERJE (smetnjake) iz pocinkane pločevine. ☎ 34-457 10727

ZIDARSKA in FASADNA DELA opravimo hitro in poceni. Informacije na ☎ 35-265 10736

Zidarska skupina prevzame vsa ZIDARSKA DELA - fasade in notranje omete. ☎ 23-629, od 12. do 15. ure 10737

Vsa PARKETARSKA DELA opravljamo hitro in kvalitetno. ☎ 38-289, po 18. uri 10781

Nudimo vsa AVTOKLEPARSKA DELA po nižji ceni, ko pripeljeta avto, pripeljeta tudi kovinski smetnjak. Le-tega vam popravimo brezplačno. Branko Lacko, Bevko-va 37, Radovljica, ☎ 75-807 10792

Moški, ki je kupil 27 m smrekovih LETEV, naj se oglasi pri: Andreju Ogris, zaradi preplačila. 10812

AFRODITA - ženitna posredovalnica v Kranju vabil Ne ostanite sami po svoji krivdi! Uradne ure: vsak četrtek, od 15. do 18. ure in sobota, od 9. do 12. ure, ☎ 34-581 10897

OSTALO

Prodaj GAJBICE za jabolka ali krompir. ☎ 57-816 10687

Po ugodni ceni prodaj večjo količino GAJBIC. ☎ 45-273 10710

Ugodno prodaj ohranjen ŠOTOR za 4 osebe. ☎ 33-617 10719

MERCATOR
KMETIJSTVO
KRANJ

prične z ročnim izkopom semenskega krompirja na parcelah ob letališču Brnik v ponedeljek, 23. 7. 1990. Pobiralcem nudimo dober zaslužek. Informacije v skladišču krompirja Senčur ali po telefonu št. 064/41-017.

Prodaj ČOLN Maestral 9, z motorjem. ☎ 34-229 10722

ŠOTOR - prikolico Skif, poceni prodaj. Ogljed: Beleharjeva 32, Senčur 10753

Prodaj BRAKO PRIKOLICO, po zelo ugodni ceni. Emilijan Sajc, Šmidova 11, Kranj - Čirče 10757

Prodaj otroško ZIBELKO z jogijem. ☎ 70-428 10760

Prodaj italijanski otroški VOZIČEK. Cena 800,00 din. ☎ 27-534 10765

Zelo ugodno prodaj SURF Burja. ☎ 49-484 10767

Prodaj otroški globok VOZIČEK, znamke Camp. ☎ 42-903 10777

Prodaj govejo črno KOŽO (kot pregrinjalo). ☎ 73-449 10807

Uvoženo plastificirano PLUTO, prodaj po 550 din za kv. m. ☎ 83-727 po 20. uri

FRIZERSTVO - JIVANKA - STRAŽIŠČE, OBVEŠČA CENJENE STRANKE, DA BO LOKAL ZAPRT OD 23. 7. DO 13. 8.

Imam proste kapacitete na strojnih škarih, dolžine 2400 mm, debelina rezanja 4 mm in krivljenje dolžine 1500 mm. Šubič Andrej, Delnice 19, Poljane, ☎ 65-195 10842

Ugodno prodaj italijanski športni VOZIČEK, STOLČEK, leseno in zložljivo POSTELJICO. ☎ 74-946

Ugodno prodaj BRAKO PRIKOLICO, s predprostorom, dvojno streho, kuhinjo in ostalo opremo. Kováč, Taleška ul. 6, Lesce, ☎ 74-961

Dobro ohranjeno otroško POSTELJICO z jogijem, prodaj. Dacarjeva 1, Lesce, ☎ 74-128 10903

Ugodno prodaj akustično KITARO. ☎ 47-498 10913

POSESTI

Prodaj TRAVNIK pod Srednjo vasio pri Begunjah. ☎ 51-078 10412

Blizu Bleda - Lesce prodaj komunalno opremljeno PARCELO, 600 kvad. m., z vso tehnično dokumentacijo, načrti za gradnjo letne hiše. Šifra: CENTER GORENJSKE 10726

Ugodno prodaj zazidljivo PARCELO, 280 kvad. m. ☎ 36-165 10746

Prodaj GARAZO na Planini. Informacije po 19. uri na ☎ 33-342

Prodaj staro kmečko HIŠO in HLEV, v bližini Kranja - kmečko naselje. Šifra: CENIM 200.000 DEM 10821

Ugodno prodaj zgodnji del adaptirane HIŠE, s teraso, posebnim vhodom, centralno, garažo in vrtom. Informacije na ☎ 82-950

Ugodno prodaj HIŠO, 8 km iz Kranja proti Gorenjski. ☎ 70-724

Na podeželju - Gorenjska, prodaj staro HIŠO, z velikim vrtom. ☎ 45-732 10886

RAZNO PRODAM

Prodaj JOGI POSTELJO, za 1.500,00 din KAMIN rjave barve. Nova vas 8, Radovljica 10739

Ugodno prodaj 140-litrski KOMPRESOR Trudbenik, nov z dvema glavama, do 16 ats., v garanciji, še nepriključen, ŽAGO Mio Standard, malo rabljena, list nov, premera 45 cm, motor 4 kW, SKOBELNIK Mio Standard, nerabljen, na 4 operacije in MOPED Kolibri, 50-kubični, nov, še v garanciji. ☎ 24-38, od 14. do 22. ure 10769

Prodaj KRAVO s prvim teletom ali brez in dva otroška VOZIČKA. Tišler, Čadovlje 9, Tržič 10780

Prodaj PŠENICO ter PRAŠICE za nadaljnjo rejo. Sv. Duh 41, Škofja Loka 10819

Prodaj PEČ kiperbusch, električne ročne ŠKARJE in nemški komfortni ŠOTOR za 5 oseb. ☎ 48-112 10825

Prodaj večjo količino zajcev in zajčnik. ☎ 74-816 10837

Prodaj MOTOR APN 6 in šotor za 4 osebe. ☎ 64-258 10843

Prodaj VIDEOREKORDER Sharp, z daljinskim upravljanjem, za 6.500,00 din, otroško ZIBELKO, globok otroški VOZIČEK in STAJICO, posamezno ali vse skupaj za 1.200,00 din. Milan Jarc, Okroglo 19, Naklo 10851

Poceni prodaj rabljeno moško KOLO, vzdržljiv ŠTEDILNIK in star LESTENEC. ☎ 632-21 0 10857

Poceni prodaj otroško POSTELJICO in otroško KOLO. ☎ 23-409 10901

STAN.OPREMA

Ugodno prodaj dobro ohranjeno SPALNICO. ☎ 45-560 ali 45-354 10822

Prodaj SEDEŽNO GARNITURO. ☎ 632-790 10880

STANOVANJA

Kupim 2- ali 3-sobno STANOVANJE v Kranju, do 75.000 DEM ali najemem STANOVANJE za kratek čas. Šifra: KRATEK OPIS 10323

Iščem GARSONJERO v Kranju. ☎ 061/323-451, int. 460, dopoldan 10761

Prodaj STANOVANJE, 120 kvad. m., z vrtom, garažo in kletjo. ☎ 24-780 10799

Par brez otrok najame neopremljeno GARSONJERO ali 1-sobno STANOVANJE, v Kranju ali okolici. Plačam do 200 DEM v dinarski protivrednosti. ☎ 23-571 10861

Zamenjam GARSONJERO, 24 kvad. m., za večje stanovanje, v Kranju. T. Dežmana 8, stan. 35, Kranj 10890

VOZILA

Prodaj FIAT 126 PGL, letnik 1987, registriran do junija 1991. Kuhar, Na kalu 13, Naklo 10706

Tomos AVTOMATIK A 3 MS, letnik 1987, bel, odlično ohranjen, prodaj za 4.500,00 din. ☎ 27-926 10716

AVTOIMPORT
UDOVČ

Lesce d.o.o.
Begunjska 17, 64248 Lesce
tel.: 064 74-207

POSREDUJEMO PRI PRODAJI
NOVIH IN RABLJENIH
AVTOMOBILOV VSEH VRST

Prodaj Tomos AVTOMATIK, letnik 1983, za 4.000,00 din in italijansko fantovsko dirkalno KOLO s tabularji, za 3.500,00 din. ☎ 77-176 10718

Prodaj Z 850, letnik 1984, registrirana do konca leta. Soklič, Selo 22, Bled 10721

AVTOMATIK 3 ML, letnik 1987, prodaj za 3.950,00 din. Novak, Seljakovo nas. 3, Kranj - Stražišče 10725

Poceni prodaj MOTOR za Z 101. ☎ 67-255, po 14. uri 10729

Prodaj Z 101. ☎ 74-745 10734

Prodaj 126 P, letnik 1978. Cena 1.000 DEM. Ogljed v soboto popoldan. Oman, Zminec 11, Škofja Loka 10741

Prodaj ELEKTRONIK 90, odlično ohranjen. ☎ 81-157 10742

Z 128, letnik 1988, 18.000 km, prvi lastnik, ugodno prodaj. Pot v Bitnje 50, Kranj 10745

OPEL ASCONO 1.6, letnik 1983 in trim KOLO, znamke Unis, prodaj. Kalan, Razgledna 4, Bled 10748

GOLF JX, bele barve, prva registracija februarja 1986, registriran do februarja 1991, prodaj. ☎ 45-624, Rajko 10749

Prodaj VW 1200, registriran do aprila 1991. Žgalin, Britof 172, Kranj 10750

TISKARSTVO U 8 K

BOŠTJAN UZAR
TRG SVOBODE 14, TRŽIČ
Tel.: 064/52-338

Nudimo vam kvalitetne in poceni tiskarske storitve (offset tisk) v centru Tržiča. Sprejem naročil: od 9.-13. ure SE PRIPOROČAMO!

Prodaj Z 101, letnik 1985 ali zamenjam. Cankarjeva 12, stan. 5, Radovljica 10751

Prodaj dobro ohranjeno Z 750 SC. Potočnik, Groharjevo nas. 8, Škofja Loka 10758

Z 101, letnik 1974, prodaj za 1.500 DEM. Matjaž Šifrar, Gorenja vas 20, ☎ 68-274 10762

Prodaj SUZUKI GS 500 E, letnik 1981, registriran celo leto. Cena 3.800 DEM. Roman Sušteršič, Zg. Bitnje 213, Zabnica 10763

Prodaj Z 101, neregistrirana, letnik 1976, celo ali po delih. Škerbec, Špicarjeva 4, Radovljica

BT 50 S, v garanciji, prodaj za 14.000,00 din. Možnost plačila na kredit. Škofjeloška c. 42, Kranj - Stražišče 10771

Ugodno prodaj ZASTAVO 850, letnik 1980. Franc Lesica, Podreča 28 a, Mavčiče 10702

Prodaj JUGO 45, letnik 1984. ☎ 22-309 10772

Prodaj R 4, letnik 1977. Ogljed od 12. ure dalje. Kramar, Kidričeva 13, Kranj 10773

Prodaj FIAT 126, letnik 1988, registriran do aprila 1991. Kopač, Vaše 44, Medvode 10774

Prodaj GOLF diesel, letnik 1988. Velesovo 74, Cerklje 10775

Prodaj Z 750, letnik 1978, registrirana julija 1991. Cena 1.500 DEM. Bergant, Lahovče 63, Cerklje

Prodaj R 4, letnik 1978. Mrdanovič, Partizanska 23, Kranj 10779

FIAT 127, dobro ohranjen, prodaj. ☎ 51-399 10783

Prodaj FIAT 126 P, letnik 1984. Mirko Poklukar, Črtomirova 32, Bled 10784

Prodaj 126 P, letnik november 1985. Mrak, Kališka 15, Kranj - Druhovka 10787

NAŠE
DEŽURNE TRGOVINE
NA GORENJSKEM

ŽIVILA, Kranj
trgovina in gostinstvo

OBČINA KRANJ

VSAKO SOBOTO lahko kupujete v sledečih prodajalnah do 17. ure:

SP Pri Peterku • PC Planina • SP Predvor • PC Britof • PC Klanec • PC Golnik • SP Storič • SP Kočna Jezersko • PC Vodovodni stolp • SP Zlato polje • SP Cerklje • NC Čirče • SP Labore

OB NEDELJAH pa lahko kupujete v:

PC Dalikatesa Kranj od 7. do 11. ure
NC Čirče od 8. do 12. ure

POSEBNA DEŽURSTVA:

NS Čirče vsak četrtek in petek do 20. ure

OBČINA RADOVLJICA

sobota

SP Milno Bled do 19. ure
SP Škrbina Bled do 19. ure
PC Radovljica do 17. ure
SP Zaka Bled do 20. ure
PC Zg. Gorje do 17. ure
SP Center Bled do 17. ure

nedelja

SP Milno Bled od 9. do 12. ure
SP Zaka Bled od 7. do 19. ure

OBČINA JESENICE

sobota

SP Škrlatica Kr. Gora do 19. ure
SP Vitranc Kr. Gora do 19. ure
SP Jesenice do 17. ure

Prodaj WARTBURG karavan, letnik 1982. ☎ 22-716 10789
Prodaj dobro ohranjeno Z 101, garažirana, letnik 1980. Potočnik, Roblekova 15, Radovljica, ☎ 74-194 10791

Ugodno prodaj APN 6. Fojkar, Pšev 11, Kranj 10795
Prodaj ŠKODO 120 L, letnik 1979. ☎ 58-084 10798

Prodaj WARTBURG, letnik 1983. ☎ 40-003 10803

Prodaj FIAT 126 P, letnik 1979 ali zamenjam za Z 101, z doplačilom. Zalag 16, Cerklje 10809

Prodaj Z 750, starejši letnik, registrirana do 15. 6. 1991. Jože Kuralt, Zg. Senica 4/a, Medvode 10810

Prodaj Z 126 P, letnik 1982. Poklukar, Zg. Gorje 7/b 10811

Z 850, letnik 1983, registrirana do marca 1991, dobro ohranjena, prodaj. ☎ 36-831 10815

Prodaj karambolirano Z 128, letnik 1986. ☎ 44-546 10816

Po delih prodaj Z 101. ☎ 68-205 10818

Ugodno prodaj LADO Niva 1600, letnik november 1986. ☎ 80-867 10826

VESPO Piaggio, 50 ccm, skoraj nova, prodaj. ☎ 35-117 10830

Prodaj PEUGEOT 104 GL, letnik 1978. Cena 3.300 DEM. Orehovlje 7, Kranj 10831

126 P, letnik 1979, prodaj. ☎ 70-415 10836

Prodaj GOLF JXD, letnik 1986. ☎ 34-673 10838

Prodaj Zastavo 101, letnik 1986, garažirano. ☎ 70-264, popoldan 10839

Z 101 GTL, letnik 1986, prodaj za 5.200 DEM. Frankovo nas. 183, Škofja Loka 10878

Prodaj OPEL KADETT GLS 1.6 D, letnik 1987. Cena ugodna. ☎ 83-738 10881

Prodaj VW hrošč, registriran celo leto. ☎ 37-686, po 18. uri 10883

Prodaj SCIROCCO GT, letnik 1981. Pasir, Podlubnik 159, Škofja Loka 10884

Prodaj BT 50, letnik september 1987, malo vožen. ☎ 633-664 10887

Prodaj 126 P, letnik avgust 1987, prevoženih 18.000 km. Ogled v petek, od 19. ure dalje. Rus, Planina 24, Kranj 10889

Prodaj R 4 GTL, letnik december 1987. Šolar, Nemilje 10, Zg. Besnica 10891

Prodaj JUGO 45, letnik 1982, registriran do junija 1991. ☎ 78-598 10892

Prodaj Z 101, letnik 1978, registrirana do julija 1991. Kavčič, Polica 14, Naklo 10893

Nujno prodaj JUGO 55 E, letnik 1987. ☎ 37-734, po 15. uri 10895

Prodaj JUGO 1.1 GX, letnik 1987. Novak, Trboje 132, Kranj 10898

Z 101, registrirana do junija 1991, prodaj. ☎ 79-628, popoldan 10900

Prodaj Z 101, letnik 1974, neregistrirana, lahko za dele. Štefe, ☎ 47-088, popoldan 10904

126 P, prodaj po delih. ☎ 65-058 10905

Prodaj R 4 GTL, letnik 1984. ☎ 78-046 10906

VW SCIROCCO, letnik 1984, prodaj. ☎ 620-622 10908

ŽIVALI

Poceni prodaj 6 tednov stare PSICE in barvni TV v okviri. ☎ 70-524 10697

Prodaj dva črno-bela BIKCA, stara 1 teden. ☎ 73-316 10720

Prodaj KOZLIČA in TELIČKA simentalca. Novak, Štrukljeva 2, Radovljica 10730

Prodaj dve plemenski TELICI simentalci, v A kontroli, po izbiri, breji od 6 do 8,5 meseca. Franc Lukančič, Godešič 36, Škofja Loka, ☎ 633-485 10732

Prodaj KRAVO, tretjič breja, v 9. mesecu. ☎ 74-201 10770

Prodaj dve KOZI sanske pasme, stari 1 leto. Zg. Gorje 61/a 10778

Razporaja KOKOŠI, stare 7 mesecev, v polni nesnosti ter JARKICE, stare 20 in 10 tednov. Pavlin, Temniška 19, Naklo (Pivka), ☎ 48-725 10770

Prodaj brejo TELICO simentalco ali KRAVO, ki bo septembra telila. Gobovce 10, Podnart, ☎ 70-085 10800

Prodaj KRAVO simentalco po telu. Podbrezje 55, Duplje 10800

Prodaj 120 kg težkega BIKCA simentalca. Pogačnik, Kamna gorica 75, ☎ 79-416 10804

Prodaj 1 teden starega črno-bellega BIKCA. Visoko 71, Senčur 10806

Oddam PSICE, mešanci s pudlem. ☎ 73-449 10806

Prodaj 7 dni starega TELETA simentalca. Podbrezje 195, Duplje 10806

Prodaj 8 mesecev brejo TELICO simentalco. Zg. Bitnje 18, Žabnica 10823

Prodaj KOZO mlekarico, stara dve leti. ☎ 46-227 10823

Prodaj KRAVO simentalco, ki je drugič telila. Tomše, Nemilje 16, Zg. Besnica, ☎ 40-589 10833

Prodaj KRAVO po izbiri. Suhadolc 12, Komenda 10834

Prodaj 8 let staro kobilo po izbiri, eno brejo. Ogled po 17. uri. Partizanska 18, Bled 10845

Prodaj KRAVO s teletom in orehove ter hrastove plohe. Pogačnik Franc, Zasp, Dolina 20, Bled, ☎ 78-479 10846

Prodaj KOZO z mlekom. Cena 2.400,00 din. Zg. Duplje 6/a 10869

Prodaj 9 mesecev brejo KRAVO, tretje tele. Rogač, Zg. Lipnica 4, Radovljica 10870

Ugodno prodaj 10-tedenskega KOZLIČKA srnaste pasme. ☎ 79-452 10872

Prodaj 10 tednov starega TELETA. Stanonik, Javorje 26, Poljane, ☎ 65-094 10888

Prodaj 5 tednov staro črno-belo TELIČKO. Lahovčev 4, Cerklje 10902

Rjave JARKICE ter od 20 do 100 kg težke PRAŠICE, prodaj. Možna dostava na dom. Stanonik, Log 9, Škofja Loka 10909

Prodaj KRAVO s telikom ali po izbiri. Strahinji 7, Naklo 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

VSAT PETEK IN SOBOTO OD 20. DO 24. URE PLES NA VRTU HOTELA JELEN
V SODELOVANJU Z AGENCIJO MIKO SMO VAM PRIPRAVLILI PRIJETNO GLASBO TUDI MED 17. IN 19. URO
VABLJENI
tel.: 21-466

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

Podarim PSICO, stara 8 tednov. Marinka Zemlja, Selo 35, Žirovnica, ☎ 80-931 10755

Prodaj 6 tednov staro TELIČKO simentalco, za pleme. Stane Starman, Godešič 26, Škofja Loka 10910

Prodaj 1 leto stare KOKOŠI nesnice, za zakol ali nadaljno rejo. Cena 25,00 din za kos. Zadruga 18, Duplje 10733

Nemški OVČAR, lep, živahen, star 9 tednov, naprodaj. ☎ 81-493 10740

Prodaj 9 mesecev brejo TELICO simentalco. Zakobiljek 7, Poljane 10747

AQUAHIT d.o.o.

VZDRŽEVANJE, TRGOVINA IN STORITVE
Zasavska c. 16, Orehek, tel.: 064/27-255

V NOVI TRGOVINI Z VODOVODNIM, CENTRALNIM IN SONČNIM MATERIALOM, VAM **POLEG PRODAJE** NUDIMO DOSTAVO NA DOM, NAROČILO PO TELEFONU IN ZA VSE PRODANE IZDELKE **TUDI MONTAŽO.**

SE PRIPOROČAMO!

Ugodno prodaj GOLF, letnik 1978, z avtoradiem. Oblak - Mikluž, Zasavska c. 53, Kranj, ☎ 25-178 10794

Prodaj rezervne dele za DIANO ter Z 101, dirkalno kolo Puch maelstrat ter motor za čoln Tomos 4. ☎ 50-826 10840

Ugodno prodaj Z 101 SC, letnik 1979. Ambrožič, Kajuhova 44, Bled 10841

Prodaj JUGO 45. ☎ 25-587 10849

Prodaj Z 750, letnik 1984, DIANO 6, letnik 1980 in DIANO po delih. Resman, Zg. Dobrava 10, (pri Kropi) 10850

Prodaj Z 101, letnik november 1977, registrirana do maja 1991. Brezje 70/a 10852

Prodaj Z 101, starejši letnik, za 9.000,00 din. ☎ 69-796 10853

Ugodno prodaj DIANO, letnik 1977, registrirana do decembra 1990. ☎ 33-359 10854

Z 750, letnik april 1983, garažirana, odlično ohranjena, 42.700 km, z rezervnimi zimskimi gumami, prodaj. ☎ 25-879 10858

MOTOR Tomos Elektronik 90, registriran, prodaj za 7.000,00 din. ☎ 50-311 10859

Prodaj ŠKODO Coupe, letnik 1977. Cena 400 DEM. ☎ 70-145 10865

Prodaj R 18, letnik 1987, rdeče barve, prevoženih 48.000 km. Informacije na ☎ 48-045, popoldan 10865

Ugodno prodaj MOTOR CTX 80. Matija Perko, Nalo logu 18, Tržič, ☎ 51-267 10863

SUBARU 700 SDX, letnik 1986, prodaj. ☎ 77-996, dopoldan ali 77-064, popoldan 10864

Poceni prodaj dve moški KOLESI, eno je na 5 prestav. Jankovič, Hrstje 27, Kranj, ☎ 34-354 10865

Prodaj GOLF, letnik 1978. Stružnikova 23, Senčur, ☎ 41-053 10866

Ugodno prodaj JUGO 45 AX, letnik december 1987. Sp. Besnica 5/a 10867

Prodaj R 18, letnik 1981. ☎ 80-284 10868

Prodaj JUGO 45 Koral, letnik 1988. Habjan, Podlubnik 156, Škofja Loka, ☎ 622-448 10874

GOLF, letnik 1977, prevoženih 90.000 km, registriran do marca 1991. Partizanska 48, Kranj 10875

UNO 45, letnik 1984, dobro ohranjen, prodaj. Informacije na ☎ 40-614 10876

Prodaj FIAT 126. ☎ 23-314 10877

ZAPOSLOTITVE

S 1. septembrom potrebujemo VARSTVO za 15-mesečno punčko. Če imate radi otroke, javite se! Oprešnikova 24, Kranj, ☎ 26-326 10440

Takoj zaposlimo TRGOVCA, s širokim področjem znanja, veščiti upravljanja z viličarjem. Informacije na ☎ 75-781 10648

PREVAJAM krajša besedila iz angleščine (prospekti, navodila itd.). ☎ 80-891 10715

Delo dobi VOZNIK - STROJNIK, ki ima C in E kategorijo. Ponudbe s kratkim opisom dosedanjega dela oddajte na oglasni oddelek. Šifra: PRIDEN IN POŠTEN 10723

Iščem skupino za IZDELAVO notranjega ometa. ☎ 51-024, zvečer 10728

REZKALCA ali ORODJARJA zaposlim. Šifra: REZKALEC 10738

Študent matematike INSTRUIRA matematiko, fiziko in računalništvo za srednje in osnovne šole. Informacije na ☎ 21-556, dopoldan (Špolad) 10744

Delo na kmetiji iščem, začasno ali trajno. ☎ 064/620-242 10835

Mlado dekle s končano Gostinsko šolo zaposlimo v STREŽBI. Bled, ☎ 77-458 10856

Sprejemem DELO na dom (pakiranje, sestavljanje ipd.) Šifra: LOŠKI GRAD 10871

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila naša sodelavka v pokoju iz Blagovnega prometa — sektorja nabave

DORA BERGANT

roj. 1913

Od nje smo se poslovili v soboto, 14. julija 1990, ob 17. uri na pokopališču Preska pri Medvodah.

DELOVNI KOLEKTIV SAVA KRANJ

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš sodelavec v pokoju iz Tovarne avtopnevmatike Sava Semperit, delovne enote Vulkanizacija

JANEZ GARTNAR

roj. 1926

Od njega smo se poslovili v ponedeljek, 16. julija 1990, ob 15. uri na kranjskem pokopališču.

DELOVNI KOLEKTIV SAVA KRANJ

ZAHVALA

V 93. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

IVANA UDIR

Štularjeva mama

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v urah slovesa stali ob strani, nam izrazili sožalje, darovali cvetje ali namesto vencev prispelivali za obnovo cerkve ter jo pospremili na zadnji poti. Hvala tudi OŠ Ivana Groharja, pevskemu zboru Lubnik, sodelavcem SAVE — vzdrževanje GTI, dr. Udirju za zdravljenje, g. župniku za poslovljni obred ter pevcem iz Nakla za zapete žalostinke.

VSJ NJENI

Sp. Besnica, Škofja Loka, Rudno, 2. julija 1990

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta, starega ata, dedka in pradedka

JURIJA KRAJNIKA

Borci petič na Triglav

V nedeljo na Rudno polje!

Radovljica, julija - Jutri, v soboto, 21. julija, ob 6. uri zjutraj bo izpred vojašnice na Rudnem polju krenil letošnji pohod borcev in mladine na Triglav. Tokrat ima ta tradicionalni pohod v organizaciji in na skrbi radovljiška občina. Ob tej priložnosti bo Aljažev stolp na vrhu Triglava proglašen za kulturni in zgodovinski spomenik. Slovesnost bo najprej v nedeljo, 22. julija, ob 8. uri zjutraj na vrhu Triglava, ob 14. uri pa se bo pričela slovesnost na Rudnem polju, kjer bo listina podpisana.

Kar štirje predsedniki jo bodo podpisali: predsednik Planinske zveze Slovenije Andrej Brvar, predsednik Planinskega društva Ljubljana Matica Gregor Klančnik, predsednica PO Zavarovalne skupnosti Triglav Nada Klemenčič in predsednik skupščine občine Jesenice dr. Božidar Brudar.

Zaključna prireditev na Rudnem polju se bo pričela že ob 11. uri z zabavno glasbenim ansamblom, ki bo igral za dobro razpoloženje. Ob 13.30 bo nastopila folklorna skupina iz Bohinja, ob 13.50 bo nastopila godba na pihala Ljudske Milice iz Ljubljane, ob 14. uri bo slovesen prihod udeležencev pohoda na Triglav, ob 14.50 se bo pričel koncert godbe na pihala, ob 15. uri pa bodo triglavske fanfare

oznanile začetek slavnostne zaključne prireditve. Podan bo raport vodje pohoda, spregovoril bo Ciril Zlobec, za njim bo koncert Partizanskega pevskega zbora in pihalne godbe, sledila pa bo podelitev priznanj udeležencem patrol na Triglav leta 1944 ter razglasitev rezultatov tekmovanja tabornikov.

Pozno v popoldne bo za dobro razpoloženje še igral zabavno glasbeni ansambel, za pijačo in jedajo pa bodo skrbeli vojašnice JLA na Rudnem polju. Organizatorji vabijo vse, ki imajo radi naravo, Pokljuko, da pridejo v nedeljo na njene jase, se naučijo čistega zraka in se povesejo skupaj z borci in mladino. Lep dan bo! ● D. Dolenc

RTC v Iskri še vedno brez plač

Kranj, 19. julija - Medtem ko gre h kraju že prvi teden kolektivnega dopusta v Iskri Kibernetiki, so delavci Razvojno-tehnološkega centra še vedno brez julijskih plač. Kot nam je danes dejal direktor tega Iskrinega podjetja (ali tozda) Ferdinand Šegš, plač še vedno ni in tudi ne vedo, kdaj jih bodo lahko izplačali. Na vprašanje, zakaj niso kot Iskrin Inženiring občino zaprosili za premostitveni kredit, nam je odgovoril, da RTC nima jamstva kot Inženiring, da bi od prodaje Iskrine stolpnice v Ljubljani dobili del kupnine. Tam ima namreč RTC negativni saldo, zato njihov delež ostaja v Ljubljani in na kupnino ne računajo. Pač pa računajo, da jim bodo ostala Iskrina podjetja, ko dobijo denar iz Ljubljane, poravnala dolgo.

Ferdinand Šegš je še dejal, da v RTC ne bi imeli tolikšnih težav, ko bi bila plačilna sposobnost Kibernetike večja. Tako pa Iskre ne izpolnjujejo obveznosti do RTC: za ta mesec jih nista izpolnili podjetji Števec in Vega. ● D. Ž.

10. septembra generalna stavka

Delavca so vsi pustili na cedilu

Ljubljana, 17. julija - Za 10. september je že napovedana stavka kovinarskih delavcev, zdaj pa je za isti dan svet Zveze svobodnih sindikatov Slovenije najavil splošno stavko.

Svet ZSSS, ki se je preoblikoval v stavkovni odbor, stavko vseh slovenskih delavcev razglašajo zato, ker doslej niso zalegla opozorila glede nezavidljivega gmotnega, socialnega in pravnega položaja delavcev. Vladi in parlamentu očita, da sta povsem zanemarila položaj delavcev, ki tonejo v vse večjo revščino, groze jim stečaji in odpustanje (za kar so na seji terjali moratorij), vrh vsega pa so tudi pravno nezaščiteni. Sindikalno predstvo je svet zadolžil, da v zvezi s socialnim položajem, zaščito de-

lavcev, kolektivnimi pogodbami, sestavi zahteve, o katerih se bo stavkovni odbor pogajal z vlado, parlamentom in gospodarsko zbornico. ● D. Ž.

PD Kranj za varnost v gorah

Planinska učna ura na Ledinah

Kranj, 18. julija - Planinsko društvo iz Kranja je že lani prvič pravilo na Ledinah izobraževanje za planince, ki se ga je udeležilo kljub slabemu vremenu več kot 20 naključnih obiskovalcev v tamkajšnji koči. Letos so se v društvu odločili, da bodo poleti izvedli na Ledinah več učnih ur za planince.

Gorski vodnik in inštruktor Zvone Korenčan bo naslednja dva konca tedna, 21. in 22. ter 28. in 29. julija, pa 4. in 5. avgusta med 10. in 14. uro predstavil obiskovalcem izobraževalni program za planince vseh starosti in struktur. Opisal bo varno gibanje v gorah, ledno tehniko, uporabo planinske vrvi, nudenje prve pomoči, osnove vremenoslovja in izbiro planinskih ciljev. Iz bogatih izkušenj bo vsakomur lahko ponudil tudi praktičen nasvet. Izobraževanje je za planince in druge obiskovalce gora, ki si na ta način želijo pridobiti in izpopolniti znanje za varno hojo po gorah, prostovoljno in brezplačno. Dobrodošel bo sleherni obiskovalec, saj PD Kranj želi tudi s takimi akcijami izboljšati varnost v gorah in posredno razbremeniti gorske reševalce.

Iz društva obenem sporočajo, da je Kranjska koča na Ledinah dobro oskrbovana. V njej stalno gostijo nekaj smučarjev, saj je smuka na ledeniku še možna, dovolj prostora

pa je še za prehodne goste. ● S. Saje

SVETOVANJE
FINANČNE
AGENCIJSKE
INDRUGE
STORITVE

GLOBAL

Global Kranj, d.o.o.
64000 Kranj, C. JLA 4
tel.: (064) 21-320
fax.: (064) 28167

Kako zavarovati Triglavski narodni park

Strožje kazni in večja pooblastila čuvajem

Zakon o Triglavskem narodnem parku predvideva za kršitelje smešne kazni od 0,5 do 6 dinarjev.

Bled, 18. julija - Direktorica Triglavskega narodnega parka Marija Zupančič-Vičar je danes povabila na pogovor delavce UNZ Kranj, postaj milic, inšpektorje in komunalne redarje, da bi se dogovorili, na kakšen način bi bilo mogoče bolje zavarovati Triglavski narodni park pred škodo, ki jo povzročajo predvsem obiskovalci tega lepega naravnega rezervata.

Zakon o Triglavskem narodnem parku vsebuje za širše območje parka 35 prepovedi, za ožje pa še dodatnih enajst, od teh je mogoče sankcionirati le 21 kršitev. Naravovarstveni nadzorniki (petnajst poklicnih, drugi nepoklicni) se kljub temu h kaznim zelo redko zatekajo; prvič zato, ker naj bi bilo njihovo delo po usmeritvi sveta Triglavskega narodnega parka čim manj kaznovano, pa tem bolj svetovalec, drugič zato, ker je bila višina kazni od sprejetja Zakona o Triglavskem narodnem parku kljub večkratnim pobudam za revalorizacijo popravi enkrat samkrat, 1986. leta. Kazni so tako danes povsem razvrednotene, saj znašajo od 0,5 do 6 dinarjev!

»Vseh devet let, kar obstaja Triglavski narodni park, jokamo nad tem, kar počnejo obiskovalci, zelo malo kršitev - če izvzamem kampiranje - pa smo bili sposobni zavreti,« je pošteno priznala Marija Zupančič-Vičar in potožila, da je poleg nizkih kazni problem tudi v tem, ker imajo njihovi nadzorniki premajhna pooblastila.

Povedala je, da se ponavlja, jo skoraj vse vrste kršitev, da so med kršitelji tako posamezni obiskovalci kot društva in družbeni sektor. Strožje bi morali ukrepati, po njenem tudi z večjim sodelovanjem policije, v prometu po Triglavskem narodnem parku. Kot primer je navedla cesto prek Vršiča, ki z novim mostom v Kranjski gori omogoča, da se po njej prevzajo celo priklopniki. Nadzor-

niki Triglavskega narodnega parka nad prometom po javnih cestah nimajo nikakršne pristojnosti. Problematične so tudi gozdne ceste in vlake ter kmetijske ceste, na katerih vlada prava stihija, izletniki ne spoštujejo prometnih znakov o prepovedi vožnje in parkiranja, helikopterji, ki se jih poslužujejo zlasti planinska društva, po svoje izbirajo smeri, čas in mesta pristankov. Razmišljati bi kazalo o celoviti prostorski ureditvi posameznih predelov Triglavskega narodnega parka, denimo, o Pokljuki in Bohinju, pa o zaprtju doline Tamarja za ves promet, pa o prepovedi ozroma prestavitvi nekaterih množičnih prireditev na rob parka in podobno. ● H. Jelovčan

Meščani francoskega La Ciotat v Kranju

Kranj, 19. julija - Meščani francoskega mesta La Ciotat so v četrtek v okviru tradicionalne izmenjave med pobratenima mestoma, ki letos poteka že dvaintrideseto leto, obiskali Kranj. Gostje si bodo v okviru obiska poleg ostalih aktivnosti ogledali več slovenskih krajev, med drugimi Bled, Bohinj, Portorož in Postojno. Danes, v petek ob pol dvanajstih jih bo sprejel predsednik kranjske občinske skupščine, Vitomir Gros. ● M. G.

MERKUR KRAJ

V TOPLIH POLETNIH DNEH POMISLITE NA MRZLE ZIMSKE NOČI

Ne moremo vam zagotoviti, da sneg pozimi bo, lahko pa vam zagotovimo ugodne cene pri nakupu opreme za centralno ogrevanje.

V Merkurjevih prodajalnah smo vam do 10. avgusta pripravili 15 in 20 odstotno znižanje cen posameznih vrst materiala.

15 %

- peči TVT Maribor (količine so omejene)
- solarni bojlerji TVT (vsi tipi)
- strešna okna (Kovinoplastika Lož)

20 %

- garniture za cisterne (uvoz GOK)
- regulatorji vleke (Samson)
- ekspanzijske posode (uvožene in domače)
- obtočne črpalke (WILO, GRUNDFOS)
- odzračni lončki
- sobni termostati (z uro in brez)
- kotlovni termostati
- radiatorski ventili (Herz - količine so omejene)
- cevni termostati
- termo hidrometri in manometri
- izolacijske cevi (Purlen)
- notranji kamini
- dimniki Schiedel
- fitingi (Titan)
- kroglični ventili in pipe (Kovina - Šmartno pri Litiji)

Znižanje velja pri nakupu nad 500,00 din.

Podrobnejše informacije dobite pri prodajalcih v Merkurjevih prodajalnah.